

**YAKINDO UÜNVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**AHMET HAMD TANPINAR'IN HUZUR ADLI ROMANINDA ANLATIM
BİÇİMLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**

HÜLYA ÇAKIR

LEFKOŞA

2020

**YAKIN DO U ÜN VERS TES
SOSYAL B L MLER ENST TÜSÜ
TÜRK D L VE EDEB YATI ANA B L M DALI**

YÜKSEK L SANS PROGRAMI

AHMET HAMD TANPINAR'IN HUZUR ADLI ROMANINDA ANLATIM

B Ç MLER ÜZER NE B R DE ERLEND RME

**HAZIRLAYAN
HÜLYA ÇAKIR
20186496**

**TEZ DANI MANI
PROF. DR. ESRA KARABACAK**

LEFKO A

2020

Ç İNDEK İLER

ÖZ.....	II
ABSTRACT.....	III
ÖNSÖZ.....	IV
G İR	I

B İR İNCİ BÖLÜM

AHMET HAMDİ TANPINAR'IN HAYATI, EDEB İ K İL İ , ESERLER

1.1. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Hayatı	3
1.2. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Kronolojik Olarak Ya amı.....	3
1.3. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Edebi Ki il i.....	4
1.4. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserleri.....	5
1.5. Romanda Üslup.....	6

K İNCİ BÖLÜM

ANLATIM B İÇ İMLER (TÜRLER)

2.1. Açıklayıcı Anlatım.....	8
2.2. Tartı macı Anlatım	8
2.3. Betimleyici Anlatım.....	9
2.4. Öyküleyici Anlatım.....	9

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HUZUR ROMANINDAKİ ÖYKÜLEY İCİ VE BET İMLEY İCİ ANLATIM ÖRNEKLER

3.1. Huzur Romanındaki Betimleyici Anlatım	10
3.2. Huzur Romanındaki Öyküleyici Anlatım	28
3.3. Notlar.....	47
SONSÖZ.....	75
KAYNAKÇA.....	76

ÖZ

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Huzur" Romanında Anlatım Biçimleri Üzerine Bir De erlendirme" adlı çalı mamızda; Huzur romanında geçen anlatım biçimleri incelenmi tir. Anlatım biçimleri incelenirken anlatım biçimlerine ait "betimleme ve öyküleme" sayfa sırasına göre gösterilip, tek tek izah edilmi tir.

Tanpınar, "Huzur" romanında dı dünyayı anlamamıza yardımca olacak görme, i itme, dokunma ve koku duyusunu okuyuculara ya atarak aktarmı tır.

Çalı ma üç bölümden olu maktadır. Çalı manın birinci bölümünde Tanpınar'ın hayatı, eserleri, "Huzur" romanının özeti verilmi tir. Eserin ikinci bölümünde anlatım biçimleri "açıklayıcı anlatım, tartı macı anlatım, betimleme ve öyküleme" açıklanıp örnek gösterilerek anlatılmaktadır. Üçüncü bölümde ise "Huzur" romanında geçen anlatım türlerinden "betimleme ve öyküleme" ile ilgili örnek cümleler ayrı ba lıklar halinde sırasıyla gösterilmektedir. Son olarak da yararlanılan kaynaklara yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Hamdi Tanpınar, Huzur, anlatım türleri

ABSTRACT

In our study named "An Evaluation of Expression Forms in the novel Huzur by Ahmet Hamdi Tanpınar", the forms of expression in the novel are examined. During the examination, examples of expression forms are shown and explained one by one according to the "description and narration" page order.

In this novel "Peace", Tanpınar conveyed to readers the sense of sight, hearing, touch and smell helping them to understand the outside world, through letting them experience.

At the first part of the work, Tanpınar's life and studies are told. At the second part of the study, the forms of expression "explanatory narration, argumentative narration, description and narration" are explained. At the third part, the sections related to "description types in the novel "Huzur" are defined and interpreted. Finally, examples of "description and narration" in the novel "Huzur" are given under the title of notes and utilized resources are given.

Key words: Ahmet Hamdi Tanpınar, Huzur, types of narration

ÖNSÖZ

Ahmet Hamdi Tanpınar, ahsiyeti, ya am biçimi ve kaleme aldığı eserleriyle Türk Edebiyatı'nın önemli kişiler kadrosunda yer almaktadır. Çalı mamız, Tanpınar'ın "Huzur Romanında Anlatım Biçimleri Üzerine Bir De erlendirme" başlığını ta ımaktadır.

Eldeki çalı mamız "Huzur" romanı esas alınarak romanda geçen öyküleyici ve betimleyici anlatıma örnek olan kısımların alınıp o kısımlara yorum yapılması amaçlanmıştır.

Hazırlanan çalı ma Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Dergâh Yayınlarında çıkan Huzur adlı romanın 2009 Mayıs, 17. baskısı esas alınarak ve metnin aslına sadık kalınarak örnekler yazılmıştır.

Çalı mamızı, üç bölüme ayırdık. Birinci bölümde önce Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Hayatı- edebi kişiliği, eserleri, romanın özeti ve temel kahramanları tanıtılmıştır. İkinci bölümde anlatım türleri tek tek açıklanmıştır. Üçüncü bölümde ise "Huzur" romanındaki öyküleyici ve betimleyici anlatım türlerinin örnekleri verilip ve bu örneklerle yorumlar yapılmıştır.

Çalı malarım sırasında benden destek ve görüşlerini esirgemeyen tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Esra KARABACAK'a, teşekkürlerimi sunarım.

G R

Ahmet Hamdi Tanpınar, çok yönlü bir sanatkâr ve dü ünce adamıdır. 1933–1939 yılları arasında ve 1949'da Güzel Sanatlar Akademisi'nde estetik ve mitoloji dersleri vermiştir.

Türk edebiyat ve kültür tarihinde Tanpınar, tarih, edebiyat, şiir, musiki, estetik, felsefe ve psikolojinin iç içe girmiş tarzı kolayca fark edilir. "Huzur" romanını seçmemizin en önemli sebebi ise Ahmet Hamdi Tanpınar'ın dilinin çok yönlü olması ve o dili kullanımdaki titizlik ve estetiklidir. Örneğin eser aslında 24 saatlik bir zaman dilimini anlatmaktadır. İkinci Dünya Savaşı'nın ilanından bir gün önce başlayan roman, savaşın ilanı ile son bulur. Bu gelgitler, zamanın bu şekilde kullanımı Tanpınar'ın hem çok yönlü olmasını hem de o dönemdeki yeniliğe de bir örnektir. Eserdeki bir başka özellik de kahramanların belli bir kültür birikimine sahip olmasıdır. Hısnan, birçok konuda bilgi sahibidir. Mümtaz, edebiyata, güzel sanata, musikiye ilgi duymaktadır. Nuran, klasik müziğe düşkündür. Ailesinden dolayı eski kültürün içinde yaşamaktadır. Suat ise çok kültürlü olmasına rağmen ahlak anlayışından yoksun bir bireydir.

Tanpınar'ın romanını oluşturan asıl meseleler ise doğu- batı çatışması içinde yaşanan kültür buhranı ve maddi- manevi değerler kargaşasıdır.

Tanpınar'ın eserleriyle ilk defa karışıklıkların ikâyet ettikleri nokta güç anlaşılabilirlik oldu. Tanpınar'ı anlamak için önce onun tarzına ve kendisine alışmak gerek ve bir kere bu üslubun tadına varanlar ise ne bu tarzdan ne de Tanpınar'dan vazgeçebilirler. Bunun gibi bir sürü meziyete sahip olan Tanpınar'ın üzerinde çok durulması gereken bir şahsiyet olduğu ve hakkında birçok tez ve çalımların yapıldığına rastlamak mümkündür. "Huzur" romanında anlatım türleri örnekleri yapılırken öncelikle konuyla alakalı kaynaklar tarandı ve daha sonra romandaki örnek cümleler alınıp bu cümlelere yorum yapıldı.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Dergâh Yayınlarında çıkan Huzur adlı romanın 2009 Mayıs, 17. baskısını kullandık. Üç bölümden oluşan tezimizi eserden örnek seçerken sayfaları sınırlamak yerine eserin tamamını taramayı uygun bulduk. Çalımamızda açıklamaya çalıştığımız her konuyu romandan seçilen örneklerle somutlaştırdık.

Çalı mamızın birinci bölümünde yazar hakkında ve roman hakkında bilgi verildi. İkinci bölümde kısa bir şekilde anlatım biçimlerine yer verildi ve ardından romanda yer alan öyküleyici ve betimleyici anlatım örnekleri ele alındı. Son olarak ise “Son söz” bölümüne yer verildi.

B R NC BÖLÜM

AHMET HAMD TANPINAR'IN HAYATI, ESERLER

1.1. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Hayatı (1901-1962)

Tanpınar 1901'de İstanbul'da doğdu. Babası kadı Hüseyin Fikri Efendi'dir. Tanpınar'ın, babasının memuriyeti sebebiyle çocukluğu İstanbul, Ergani, Sinop, Antalya, Siirt ve Kerkük şehirlerinde geçer. Sürekli yer değiştirmesi nedeniyle eğitimi çok düzensiz geçmiştir. İstanbul'da başladığı eğitime Sinop ve Siirt'te devam etmiş ve lise eğitimi Vefa, Antalya, Kerkük sultanilerine gitmiş ve Antalya'da tamamlamıştır.

1918 yılında yüksek öğrenimini gerçekleştirmek için gelir. İlk önce yatılı olarak Baytar Mektebine girer. Daha sonra edebiyat bölümünde Yahya Kemal'in ders verdiğini öğrenince büyük bir istekle edebiyat bölümüne kaydını yaptırır. 1923 yılında okuldan mezun olunca Erzurum, Konya, Ankara gibi şehirlerde öğretmenlik yapmıştır.

Ahmet Hamdi Tanpınar lise edebiyat öğretmenliklerinde, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi estetik ve sanat tarihi öğretmenliği ve İstanbul Edebiyat Fakültesi Yeni Türk Edebiyatı Profesörlüğünde bulundu. (Akyüz, 1986, 924).

Daha sonra bir dönem Maral Milletvekililiği (1942-1946) yaptıktan sonra tekrar Milli Eğitim Bakanlığına dönerek, sırasıyla müfettişlik, öğretmenlik ve İstanbul Edebiyat Fakültesi Yeni Türk Edebiyatı profesörlüğüne getirilmiş ve bu görevdeyken de vefat etmiştir.

Yaarken pek itibar görmediğinden yakınan Tanpınar, ölümünden sonra adeta yeniden kefedilir ve edebiyatımızdaki yerini almaya başlar. Tanpınar'ın çok yönlü olması küçük yaşta çok farklı ve değişik kültürlerle karşılaşması, gittiği yerlerde hocalarının onu yönlendirmesi, bu yönlendirmede tavsiye ettikleri kitaplar onun düşüncesinin ekillenmesinde önemli rol oynar.

1.2. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Kronolojik Olarak Yaşamı

1901: Ahmet Hamdi Tanpınar dünyaya gelir.

1904: Babası Hüseyin Fikri Efendinin görev de i ikli i sebebiyle Ergani Madeni'ne gider.

1908: Hüseyin Fikri Efendi'nin Sinop'a tayini çıkar.

1909: Hüseyin Fikri Efendi görev nedeniyle Siirt'e gider.

1914: Babası Kerkük'e atanır.

1915: Annesi Nesibe Hanımın vefatı. Bu acı kayıp Tanpınar'ı bir hayli derinden sarsar.

1916: Babasının görev yeri Antalya'ya çıkar.

1918: Yüksek öğrenimi sebebiyle İstanbul'a gelir.

1919: Yahya Kemal'in de hocalık yaptığı İstanbul Edebiyat Fakültesinde öğrenimine başlar.

1923: İstanbul Edebiyat Fakültesinden mezun olan Tanpınar'ın Erzurum'a edebiyat öğretmenliği olarak atanır.

1925: Erzurum'dan Konya Lisesine tayini çıkar.

1927: Konya'dan Ankara Lisesine atanır.

1930: Gazi Terbiye Enstitüsü'nde ek olarak derslere girer.

1932: İstanbul Kadıköy Lisesine atanır.

1933: Ahmet Haşim'in ölümü sebebiyle ek görev olarak Güzel Sanat Akademisi'nde sanat tarihi öğretmeni görevi yapar.

1939: İstanbul Edebiyat Fakültesine profesör olarak atanır.

1942: Siyasete girerek Maraş milletvekili olur. Profesörlük görevinden ayrılır.

1946: Milli Eğitim Bakanlığı müfettişi görevi yapar.

1949: Yeniden İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesine profesör olarak döner.

24 Ocak 1962: Rahatsızlanır ve hastaneye kaldırılır. Tedavi edildiği hastanede vefat eder.

1.3. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Edebi Kişiliği

Ahmet Hamdi Tanpınar şiir, roman, hikâye, deneme, inceleme türlerinde eser vermiş büyük bir yazardır. Tanpınar'ın şahsiyetini bulmasında büyük rol oynayan İstanbul

Darülfünununda hocası olan Yahya Kemal'dir. Tanpınar, içindeki acıyı, ya anan buhranlı günleri ve verilen mücadeleleri kaleme aldığı eserleriyle birleştirir.

Tanpınar'ın eserlerinde insanı saran bir büyü okuyucuyu kaplar. Kültürü ve edebiyatın yanı sıra resim, müzik, heykel gibi sanat eserlerini tanıması, Tanpınar'ın hayal gücünü daha da genişletmiştir.

Tanpınar'ın son yıllarını saran ölüm duygusu kendi benliğini ele geçirse de yine de endişe etmediği bir diler duygusuyle eserler yazabilmektedir.

Tanpınar bir sanatçı olarak kendisi sıkı disiplinli bir yazardır. Ayrıca Tanpınar'ın bu disiplini eserlerine o kadar yansıtmıştır ki eserleri basmakalıp bir zevkle yazılmanın ötesine geçmiştir, kitapları sadece zaman öldürmek için değil de hayatı, yaşamı iyice tanımak için yazılmış gibidir. Eserleri, insanların, ruhunun trajedisini anlatır.

Tanpınar şiir, roman, hikâye, deneme, inceleme ve edebiyat tarihi dahil hepsini aynı titizlik ve ciddiyetle yazmıştır. Özellikle romanları git gide daha da iyi anlaşılmalı ve etkisini daha da arttırmaya devam eden önemli yazarlarımızdandır. Günün modasına uygun halk anlayışını Tanpınar'ın eserlerinde görmek mümkün değildir. Onun ki ileri bilgili ve kültürlü kişiliktir. Bu sebeple eserlerinde kuşak çatışması görülmez. Eserdeki çatışmalar dünya görüşü ayrılığından kaynaklanır. Tanpınar bir yazar ve şair olarak dönemin bunalımını derinden hisseden bir nesle dahildir. Değişen hayatları gözlemler ve bize değişen bu hayatı öylesine içten anlatır ki eserlerini okuyanlar kendini o hayatta bulur. Genelde eserlerinde müzik, Bozaziçi, İstanbul, aşk, dostluk ve tarihimizi ilgilendirir. Tanpınar romanlarında mutlu insanlara yer vermez daha doğrusu küçük mutlulukla yetinmeyen insanlar vardır.

Son olarak Tanpınar, Osmanlı'dan Cumhuriyete dönüş sürecini yaşamış ve eserlerine de bu dönemi yansıtmıştır. Eserlerinin dili biraz aşırı ve karmaşıktır. Birçok yönden de Yahya Kemal'den etkilenmiştir.

1.4. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Eserleri

Romanları

Huzur, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Sahnenin Dı ındakiler, Mahur Beste, Aydaki Kadın, (Tanpınar'ın bu eseri vefatından sonra müsveddeler halinde bulunmu ve tamamlanmamı romandır).

Hikâyeleri

Abdullah Efendi'nin Rüyaları, Yaz ya muru, Hikâyeler

İirleri

İirler, Bütün İirleri

Mektupları

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Mektupları

Denemeleri

Be ehir, Ya adı ım gibi

Senaryoları

ki Ate Arasında (Ölümünden çok sonra bulunmu tur)

Çevirileri

Alkestis, Medea, Elektra, Yunan Heykeli

nceleme ve Ara tırmaları

Namık Kemal Antolojisi, Tevfik Fikret Hayatı, ahsiyeti, 19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi

Yahya Kemal, Edebiyat Üzerine Makaleler

1.5. Romanda Üslup

Üslup; bu konu hakkında edebiyatçılar çokça yazıp çizseler de yazarlar ayrıntıya girememi ve bir yazarın edebî metin olu tururken kendine özgü kullandı ı dil, tarz, yöntem ve anlatı eklidir. Üslup, bir ülkeye ait anlatı tarzı da olabilir. Ya da yazarın kendi ruhsal haline göre geli tirdi i yeni bir tarz da olabilir. Üslup, eskiden beri edebiyatta önemli yer tutar. Bütün dünya dillerinde farklı ekillerle adlandırılır. Türkçede üslupbilim olan bu ifade Arapçada Üslûb, Almandada stiluntersuchung, Fransızcada stylistique, ngilizcede stylistic olarak adlandırılır. Üslup, Arapçadan Türkçeye girmi tir.

Üslubun önemi ise edebî metinler üslupla ekillenir. Çünkü edebî üslup; dil sanatçı ve eserin birleşimiyle olur. Bütün edebî eserlerde anlatım biçimi ve üslup önemlidir. Yazarın da kendini eserlerinde yenilemesi ve yeni üslup oluşturmaları gerekir.

Edebi eserin iyi anlaşılması; üslubun iyi bilinmesine ve metnin incelenmesine bağlıdır. Edebî eseri anlamak, sanatçının yazdıklarını kavramak okuyucuda buna bağlı olarak bir haz uyandırır. Bugünkü üslup anlayışı sadece yazarı ve eseri anlamak kavramından sıyrılmış ve estetik bir özellik kazanmıştır. Edebi metinlerde görselliğin de olması bu tanımları güçlendirmektedir.

Tanpınar ve hocası Yahya Kemal, nesirde kullanılan dilin nasıl olması gerektiğini ve kendinden sonraki kiler için yol gösterici olmuşlardır.

Huzur romanında Ahmet Hamdi Tanpınar, cümlelerde airane üslubunun zor anlaşılmasına rağmen zengin ve geniş anlamıyla edebiyatımızdaki önemli eserlerdendir.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Huzur" adlı romanı devamlı bir düşünce ekseninde ilerleyen bir romandır. Tanpınar okuyucuya genellikle hareket halini hissettirmek yerine bir fikir ve bu fikrin etrafında gelişen konuları ve olayları okuyucuya aktarmaktadır.

Huzur romanı dört bölümden oluşur. Bu bölümler ayrı ayrı dursa da her bölüm birbiriyle alakalıdır. Romanda bizleri hayrete düşüren ve sonunu merakla beklediğimiz olaylar yoktur. Eser, Mümtaz ile Nuran'ın etrafında olan olayları anlatır. Mümtaz ve Nuran birbirlerini ne kadar çok sevseler de kavuamazlar. Suat'ın ölümüyle Nuran'ın kendini suçlaması ve psikolojisinin bozulması Mümtaz'la evlenmemelerinin sebebidir.

Tanpınar'ın diğerleri kadar romanları da bir musikin etrafında döner. Onun üslubu kendine özgüdür. Romanlarında realiteye yer yoktur. Yazar kendi fikrini nesnelere yardımıyla okuyucuya yansıtmaktadır. Karanlık suları, yıldızların uzanmasını kendi airane diliyle yansıtır.

Tanpınar eserlerinde renklere ve ekillere fazlasıyla yer verir. "altın top, altın kafes, billur saz"... gibi.

K NC BÖLÜM ANLATIM B Ç MLER (TÜRLER)

- 2.1. Açıklayıcı Anlatım
- 2.2. Tartı macı Anlatım
- 2.3. Betimleyici Anlatım
- 2.4. Öyküleyici Anlatım

ANLATIM B Ç MLER

Anlatım, bir kimseye bir ey hakkında bir ey söyleme, bir ey anlatma i idir. Bu anlam geli igüzel olmaz. Anlatımımıza yön veren bu dört amaç, dört “anlatım biçimi” yaratmı tır. Bunlar: Açıklama, tartı ma, betimleme, bilgi verme; tartı ma, okuyucu ve dinleyicinin bir konu üzerinde kanı, dü ünü ve davranı nı etkileyip de i tirme; betimleme, birtakım görüntüler yardımıyla izlenimi zenginle tirme; öyküleme de bir olayın içerisinde bulunup onun geli imini izlemedir.

2.1. Açıklayıcı Anlatım

Yaygın bir anlatım türüdür. Konular neseldir. Mecazlara, ki isel yorumlara yer yoktur. Genelde bilgi verir. Örne in, bir kelimenin tanımını yaparken, bizi etkileyen ve davranı larımıza yön veren hareketleri tarif ederken açıklayıcı anlatım biçimini kullanırız. Örne in bir metinde “ya lılık” konusu ele alındı ı zaman, insanın ya lılıkta dü tü ü durumu bilgi verilerek anlatılıyorsa bu açıklayıcı anlatıma örnek bir metin olur. Yazar, genellikle “ya lılık nedir? Ya lılı ın belirleyici özellikleri nelerdir?” sorularını ele alıp bu konu hakkında bilgi vermektedir. Yazarın asıl amacı da okuyucuya “ö retme, bilgi vermek”tir. Amaç ö retme oldu u için yazı nesnelle ir.

2.2.Tartı macı Anlatım

Tartı ma, konu malarda, konferanslarda, söyle i ve ele tirilerde, roman ve öykülerde, kısaca dü ünü ayrılı nı gidermek için yapılacak her türlü sözlü ve yazılı anlatımdır.

Örnek metindeki anlatılan konu her ne ise yazar onu adeta bir tartı ma havası içinde anlatır. Dü ünceleri iki boyutlu ele alınır. Örne in, yazarın ele aldı ı metin ya lılı ı anlatan ba ka bir metin olsun ve bu metin ya lılar ve gençlerin yaptıkları i ler, bedensel

güçleri arasında bir kıyas yapılmı olsa bu metinde tartı macı anlatım türüne yer verilir. Ya da ya lıların belki bedensel gücü yetmeyebilir; ama çok daha büyük, çok daha de erli i ler yapabilirler diye kar ı da çıkabilir. Yazar, ya lılı ı kendi açısına göre ele alır ve ki isel nitelik ta ıyan cümlelerle kar ımıza çıkar.

2.3.Betimleyici Anlatım

Betimleme, sözcüklerle resim çizme i idir. Varlıkların belirleyici özelliklerini duyular yardımıyla seçeriz. Örne in, “elma kırmızıdır.” dedi imiz zaman okuyucuya görme yoluyla edindi i bilgiyi sözcüklerle hissettirilmektedir. Bir metinde bir ki inin en baskın haliyle fiziksel özellikleri anlatılır. Metinde yer alan ki inin durumunu yazar, sözcüklerle resmederek anlatır. Yazarın amacı da okuyucuya izlenim kazandırmaktır.

2.4.Öyküleyici Anlatım

Öyküleme, eylem halindeki olguların anlatılmasıdır. "Olan ne?" sorusunun bir sonucu olarak dü ünebiliriz. öykü, roman türlerinin dı nda, ya amöyküsü, özya amöyküsü, tarih, anı, gezi gibi türlerde de kullanılmaktadır. (Özdemir, 2005, 199).

Örne in ya lılıkla ilgili metinde yazar, ya lılı ı olu turan özellikleri do rudan do ruya aktarmak yerine bir ya antıya ba layarak okuyucuya sunuyor. Evlenmi , ya lanmı , çoluk çocuk büyütme , ya lı, evli çiftin ya lılı ın davranı özelliklerini anlatıyor. Yazar, metini yazarken okuyucuya ö retme amacıyla de ildir. Yazar, okuyucuyu ya lılık içinde ya atmak ister. Ya lılı ı kuru kuru okuyucuya vermek yerine, ya amın içinden ya anılan örneklerle vermeye çalı ır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HUZUR ROMANINDAKİ ÖYKÜLEYİCİ VE BETİMLEYİCİ ANLATIM

3.1. Huzur Romanında Betimleyici Anlatım

Huzur romanının on birinci sayfasının ikinci paragrafında bir gencin siyah gözlü üyle dükkâna girerken ve dükkândayken davranışları betimlenir. Yazara göre adam dükkâna siyah gözlü üyle girmiştir. Bu siyah gözlük onun için sihirli bir hâl gibidir. Betimlenen sadece siyah gözlük değildir. Bu genç adam gözlüğü takarken elinde sihirli bir silah varmış gibi davranır. Aslında bu karanlık hâlin kendisini gizlediğini düşünür. Bu karanlık camın arkasından hayat hakkında, devlet memurluğu yapanların maaşları hakkında konuşur. Paragraftan anlaşılacağına göre aslında kendisi de önceden devlet memuru olan bu genç şimdi kendi kendine kızmaktadır. Çünkü kendisi devlet memurluğunu bırakıp ticaret yapmaya başlamıştır. Devlet memurluğuyla ticaretin geliri aynı değildir. Devlet memurlarının belli bir aylığı varken ticaretle uğraşanların geliri piyasanın durumuna göre değişir. Aslında memuriyeti bırakmasının sebebi bir hadistir. Bu hadis çalıp kazananların Allah'ın sevgilisi olduğunu söyler. Bu genç de Allah'ın sevgilisi olmak için memurluğu bıraktığını düşünür. Yazar yazılarını kullandığı deyimlerle daha çok zenginle tirmeye çalışır. Bu paragrafta gözlük için kudret tılsımı deyimini kullanır. Mümtaz güne gözlüğü farklı bir etkisinin olduğunu hisseder. Ona göre bu gözlükte kudretli bir tılsım vardı ve kendisini görünmez yapıyordu. Yazar bunu da deyim kullanarak daha kuvvetli olarak okuyucuya kanıtlamaya çalışır.

Romanın betimlendiği paragrafların genelinde bir kasvet vardır. Sonraki betimleme paragrafında da Mümtaz, Sabiha'ya baktığında onun çok üzgün olduğunu görür. Sabiha babası hasta olduğu için saçını taramaz, kurdelesini takmaz. Mümtaz yorgun kıza baktığında yüzünün solmuş, gözlerinin çökmüş olduğunu görür. Kendisi kıza neyle bakarak kızını mutlu etmeye çalışır. Ama kız sadece bugün de üç gündür aynı durumdadır.

Yazar bir diğer paragrafta yaptığı betimlemeyle adeta Sabiha'yı okuyucunun gözünde canlandırır. Sabiha duygularını ifade ederken iki farklı şekilde davranır. Onun bir gerçek ailesi bir de çocuklar gibi yalancı ailesi vardır. Yaşının verdiği çocuklukla başı ağrıyabilir, yüzünü buruşturur, çirkinleşir. Diğer ailesi yani gerçekten üzüldüğünde ise daha sessiz şekilde ağlar. İçine kapanır, insanlardan kaçır. Her çocuk gibi o da çevresinden ilgi

beklerdi. Ama ilgi görmedi i zaman çocuk dünyasında kurdu u senaryolar sebebiyle gerçekten a lar. Yarı yolda kalmak deyimiyle Sabiha'nın a layı nı betimlenmeye çalı ılır. Yazar, Sabiha'nın a lamak konusundaki ikili ruh halini anlatırken kullanır. Sabiha gerçekten a ladı ı zaman a layı nı devam ettiremez. Hıçkırıkları, duyguları yarı yolda kalır. Hemen bulundu u yeri terk eder. Kendisini ifade edemedi i ve tam olarak a layamadı ı için yazar bu ifadeyi kullanır. Böylece anlam kuvvetlenir. Yazarın kullandı ı bir ba ka deyim ise gözleri dolmak deyimidir. Sabiha gerçekten a ladı ı durumlarda gözleri dolar ve hiçbir ey söyleyemez. Onun bu a layı nı çevresindekiler Sabiha'nın ruh halinden anlarlar. Yazar bu paragrafta aslında Sabiha'yı örnek göstererek bütün insanları betimler. nsanlar bazen yapmacık olduklarında gereksiz öfke patlaması ya ayıp çirkinle irlir. Gerçek a lamayı ise tabiattaki olayların sessiz, sakin hâliyle somutla tırır.

Mümtaz ihsan'ı ziyarete geldi inde onu hasta yata nda bulur. Yazarın burada kullandı ı bazı ifadeler (zayıflaması, gö sünün a ır a ır kalkıp inmesi, yüzünün kızarması) hastalı ın hsan'ı ne derece yıprattı nı gösterir. Ayrıca Mümtaz sabah ı ına ba lasa da hsan'ı zayıflamı görür. Hastalık sebebiyle yüzü kızarır. Tıra ı uzamı bu yüzden yüzü bir garip görünür. Macide hasta kocasının ba nda ayakta durur. Kocasının bu haline öyle çok üzülür ki dalgı dalgın ceketinin kaçan ipli iyle oynar.

Mümtaz soka a çıktı nda önce büyük bir özlemle soka a bakar. Soka ı seyrederken kendi hâlinde bir çocuk görür. Çocuk incirin dallarına oturmu , bir sicimle oynar. Bu çocu un hali kendisinin çocukluk hali gibidir. Kendisi de yıllar önce bu sokakta bulunan incirin dallarında oturmu ve a açta bulunan incirleri nasıl yiyece ini dü ünürdü. Çocu un bu hâli onun da kendisiyle aynı fikirde oldu unu hissettirir. Sonra etrafı inceledi inde caminin eski cami olmadı nı fark eder. Sonra mahallesini dü ünerek kederlenir. Mümtaz çocu a tekrar bakar. Mümtaz bir çocu a bir de kabu u soyulmu incire benzetti i camiye bakar. Yazar kubbenin durumunu gözümüzde canlandırmak için farklı benzerlikleri anlatır.

Yazarın sonraki betimledi i yer ise bulundu u ehirdir. stanbul'un kenar mahallelerini tıpkı semtlerde ya ayan insanların çehreleri gibi sefil ve peri an oldu unu betimler. Bu mahallelerin yoksulluk hali onu üzer. Evlerin eskili ini ya lanan insanlara benzetir. Evler de insanlar gibi çökmü bir haldedir. çinde ya ayanları da bu evlerle bütün görür ve bu insanlar yoksulluktan dolayı hastalıklı gibi görünürler.

Mümtaz eve geldikten sonra eskiyi dü ünür. Nuran'dan önce hayatında yalnız a abeyi hsan ve a abeyinin e i Macide vardır. Annesinin ve babasının birkaç hafta arayla vefat etmelerini hatırlar. Mümtaz'ın en kötü oldu u dönemde, a abeyi ve Macide ona anne babalık yaparlar. Önceleri büyük yengesi vardır; ama a abeyi Macide'yle evlenince Mümtaz ayrı bir mutluluk duyar. Macide'de farklı bir ey vardır. Mümtaz önceleri hayata küskün, içine kapanık ve her an ba ına kötü bir ey gelecekmi gibi bekler ve yazar bu durumu haklı görür. Zira bugüne kadar kolay eyler ya amaz, birkaç haftayla arayla hem annesiz hem de babası kalır. Bu bir insanın ba ına gelecek en kötü olaylardandır; ama Macide'yle dünyaya daha farklı bakmaya ba lar. Her ey onun için güzelle ir. Macide geldikten sonra yatılı okula bile gitmek istemez. Gitti inde de eve gelmeyi sabırsızlıkla bekler.

Mümtaz o ak am dü ünmeye devam eder. Babasının cenazesinin alelacele mezar kazılı nı hatırlar. Çok iyi göstermeyen isli bir fenerle bahçıvanın elinde tuttu u petrol lambasıyla gece yarısı aceleyle bir mezar kazılır. Annesi cenazenin ba ında a larken kendisi de büyük bir a kınlıkla bahçede çalı anları izler. Mümtaz burada o iki ki inin mezar kazı ı sırasında ı ı n da yardımıyla olu an ekilleri izler.

Sonraki betimleme ise Mümtaz'ın annesinin betimlemesidir. Yazar Mümtaz'ın annesinin hayalini açık ve net bir ekilde bazen hemen yanında zayıf ve donuk yüzü ile bazen de gözya larıyla gördü ünü betimler. Mümtaz babasının mezarı kazılırken ehre giriyorlar nidasında sonrasında baygın dü er. Sonrasında yapılan yolculukta annesinin de i ti ini görür. Önce kocasının yanında a layan kadın artık çocu unu kurtarmaya çalı maktadır. Annesinin zayıf yüzü kaskatı kesilmi bir hâldedir; ama bu acılarına ra men yırtık çar afı içinde dimdik durur. Yolculuk ederken kendisi nasıl oturdu unu hatırlamadı ı arabacının yanından annesine bakmaya devam eder. Yolculuk sırasında her geçen dakika annesinin yüzü biraz daha solar, gözya ı sebebiyle nerdeyse yara halini alır. Bakı ları ise her eyden uzaktır.

Romanın devamında betimlenen di er ey ise ses ve sessizliktir. Yazar burada romana mümtaz'ın gözüyle bakar. Kaldıkları hanın odasında bir sesle uyanırlar; fakat yazarın betimledi i ise öncesindeki sessizliktir. Burada Mümtaz'ın bu sessizli i ölüm sessizli ine benzetti i betimlenir. Onlar da ne yapacaklarını bilmez bir halde sessiz bir ekilde beklerler. Sessizlik buldukları yeri öyle kaplar ki çok ince, çok sert bir hâlde

bütün hayatlarını örter. Bu sebeple en ufak ses bile bütün hayatlarını etkileyebilecek bir durumdadır.

Devam eden yolculukta, yazarın sonraki betimlemesi ise arabada geçirdikleri vakittir. Mümtaz, arabada annesi, üç kadın, iki çocuk ve dün ak amki kızla beraber yolculuk ederler. Mümtaz'ın gözü arabacının elindeki me in kırbaçtır. Bu mavi ta lı kırbaça bakarken aklına babası ve onu bir daha göremeyecek olması gelir. çinde büyük acı duyar. Bunları dü ünürken de gözlerini arabacının kırbacından ayırmaz. Mavi ta ların bir kısmı havada bir kısmı atın kalçasında sonbaharın ı ı ıyla oldu undan farklı ekilde parlar. Etraf sonbaharın da etkisiyle sapsarıdır. Büyük bir sessizlik vardır. Yalnızca ye lelerini sallayarak ko an atların ve üç ya ındaki kızın a lama sesi vardır.

Yolculuk biter ve Antalya'ya gelirler. Burada hayat daha dardır ama do a alabildi ine devam eder. Mümtaz burada en çok yol ile deniz arasında bulunan büyük kayalarda oturmayı sever. Mümtaz, Antalya'da kayalıklardan Akdeniz'i seyretmeyi çok sever. Yazar bu paragrafta kayalıkların ya murdan ne kadar etkilendi ini anlatmak için delik de ik yapmak deyimini kullanır. Bu kayalarda aslında yumu acık olan ya murun sert etkisiyle delikler açılır. Ak am saatlerinde güne in batarken Bey da larının üzerinden gökyüzünde olu turdu u farklı renkleri izlemek ona iyi gelir. Mümtaz güne in sanki kendi ölüm ayinini hazırlıyormu gibi izler. Gündüz sakin duran deniz bu saatte co ar ve kayalar üzerinde delikler açacak ekilde iddetli dalgalar olu turur. Mümtaz bu zamanda da ların tepesine farklı zırlar geçirir. Güne in olu turdu u ı ık huzmelerini ise oraya buraya uçu an yarasalara benzetir. Mümtaz burada etrafında çok farklı, kendisinden büyük varlıklarla konu ur ve böylece korkularını gidermeye çalı ır.

Daha sonra betimlenen yer ise arkada larıyla gitti i Güvercinlik'tir. Gittikleri yer denizin oydu u ma aradır. Buradaki su, dalgalar çekildi inde içindeki böcekler ve yengeçler görünecek kadar berraktır. Yazar burayı farklı ekillerde betimlemi tir. Ik bölümü neredeyse do al olan havuza benzetir. Bu havuzun içinde küçük bir ada vardır. Burası ma aranın denize taraf olan bölümüdür. Geldikleri yer ise ma aranın arka kısmıdır. Burası daha büyük ta larla kaplıdır. Büyük bir salona benzer. Buradaki dalga çok büyüktür. Önce büyük bir dalgayla su dolan ma aradan daha sonra büyük bir gürültüyle suyu bo alır. Suyun ma aranın a zını kapatmasıyla her taraf ye il olurken, su bo aldıktan sonra denizin güne in ı ı ını yansıtmasıyla farklı bir renk alır. Güne in yansıtı ı ı ık ma arayı aydınlatır.

Yazarın di er betimleme yaptı ı yer Mümtaz'ın annesinin ölmeden önceki son hâlleridir. Mümtaz'ın hatırladı ı ey annesinin kendisinden önce su istemesi sonra bir eyler söylemeye çalı tı ı anlardır. Annesi bir eyler söylemek için çok u ra ır; ama ba arılı olamaz. Sesi kesildikten sonra önce rengi sararır, gözleri kayar ve kaskatı bir ekilde bu dünyadan göçüp gider. Mümtaz için aslında bu travmadır. Annesinin can verme anına ahitlik eder.

Mümtaz'ın annesinin öldü ü günü hiç unutamaz. Düzeltilmemi bir mezar göstererek annesinin mezarının o oldu unu söylerler. Annesiyle babasını hep beraber gördü ü için o mezarı da benimseyemez. Annesi öldükten sonra kendisini çok yalnız hisseder. Yazar, Mümtaz'ın yalnız ne yapaca ını bilmez hâlini betimlemek için ise onun derin dü üncelere dalmasını okuyucuya anlatır. Mümtaz çevreyi inceler. Mümtaz bu kadar yalnızken hayat devam eder. Güne , farklı farklı yerlerde; evlerin duvarlarında, çatılarında, denizin üstünde, caminin duvarında, arkada larıyla oynadıkları kalede her yeredir ve hayat arkısını söylemeye devam eder. Güne in söyledi i hayat arkısı devam ederken herkes bu hayat arkısından nasibini alır. Güne in etkisiyle sokaktaki arılar, sinekler, kediler, ku lar, köpekler hepsi sarho bir durumdadır.

Okuyucunun kar ısına çıkan di er betimleme Sahaflarıçi'dir. Sahaflarıçi'ni eski ölmü medeniyetlerin bir özeti olarak görünür. Mümtaz burayı Mısırçar ısı'na benzetir. Bu dükkânda uzunlu kısalı kavanozlarda eskiden beri gelen türlü bitkiler, otlar ve kökler vardır. nsanların eskiden beri faydasına inandıkları otlar kavanozlarda, kutularda saklanır. Ayrıca bu dükkânda çok uzak diyarlardan okyanus a ırı yerlerden baharatlara da rastlanır.

Yazar daha sonra bu dükkâna gelen ya lı bir adamın buradaki davranı larını betimler. Bu adam kısa boylu ve zayıftır. Üzerinde temiz bir takım elbise vardır. Adam sessiz bir halde gelir ve dikkatini çeken yelpazeyi alır. Yelpazeyi eline aldı nda genç bir hale bürünür. Eski sevgilisinin kendisine kalan en kıymetli e yasını elinde tutar gibidir. Yava yava açar, zarar vermek istemez. Daha sonra ondan kurtulmak ister gibi bırakır. Hiçbir ey olmamı gibi bastonun fiyatını sorar.

Mümtaz imdi de bitpazarına gider. Burası çok kalabalıktır. Kalabalıktan dolayı bir u ultu vardır. Her tarafta bin bir çe it elbise vardır. Bu elbiseler hazır hayatın bir örne idir. Önceleri terzilere giden insanlar bu pazardan renk renk kıyafetleri seçip giyebilme imkânına sahip olurlar. Bu elbiseler sanki gel bizi al, giy ve ba ka insan ol derler. Sadece elbiseler yoktur, aynı zamanda i çi tulumları, eski, giyilmi kıyafetler, yazlık kıyafetler,

kadın pardösüleri, elbiseleri de vardı. Bu elbiseler, tezgâhlarda, askılarda, masalarda, raflarda kısacası her yerdedir.

Bedesten'e do ru olan bir müzayede salonunu ve içindeki bir mücevheri yazar öyle betimler. Müzayede salonunda kimse yoktur. Bir gün sonraki müzayede için hazırdır. Süslü camekânlar ve vitrinlerle. Camekânlardan birinde iki aydır dedikodusu yapılan bir mücevher bulunur. Bu dedikodu stanbul'un her yerinde yapılan bir dedikodudur. Bu mücevher çok parlaktır, bir yıldız toplulu unun bir araya gelmi hâli gibidir.

Mümtaz yolda yürürken bir dilenciyle kar ıla ır. Önce dilencinin fiziksel özellikleri daha sonra da davranı ları betimlenir. Dilenci bir tahta tekerlek üzerinde, ayaklarında yine tahtadan bir takunya üzerinde yürümeye çalı ır. Görüntüsü örümce e benzeyen dilencinin ince bıyıkları sebebiyle daha çok genç oldu u anla ılır. Elindeki sigarayı fosur fosur dumanlar çıkararak içer. Yürüyü ü de normal insandan çok akrobatlara benzer. Önce Mümtaz'dan para ister, parayı aldıktan sonra Mümtaz te ekkür edecek diye beklerken sigarasından bir nefes daha alıp, içine kapanıp oradan uzakla ır.

Mümtaz dilencinin gidi iyle yolu incelemeye devam eder. Yazar burada Mümtaz'ın gözleriyle betimleme yapar. Mümtaz bulundu u yolun özelliklerini inceler. Açık kapılarıyla, çama ır serili balkonlarıyla, bembeyaz uzayan güne in ı ı ı altındaki eski evler sonu gelmeyecekmi gibi bir görüntü sergiler. Mümtaz bir korku duyar. Soka ın her yerinde otlar vardır. Bir kedi zıplar ve bir kereste fabrikasından ses gelmeye ba lar.

Mümtaz yolda yürürken iki genç kızla kar ıla ır. Yazar burada bu iki kızın kıyafetlerinin betimlemesini yapar. Birisinin kıyafeti kırmızı, tülüdür ve kıvrımlı ekilde dikilmi tir. Di er elbise de kıvrımlı ekildedir ama elbisenin gö üs bölgesi açıktır. Sadece bir dü meyle kapatılmı tır. Sanki bir aceleyle bir tela la üzerine alınmı görüntü verir. Kızlar tesadüfî kar ıla madan memnundurlar.

Mümtaz'ın sokakta kar ıla tı ı kızlar Muazzez ve clâl'dir. clâl, Nuran'ın halasının kızıdır. Muazzez, Mümtaz'a bir haber vermek istedi ini söyler; ama biraz heyecanlandırmaya çalı ır. Mümtaz da bu bekletme anında Muazzez'in aslında ne kadar güzel bir kız oldu unu dü ünür. Bu paragrafta onun betimlemesi yapılır. Muazzez zalim, ımarık, zekasız bir kızdır. Bunların yanında güzel ve çekicidir. Yazar bu kızını be nemek için bir bahaneye ihtiyaç olmadı ını söyler. Dalgalı kumral saçları, parlak di leriyle hep güzel bir yüze sahiptir. Mümtaz bu kızın bu halinin öpülmeye layık oldu unu dü ünür.

Mümtaz on iki on üç yaşlarında bir çocuk görür. Burada yazar bu çocuğu betimler. Bu çocuk zayıftır ve üzüm gibi siyah gözleri vardır. Yorgun bir hâlde elindeki sopaya tutunarak yürür. Üzgün görünür; fakat bu üzgün halinin yanında asil, zarif bir hali de vardır.

Bu paragrafta Nuran, Nuran'ın kızı Fatma, Nuran'ın eski kocası Fahir ve Fahir'in metresi Emma'nın karısıyla masına Mümtaz'ın da ahitlik etmesi betimlenir. Nuran ve Fatma iskele binasından çıkarken çok mutluyken, oradan çıktıktan sonra Fatma'nın "Babam geliyor" çığlıklarıyla Nuran'ın yüzü bembeyaz olur. Mümtaz Nuran'ın yüzünün de imesi sebebiyle etrafı incelediğinde karıdan bakımlı, sarı saçlı, dolgun gözlü fiziksel olarak güzel bir kadınla esmer, kollarındaki güneş yanığından da deniz sporları yaptığı anlaşılabilir bir adamın Nuran'lara doğru yürüdüğünü görür. Bu adam Nuran'ın kocası Fahir, yanındaki de onun metresi Emma'dır. Nuran'ın bu görüntüden dolayı bütün vücudu titrer.

Bağca bir betimleme de Fahir'in Emma'ya karşı hissettiği duygularıdır. Önceleri Emma'nın muhteşem fiziksel özelliklerine karşı duyduğu haz şimdi sinirden çıldırmasına sebep olur. O anlarda Fahir, Emma'yla ilgilenmez, hatta tamamen yokmuş gibi davranmaya çalışır. Bütün dikkatini yazarın da yaptığı benzetmeyle birinci sınıf zevk makinesinden uzak tutmaya çalışarak elindeki listeye dikkatli şekilde bakmaya çalışır. Bu arada Emma'ya karşı duyduğu hisseleri de düşünür. Emma'nın güzelliğine karşı erkek kudretinin zorlandığını düşünürken şimdi içinde ona karşı sabırsızlık ve hiddet duyguları vardır.

Bir bağca paragrafta da Sabih'in teyzesi betimlenir. Yüzüne bakınca iyilik ve sevecenlik akan bu kadın çok zorluk çeker. İmanlı bir kadındır. Ömrü boyunca kocasının kahrını çeker. Sürekli de imen bir yapıya sahip kocasına otuz beş yıl bakar, borçlarını öder. Kocasına güvenemediği için de dört çocuğunu kendisi büyütür, yetiştirir. Hepsini evlendirir ve hepsini ev bark sahibi yapar. İmdi de vaktini misafirlenmekle geçirir.

Mümtaz pencereden denizi, gökyüzünü seyrediyor. Deniz, kül rengine bürünür. Gökyüzünde bulutlar bir tül görüntüsüyle dolaşır. Mümtaz, gökyüzü ve denizin bu hallerini izlerken Nuran bahçede dolaşmaya çıkar, kızından ayrılmanın garip burukluğu içindedir. Kadının bu hâli Mümtaz'a çok narin görünür. Yazar burada Nuran'ın narin hâlini gülfidanına benzeterek bir betimleme yapar.

Yazar bir bağca paragrafta Mümtaz ve Nuran'ın sohbet ederken sergiledikleri hallerini betimler. Nuran'ın olgun, zarif, büyüleyici bir güzelliğe sahip olduğunu Mümtaz'ın

ise çok utangaç bir mizaca sahip olması ve ikisinin de imdi utangaçlık hâllerini gizlemeye çalışmasını betimler. Sohbet ederken Mümtaz, Nuran'a karşı bugüne kadar hissetmediği bir duyguyu hisseder. Bugüne kadar içinin hep bir boşlukta olduğunu düşünür; fakat onun kalbi Nuran'la meşguldür. İçindeki duygularını bir doldurup boşaltmak ister. Bu kadında kendine çeken saf, temiz, farklı bir taraf vardır. Onlar sohbet etmeye devam ettikçe duyguları da farklı bir musiki eliinde hareket eder. Nuran bu duygular içinde bir utangaçlık hisseder ve bu duygularını gizlemeye çalışır. Bunun için de daha sessiz, daha içine kapanık bir hale bürünür. Mümtaz'da da utangaçlık vardır; fakat bu utangaçlığı gizlemek için daha zorla cesurmu gibi davranır. O kayıtsızın gibi görünse de içindeki tarifsiz heyecan ve korku artmaya başlar.

Yazarın betimleme yaptığı diğer paragraf ise Nuran ve Mümtaz'ın Üsküdar'a gittikleri gündendir. Burada Nuran, Mümtaz'ın bakışlarından bir utangaçlık duyar ve kendini gizlemeye çalışır. Mümtaz ise bu güzel kadının karşısında olduğunu belki de hava onun için çok güzel görünür. O akşam sanki başka bir akşamdır. Güneşin ışıklarının denizdeki yansıması o kadar güzeldir ki Mümtaz bu duruma karşı aklıyla bildirmeden geçemez; fakat bu durum Nuran'a göre gayet normaldir. Çünkü aslında bu mevsimde havanın bu kadar güzel olması normaldir. Mümtaz ise bir kez daha aklıyla dile getirir. Denize doğru baktığında sanki binlerce mücevheri, pırlantayı denize atmışlardır, deniz o kadar parlaktır. Parlaklığın olmadığı yerde ise bakır levha görünümü vardır. Bu güneşin batarken denizde oluyordu aksinin çok güzel betimlendiği bir paragraftır.

Mümtaz, Nuran'ın dudaklarını kırmızılığı sebebiyle narçiçeğine benzetir. İçten içe bu kadar güzel dudakları öpmek için sabırsızlanır. Nuran ise başka duygular içindedir. Kendisinden küçük olan bu adamla görenler kocasından onun için ayrıldığını düşünenecekler diye tedirginlik yaşar. Kisi de içlerinde farklı duygular barındırırken dışarıya daha farklı yansıtırlar.

Yazar bir paragrafında Boğaz'ı betimler. Boğaz'ın tarihsel süreçte nasıl değiştiğini betimler. Halkı fakir düşünde çarısının pazarının nasıl fakir olduğunu diğer dönemlerde nasıl bereketli olduğunu betimler. Boğaz'ı bu açıdan aslında Osmanlı Devleti'nin köylerine benzetir. Sanki burası Osmanlı Devleti'nin yıkılış döneminde bir ada gibi birdenbire ortaya çıkmıştır. Mümtaz'ın bunları düşündüğü gün Boğaz vapurunun da hiç olmadığı kadar kalabalık olduğunu fark eder. İlk defa bu kadar kalabalık gelir.

Bo az içinde türlü özellikler barındıran bir yerdir. Burası aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin küçük bir örneği gibidir. Yaşlı güreşin yapıldığı meydan, özel günlerde davul ve zurnanın seslerinin olduğu yerler, çınar ağaçları, büyük yalılar, eski evler, tekkeler, İstanbul manzaralarının görüntüsü sanki buraya toplanır. Mümtaz'a göre burası İstanbul'u temsil ediyordu. Yazar burada İstanbul'a olan sevgisinden dolayı İstanbul'un olumsuzluklarını bile yok sayarak olumlu yönleri ile ele alıp muazzam bir yermi gibi okura sunar.

Yazar bir paragrafta da Nuran'ın ağacıyla betimleme yapar. Nuran'ın betimlediği yer İstanbul'un boğazda bulunan evleridir. Buradaki evlerin desenlerini çok beğenir. Ona göre bu evler ince detaylarıyla dokunmuş bir kumaş gibidir. Özellikle kavisleri çok beğenir. Ona göre bu kavisler yıldızların kayıplarına benzer. Vapur ilerledikçe balıkçı teknelerindeki fenerin ışıklarının da vurmasıyla bu kavisler ışık ölenine dönüşür.

Günün sonunda Mümtaz'la Nuran'ın ayrılma vakti gelir. Nuran'ın evine yaklaşıkları zaman daha fazla ilerlememesi için Mümtaz'ı uyarır. Kurbağın sesleriyle çeme seslerinin birbirine karıştığı, sokak fenerinin ışığında, çınar ağacının altında ayrılırlar. Yazar önce ayrıldıkları yeri betimlerken daha sonra bu ayrılıktan sonra Mümtaz'ın hislerini anlatır. Mümtaz büyük pişmanlık duyar. Çünkü Nuran'la bir daha buluşma ihtimali olup olmadığını bilmez, Nuran'a da sormamıştır. Ya göremezse diye içinde bir korku duyar. İmdi geldikleri sokaklardan tek başına yürür. İçinde korkuyla karışık başka duygular da vardır. Öncelikle tek yürümenin verdiği bir mahzunluk vardır. Sonrasında Nuran'la ya da bir günün ardından ya da adımların de etkisiyle kalbinde bir ferahlık duyar.

Yazar, Mümtaz, Nuran ve Halil'in gezmeye giderken giydikleri kıyafetleri betimler. Halil'de lacivert bir döpiyes vardır. Nuran'ın pardösünü giyer. Üzerinde bej bir ceket vardır. Bu kıyafetlerin içinden görünen açık boynu kadifemsi bir görüntü verir. Saçlarının ise sanki son dakikada alelacele taranmış bir hâli vardır. Yazar bu paragrafta kırmızı çizgili bej rengi, sarı süveter, lacivert döpiyes, gri pardösü gibi ifadeler kullanarak betimlemesini daha belirgin yapmaya çalışır.

Mümtaz, Nuran ve Halil kayık gezisi yaparken çevrelerinde gördükleri manzaradan çok etkilenirler. Az ileride bahçeler ve bahçelerde oynayan, uçurtma uçuran çocuklar vardır. Yollar çiçeklerle, meyve ağaçlarıyla süslenmiş bir görünüme sahiptir. Bu görüntü

onları kendisine do ru adeta davet eder. Altlarında akıp giden deniz sesiyle bir musikîye dönü üyor ve kayı ın içindekilerin kendinden geçmesine sebep oluyordu.

Kayıktaki ki ilerin çevrenin rengârenk manzarası kar ısında derin dü üncelere dalıp giderler. Her tarafta kırmızı, mor, ye il, erguvani ve bu renklerin tonları mevcuttur. Gördükleri her ey baharın gelmesiyle ayrı bir havaya bürünür. Yazar burada hastalıktan sonra iyile meye çalı an insana benzetir. Zorlu bir dönemi geçiren do a baharın gelmesiyle bin bir çe it çiçek açar. Görünen her eyde parlak, yumu ak ve en önemlisi garip bir sevinç vardır.

Mümtaz kendisini yalnız hissediyordu. Yava adımlarla sandaldan denize atladı. Etrafta bir sis perdesi vardır. I ıklar gökyüzünden denize do ru ince çizgiler hâlinde gelir. Belki de Mümtaz'ın kendisini bu kadar yalnız hissetmesinin bir nedeni de havanın bu hâlidir. Denizden çıkıp bu garip duygularla Emirgân sahilinde yürür. Elinde mayosu, arkasında da bir köpek vardır. Bu köpek yavru köpektir. Mümtaz'ın etrafında havlayarak dola ır. Mümtaz bu havlayı ların sebebini köpe in sevinçli olmasına ba lar. Mümtaz kendisi üzgündür ve bu yavru köpe in en azından sevinmesini bildi ini dü ünür. Kendisi de Nuran'ın gelmeme ihtimalini dü üncesiyle derin dü üncelere dalar.

Nuran çocukken büyükannesinin resmini eski bir sandıkta bulur. Yazar önce Nuran'ın büyükannesinin bu resimde üzerinde bulunan kıyafetlerini betimler. Büyükannenin üzerinde beyaz ferace ve ya mak vardır. Solgun yüzünde bir uçurumun kenarında kendine gelen ceylanın korkusu hakimdir. Nuran bu resimden büyükannesinin çok sevilip bu sebeple de çok eziyet çekti i dü üncesine kapılır. Nuran büyükannesinin resmine baktı ında çok eski musikileri duyar. imdi kendi kimli ini inkar ettirmeye çalı tı ını dü ünür. imdi sanki büyükannesi kendisiyle konu maktadır. Aslında konu an tek o de ildir, ba ka bir ses daha Nuran'a çok üzülece i haberini verir.

Yazarın Bo azı betimledi i bir ba ka paragrafta bu betimleme yine Mümtaz'ın a zıyla olur. Mümtaz pencereden dı arı baktı ında Bo az'ın duru unu bir ku a benzetir, denizin hareketleri sebebiyle hareketli görünen denizi ku un uçu una benzetir. Dı arıda çok fazla sis vardır. Bu sisli havalarda derin dü üncelere dalan Mümtaz bir anda akılsız oldu unu dü ünür. Hatta ailecek akılsız olduklarını dü ünür. Sonra Nuran'ı çıplak gördü ü anlar gelir aklına. Bu ilk aklına geli i de ildir. Panjurları kapalı, yarı aydınlık bir odada cırılçılplak görür. Mümtaz bu anı defalarca hatırlar. Bu anlar onun için sonsuz mücevherlerin göz kama tırıcı haliyle e de er bir andır. Bu anları hatırladı ı zaman da

içinde sonsuz ateşler alevlenir, bu yangınla içi yanar. Bu ya adını an sebebiyle içinde Nuran'a karşı engelleyemediği iradesizliği betimlenir.

Yazar Mümtaz'ın Nuran'la olan arkadaşlığını betimler. Mümtaz o yaz mutluluğun zirvesine ulaşır; ama bu mutluluk, Nuran'ın Mümtaz'ın aklına karşılık vermesiyle olmaz. Mümtaz, Nuran'ın çok iyi bir arkadaş olduğunu düşünür. Nuran'ın arkadaşlığı sevilmekten önce gelir. Nuran her şeyden anlayan bir kişidir. Güzel şeylerin nasıl yapılacağını bilir. Sesi yumuşak davudiye yakın bir sestir. Musikiden de anlar.

Mümtaz Nuran'ı görmek için evine gider. Kapıyı Adile Hanım açar. Evin kapısı, penceresi kapatılarak bulutları komutlardan saklamak için çeşitli hazırlıklar yapılır, sonra Mümtaz eve alınır. Nuran son derece özenli giyindiği kıyafetle çok deşikli çok güzel görünür. Mümtaz önceki gün beraber olmalarına rağmen bugün Nuran'ın bu kadar güzel olmasına şaşırır. Çünkü o zaten güzel bulduğu Nuran'ın güzelliğinin son sınırında bir hâlde olduğunu düşünür. Mümtaz Nuran'ı görür ve kendisine şok davranmasından korkar. Uzaktan karşılamasını istemez. Nuran, Mümtaz'a yakın davranır.

Mümtaz, Sabih'lere gider. Orada güzel müzikler eşliğinde hazırlanmış olan sofrayı betimlenir. Masa örtüsü küçük kırmızı karelidir, bu yemekler sevgiyle ve itina ile hazırlanmıştır. Masadakiler nühuft, sultaniyegah tarzında şarkılar söylerler. Bu gece burada sadece Nuran'la yakınlaşmaz aynı zamanda bir sürü de arkadaş edinir. Burada ya adını bu olaylar Mümtaz'ı mutlu eder.

Mümtaz, Nuran'a baktıkça sanki Boğaz'ın muhteşem manzarasını izler. Nuran'ın küçük yüzünde tanımadığı bir nokta yoktur. En önemlisi bu güzel kadın saf kalbiyle arkadaşlaşmıştır. Bu paragrafta Mümtaz'ın Nuran'ın yüzünü anlatması karşıma çıkar. İlkbaharda çiçeklerin açmaya başlaması gibi Nuran'ın aklında Mümtaz'ın kalbinde açar. Nuran'ın da gözleri bu aklın etkisiyle madeni bir ışık gibidir. Mümtaz Nuran'a baktığında muhteşem bir güzelliğe sebep olduğunu düşünür.

Mümtaz Nuran'ı farklı bir biçimde hayal eder. Nuran bir rıhtımda mayoyla, ortla gezinir başka bir tekli kayıkta rüzgardan korunmaya çalışır. Güne tersle mi bir hali alan, ya da denizde yüzen, konuşan, sandala tırmanan, gülen kısacası Nuran'ın her hâli bu paragrafta betimlenir.

Mümtaz'ın sevgilisinin çok farklı halleri oldu u gelir aklına. Sevgilisi hayatın her a amasında yerini alır. Kıyafeti, duru u, tarzıyla her eyine hayrandır. Bunları gördükçe ve tanıdıkça ona sahip olma iste i de artar. Yazar burada Renoir'ın Okuyan Kadın adlı eserine telmihte bulunur. Mümtaz sevdi i kadını ba tan a a ıya inceler. Siyah elbisesi ve pembe alı arasında duran yüzünü güle benzetir. Mümtaz sevgilisinin ten rengini eski Venedik ressamlarının çizdi i resimlerde olan ki ilere benzetir. Bu kadın çok tatlı, içten bir gülümsemeye sahiptir. Mümtaz sevdi i kadının bir sanat eserini olarak aynadan yansıdı ını söyler.

O ak am Nuran farklı bir ki i gibi davranır eski hâli gitmi tir. Üzerinde bulunan dekolteli elbisesiyle, denizden çıktıktan sonra alelacele saçlarını ikiye bölmü hâliyle sanki eski airlerin, ressamların pe inden ko tu u kadın görünü ü vardır. Yazar bu paragrafta Renoir'e yine telmihte bulunur. Hatta uzun zaman pe inde ko tu u kadına kavu mu olmanın verdi i hazzı duydu u o kadın de ildir sanki. Bu kadın daha sert bir görüntüye sahiptir imdi. Mümtaz Nuran'ı Floransalı Kadın'a benzetir. Yazar duru u, yüzünün bir kısmının aydınlık di er kısmının daha karanlık gizemli olması, yüzünün görünen tarafındaki o sert ifade ve bakı larıyla Rönesans döneminde yapılan resimlere benzetir. Nuran'ın bu hâli ona bir zamanların en ihti amlı dönemini hatırlatır.

Yazar ba ka bir paragrafta Nuran'ın yıllar içinde ya adı ı evleri betimler. Nuran ve Mümtaz beraber otururken Nuran çok eskiye gider. Halep'teki evlerini dü ünür. Nuran, Mümtaz'a evlerinin avlusunda havuzu, havuzdaki su seslerini, Halep'te dondurma yedi i yeri, orta oyunu izlemeye gidi lerini, büyükannesinin bir oyun sırasında salondan kaçı ını anlatır. Büyükannesinin kaçı ları aklına gelir. Her eyin bu kadar güzel giderken bir anda tepetaklak olu u da gözlerinin önüne gelir. Buldukları yerden kaçı larını, tıklım tıklım treni, kalabalı ı, yaralıları, evlerini, e yalarını her eylerini bırakı larını büyük bir acıyla hatırlar. Bunları anlatırken içinde duydu u acıyı sanki ameliyat sırasında vücudun bir kısmını kaybetmenin verdi i acıya benzetir. Bu acılardan sonra Bursa'daki evlerini, buradaki çekirge yolunu, ve Libade'deki ya adıkları kö kü anlatır. Bunların hepsi Mümtaz'ın kafasında karı ık, iç içe ekilde canlanır.

Mümtaz, Nuran'ın yüzüne baktı ında parlak temiz bir cam görür. Yüzünün her tarafı pırıl pırıldır. Mümtaz, Nuran'ın yanındayken her eyi farklı görür. Yanlarından geçen kayı ın kürekleri bile onun için elmastan yapılmı bir nesne gibidir. Bu elmas kürek denizin içine girip çıktıkça daha çok parlar.

Mümtaz ve Nuran ikisi beraberken kendilerini masmavi bir dünya içinde hissederler. Onlar etraflarındaki her eyin da ıldı nı ve çevreyi kocaman bu ulu, silik mavi benekler varmı gibi görürler. Beraberken binlerce ki inin üfledi i a k na melerini, sessizli in musikisini hücrelerine kadar hissederler. Onlar için beraber geçirdikleri bu sessizlik musikisi dünyanın en güzel müzi inden daha güzeldir. Burası romanın adının yansımasının en belirgin oldu u bir andır. Bu paragrafta derin bir huzur hakimdir.

Yazar, Huzur romanında stanbul'un farklı semtlerinin betimlemesini yapar. Nuran ve Mümtaz Cerrahpa a'daki eskiden son derece canlı e itim yuvası medreselerin imdi içlerinde otlar bitti ini, çatılarının çöktü ünü, evsiz ki iler in burada kaldı nı görürler. Nuran, Yıkılmı Tabhane medresesine, Hekimo lu Alipa a Camii'nin mimarisine hayran olur. Yazar burada stanbul'un hem iyi hem de kötü yanlarının betimlemesini yapar. Mimarisini be endikleri bu yerlerin imdi kimsesiz öksüz kalmalarında bile bir güzellik duyarlar.

Mümtaz ve Nuran gezdikçe stanbul'un imdiki harabe halini görürler. Osmanlının kalıntısı gibi görünen bu ehir hasta ve yorgun görünür. Buranın bu yorgun hâlinin insanlar üzerindeki etkisiyle bu insanlar da bezgin ve hasta görünürler. ehir ve ya ayan insanlar birbirine benzerler. ehirdeki evlerin kiremitleri kırılmı , yarısı yıkılmı evlerin aksine eskinin zenginli inin bir göstergesi olan tarihi bir konak dikkatlerini çeker. Bu ehir ya adı ı zor günler sebebiyle fazla fakir dü er. Yazar buradaki evleri arabalarda çarpma sonucu olu mu eziklere benzetir. Çünkü sefalet sebebiyle buradaki evlerin bir tarafları yıkılmı durumdadır. Buradaki evlerin ço u boyasızdır. Aslında bu da zengin bir hayattan gelen stanbulluların nasıl sefalete dü tü ünün bir göstergesidir.

Yazar bir paragrafta çe itli benzetmeler yaparak bir çe meyi betimler. Bu çe meyi sefalet içinde ya ayan insanlara benzetir. Burayı, kıyafetleri, saçları bakımsız olan ve düzeltmeye fırsat bulamadan soka a çıkan kadına, erke e benzetir. Bu çe menin duru u da aslında bu sefalet içinde ya ayan fakat duru uyla, endamıyla dikkatleri üzerinde toplayan kadınlara benzetir. Daha sonra yıkık bir türbe, içinde çocukların oynadı ı bir medrese, yazarın yıkılmamasına a ırdı ı bir cami betimlenir. Yazar yaptı ı bu betimlemelerde aslında ne kadar sefalet içinde olsa da bir elmas gibi, yıldız gibi parlayan hali oldu unu da belirtir.

Mümtaz ve Nuran Kocamustafapa a'ya geldiklerinde caminin yanındaki türbeyi gezip biraz dinlenmeye karar verdiler. çinde bu türbenin içinde bir mezar vardı. nsanlar

buraya gelip ellerini sürüp dua ederler, medet umarlar. Nuran ve Mümtaz bunlar hakkında konu urken türbeye bir teyzenin geldi ini görürler. Yazar burada imdi de bu teyzeyi betimler. Teyzenin elinde bastona benzeyen bir sopa vardır. Bu sopayla zorla türbeye gelip dua eder. Zayıf, güçsüz görünür. A zında di leri de yoktur. Parmaklara tutunarak da duasına devam eder. Ya lı kadın biraz ilerledikten sonra ba ka bir yerde daha dua eder. Teyzenin yüzünde her eye ra men umut, mutluluk vardır.

Mümtaz devam eden paragrafta evde hsan'la konu masını, Macide'nin elinde örgüsüyle sessizce göz ucuyla bu sohbeti hatırlar ve bunları Nuran'a anlatır. hsan'ın birden konu maya ba lamasını, olayları heyecanlı bir ekilde anlatmasını ve Macide'nin onları bir kö eden sessizce, yüzünde tebessümle izleyi ini dile getirir.

Nuran ve Mümtaz'ın Çengelköy vapurundaki konu maları anlatılır. Nuran ve Mümtaz, Macide'nin geçirdi i hastalık ve hsan'ın bu iyile me konusunda verdi i zor karar hakkında konu urlar. Nuran, hayatın aslında her eye ra men güzel oldu unu dü ünür. Hatta o gün gördükleri tek aya ı olmayan adam da güzeldir. Bir hastalık ya da bir yanık sebebiyle yüzü zarar gören çocuk da güzeldir. Sonra evde kendisini nasıl bekleediklerini bilmedikleri ailesi de güzeldir.

Lüfer avı zamanının gelmesi Nuran'ı heyecanlandır. Küçük ya lardan beri babasıyla gitti i lüfer avına bu defa da gitme fırsatını kaçırmak istemedi. Yazar, Nuran'a farklı bir dünyada ya ıyormu hissini uyandıran bu geceleri anlatır. Nuran, kayık ı ıklarının karanlık denizde elmas varmı gibi parlamasını, geçen büyük vapurların olu turdu u dalgayı, kayı ın çalkantısını, git gide karanlı ın yerini aydınlı a vermesini, giden karanlı ın kendilerini de götürme korkusunu; kendini ı ıklı bir sarayda hissetmesine benzer. Bu sarayda parlak ı ıklar vardır. Sarayın içindeki musiki farklı varyasyonlarıyla dinleyenlere huzur verir. Nuran çocuklu undan beri lüfer gecelerinde böyle huzur bulur.

Mümtaz'ın Nuran'la geçirdi i günleri yazar deniz köpü üne benzetir. Mümtaz, Nuran'ın hayalini kurarken onunla geçen anları denizdeki dalgalara benzetir. Önce nazikçe köpüklenen deniz daha sonra kabararak kocaman bir dalgaya dönü ür. Mümtaz da Nuran'ı gördü ü vakit kalbi önce hafiften titrer daha sonra kendine hakim olamaz ve a kını her fırsatta haykırır. Denizin içindeki yumu ak ve parlak pullu balıklar tıpkı Mümtaz'ın yüre i gibidir. Mümtaz'ın kalbini balıklar, balıkların üzerindeki pırıltılar da Nuran'ı simgeler.

Yazar, stanbul Bo azı'ndaki yalıların sahip oldu u o muazzam güzelli i, suların kazanmı oldu u o nefli renkle evlerin ı ıklarının ortama yaydı ı güzellikleri anlatır.

Özellikle yalıların akşam vakti ııklandırılmı halinin ne kadar büyüleyici oldu unu okuyuculara aktarır.

Eski musiki, insanı ölüp dirilten, insanın içindeki unutulmu güzellikleri çıkartmasını sağlayan ve insanı huzurla ya ama hazırlayan bir sanat cümbü üdür. Eskiler her zaman daha güzel ve güzel anıların verdi i huzuru hatırlamak da eski musikiye dü er. Eski müzi i dinleyen her insan mutlaka geçmi e bir göz atıp gerçek aleme tekrar döner.

Bo az'daki ba tan a a ı parıltılı suların etrafa yaydı ı ıık sanki bir türküyü ça rır tırır. Bo azdaki yalılar, Nuran'la Mümtaz için vazgeçilmezdir. Bu a ık çiftler her bulularında mutlaka bo aza u rar, vapur gezintisi yapar yahut da sahilde gezinti yaparak birbirlerine zaman ayırırlar.

Mümtaz hayatı boyunca kendini hiç bu kadar mutlu hissetmez. O gün her ey sanki Mümtaz'ın mutlu olması için çaba gösterir. Bo azdaki yalılar, denizdeki balıklar, a açlar, saatteki yelkovan bile onun mutlulu unu haykırır. Ayrıca Mümtaz'ın Nuran ile birlikte vakit geçirmesi, Mümtaz'ı adeta baktı ı her yeri sadece güzellikleri ile gören, saadetin en doruklarını ya ayan bir insan hâlinde olması tasvir edilmi tir.

Yaz mevsiminin sona ermesinden dolayı Nuran ve Mümtaz'ın duydu u hüznü ortama yaprakların sararıp yere dü mesiyle, sıcak havanın yerini so uk havanın almasıyla, bahar mevsimindeki rengarenk cümbü ün yerini, siyah ve gri rengin alması tasvir edilir.

Nuran ve Mümtaz'ın yan yana geçirdikleri koca bir yazın ardından bulutlu, ya murlu bir döneme girerler. Simsiyah bulutun ardından bastıran ya mur, Mümtaz ve Nuran için yürüyü yapmalarına engel de ildir. Yürürken ıık altındaki gölgelerine baka baka yola devam ederler.

Suat'ın hastalıklı hali günden güne daha da çekilmez olur. Hastayken de bo durmayan Suat, Nuran'ı rahatsız etmek için yazaca ı mektubu saatlerce dü ünür. Yata ına sırtüstü yatarak tavanı izler.

De i en mevsimden dolayı havanın do ayı nasıl etkiledi i ve de i tirdi i anlatılır. Yaz mevsimin ardından gelen ya murlu havayı, ya murun altında süzülen nazlı çiçekler, a açların dimdik durarak ya mura kafa tutması anlatılır.

Nuran'a olan a kını on sene içinde ta ıyan Suat, Nuran'la hiçbir ekilde a k hayatına giremez. Suat önce evlenir, karısı zayıf yüzlü, kemikleri çıkık bir kadındır. Bu kadını Suat

defalarca aldatır. Suat'ın fitratında aldatmak vardır. Gördü ü her kadınla bir gecelik ili ki ya amak isteyen Suat bir fırsat bulup bu kadınlarla yalnız kalmaya çalışır.

Mümtaz'ın bir sonbahar gecesinde ya adını yalnızlık, Nuran'la iç hesaplaşması anlatılır. Mümtaz'la Nuran'la geçirdiği her anı bahar mevsimi olarak görür; ama Nuransız geçen her vakit onun için ya murlu bir gecede sessizlik olarak görür. Bu sessizlik Mümtaz'ın hiç hoşuna gitmez. Onsuz geçen her saati kendine zehir eden Mümtaz, kendini artık yalnızlıktan boşulmuş olarak bulur.

Hısn'ın gündün güne çöken gözleri, beyazlayan saçları hastalık sebebiyle daha da hızlı ilerler. Mümtaz, Hısn'a bir köşeden bakar ve kendi kendine ne kadar çabuk çöktüğünü, hastalığının artık sadece yüzünde değil bütün bedenine yayılmış olduğunu görür.

Hastalığı ilerleyen Hısn, kendini düşünmez, karısı Macide'yi düşünür. Hısn'a bir şey olursa onun ardından karısı ne olacak diye düşünmelere dalar. Bir yandan müzik dinler bir yandan Mümtaz ve Macide ile sohbet eder. Hastalığından korkmadığını, ölümün sırayla geldiğini söyler.

Mümtaz kendi kendine düşünür. Nuran kendisiyle daha çok ilgilenseydi belki de bu mutsuz durumda olmazdı. Nuran çok güzel bir kadındır. Nuran'ın attığı adımları, gülüşünü, üzüntüsünü Mümtaz bir gölge gibi takip eder.

Suat'ın yaptığı itiraf karşısında Macide sinir krizi geçirir ve beti benzi atar. Suat o gece rakı masasında imdiye kadar yaptığı bütün ahlaksızlıkları anlatır. Karısını defalarca aldattığını, habersizce kendi üstüne defalarca para çektiği gibi hadiseleri masada bir bir anlatır.

Mümtaz ile Nuran'ın o saadet dolu günlerine gölge düşüren Suat, iki adamın arasına öyle bir girmişti ki Mümtaz artık Suat'tan başka bir şey düşünemez olmuştur. Mümtaz'ın, Suat ile Nuran'ın birlikte olabileceği ihtimalini düşünerek kendine acı çektirdiği azap dolu günler ve içindeki korku tıpkı bir karanlık gece gibi çöker.

Mümtaz, Nuran'la birlikteyken kendini bir define avcısının en değerli mücevheri bulmuş gibi sevinir. Bu değerli mücevher Mümtaz'ın gözünde paha biçilmezdir. Mümtaz için hayatın anlamı da, aldığı nefes de hatta gece uykularını rahat geçiren tek varlıktır Nuran. Mümtaz onu görmediği geceler yemez, içmez ve uyumaz. Nuran'ın gelir umuduyla sabahlara kadar pencere önünde bekler, evin bütün odalarına girip çıkarak zaman geçirir.

Mümtaz, Nuran'ı Suat'tan kıskanmaya başlar. Çine düğün üpühe çoğalarak kalbine, zihninin her köşesine, tüm bedenine hızla yayılır. Bu üpühe Mümtaz'ın en çok kalbini acıtır. Mümtaz bazen kendini rahatlatmaya çalışır. Suat ve Nuran'ın kisinin kesinlikle gerçek olamayacağına kanaat getirirse de Mümtaz bu fikrinden hemen uzaklaşıp kendini gecenin sessizliğine bırakır ve sabahlara kadar düğünmeye koyulur.

Mümtaz için Nuran çok kıymetli bir taktır. Nuran ise Mümtaz'ın gözünde bütün mücevherleri geride bırakacak şekilde parlak ve gösterilidir. Mümtaz, Nuran'ı açık turuncu bir elbise içinde gördüğünde zaman zaman aklına en kıymetli mücevherler gelir ve Nuran tıpkı o kıymetli taktar gibi parlar. Hatta Nuran'da o gün kendini çok beğenir. Defalarca aynaya bakar, elbisenin kendisine çok yakıştığını söyler.

İstanbul'a giden Mümtaz kış mevsiminde evinde, sıcacık yuvasında pencereden dışarı bakarken sokanın, gökyüzünün, güneşin verdiği ışığı tıpkı bir ressamın çizdiği pastel boyalı resmine benzetir. Her fırsatta İstanbul'un boğazını, sahilini, balıkçıları, şehrin güzelliğini anlatır. Yaz mevsiminin yerini alan kış mevsimi gelir. O kış her zamanki kış mevsimi gibi karlı, sisli, yağmurlu geçer, hatta şehrin suları bile ağırdan donar. Mümtaz'ın gözü birden evin bahçesindeki ağaçlara takılır. Gecenin karanlığında ağaçtan sarkan buzullar, sokanın aydınlattığı ışıkta bir büyüyor bir küçülüyordu.

İstanbul sokaklarındaki evler iki türdür. Biri yalıların, köşelerin olduğu sokaklar biri de tenekeden, kerpiçten olan evlerin sokakları İstanbul'u baştan başta süsler. Her sokak iki farklı hayat yaşar bu evlerde. Biri deniz kokusuyla sabahları uyanırken diğeri ise lağım sularının kötü kokusuyla sabaha uyanır.

Nuran bir gün evlerinin önünden geçen bir hamal görür. Hamalın elleri çalışmaktan nasır balaşmış, damarları neredeyse derisinden dışarı çıkacak gibi durur. Nuran daha sonra kendi ellerine bakar, ellerinin ne kadar yumuşak ve güzel göründüğünü fark eder. Ellerdeki farklar yaşamlarındaki farkları gösterir. Eli nasırlarla kaplı adam zor hayatı yaşamayıp kerpiç evlerden birinde otururken, Nuran gibi elleri yumuşak insanlarda daha rahat yaşam sürerler.

Mümtaz sokakta Rumeli ivesiyle konuşan dilenci bir kadın görür. Kadının elleri küçüktür. Gözleri çökük, yüzü ise kırıklıktır. Mümtaz bu kırıklığın altındaki çekilen acıyı çok merak eder. Kadına vermek ister ve o sırada kadının gözlerine bakmak istese de kadın gözlerini Mümtaz'dan kaçıtır. Yılların ve yaşlılığın verdiği sıkıntıyla gözlerine karanlık çökmüş gibidir.

Kı mevsimindeki suskunlu un aksine yaz mevsimindeki insanların sesleri inletir sokakları. Rüzgardaki yaprakların sesleri, demircilerin çekiç sesi, tramvayların sesi sokaklarda yayılır.

Mümtaz'ın, hsan'a doktor bulmak için gitti i evin odaları büyük ve penceresi denize do ru açılır. Odalardan birinde rahat görünümlü geni çe bir koltuk hemen yanında bir sandalye insanları kar ılar. Sandalyenin üzerine geli igüzel konulmu plaklar, koltu un öbür tarafında ise gramofon yer alır.

Mümtaz doktoru alıp hsan'ın evine gider. Doktorla birlikte girdikleri dar sokaklardaki, eski bir kona ın duvarından gelen çiçek kokuları Mümtaz'ı alıp ba ka dü ünelere, kokulara götürür. Bu kokunun Mümtaz'ın içine yerle mesiyle Mümtaz'ı o an duyguları Nuran'ın yanına götürür. Soka ın çiçek kokusu Mümtaz'a Nuran'la tekrar beraber olma ihtimalini ya atırken di er yandan gelen öldürücü his Mümtaz'ı hayal kırıklı ına u ratır. Mümtaz dar sokaklardan geçerken içini kaplayan korkutucu his bir kez daha Mümtaz'ı üzer. Nuransız geçen her an onun için dar bir geçittir.

Emin Bey'in ney üflerken ortamda yarattı ı havayı, tabiatta olan olaylardan benzetme yaparak betimleme yapar. Emin Dede, neyiyle farklı farklı makamlar çaldı. Emin Bey'in ney sesi Mümtaz'ı derinlere götürdü. Ney sesi rüzgârla, nefesle birle ir. Ney sesi, daha somut bir görüntü olu turur. Mümtaz, ney sesinin etkisiyle etrafta mücevherle varmı gibi parlaklık görür, üstelik bu sadece parlaklık de il her taraf rengârenktir. Bunun yanında bu ney sesi ona o kadar yumu ak gelir ki adeta ya gibi yumu aktır. Bu Mümtaz'ın kula ına ses tok, geni hacimli gelir. Bu ses çevreye de yayılır. Mevsim sonbahardır. Bahçede artık kı tan önceki son çiçekler vardır. Yapraklar dökülmektedir. Ney sesinin etkisi bahçedeki çiçeklerde, dökülen yapraklardadır. Dökülen yaprakların üzüntüsünün üzerine bir de ney sesinin hüznü eklenir. Mümtaz ney sesiyle çevresindeki varlıkları inceler. Bu e yalar müzi in de etkisiyle en küçük parçasına kadar parçalara ayırır. İmdi de tavandaki avizeyi inceler. Yazar bu paragrafta ney sesi için sürekli somut benzetmeler yapar. Buradaki benzetmesi ise müzi i gül ya muruna benzetir. Avize de bu sesle adeta önce tutu ur, sonra tekrar eski haline döner. Üstelik eski düzenli halinden hiçbir eyden de kaybetmemi tir.

Yazar bu paragrafta Nuran'ın musiki e li inde ruh halinin nasıl oldu unu betimler. Emin Bey'in ney sesi, Tefik Bey'in sesiyle birle erek insanı bir alemde ba ka bir aleme

sürükler. Bu ayının üçüncü bölümünde Nuran iyice kendinden geçer. Bir duvarın çatladı nını ve içinden bir umut filizinin canlandı nını hisseder. Bu musiki onun ruhunda bahar havası uyandırır. Ruhu mor güllerin, farklı ekilerde güllerin altında kalır. Aklında uçmak ve kaybolmak vardı. Bu musiki kendisine çocuklu unu, eski bayramlarını, hatırlatır. Sonra çocuklu undaki gibi vicdansız, her zevki tattı ı, dertsiz, sorumluluk duygularının olmadı ı günleri hatırlar. Bu hatıralarla da ne elenir ve co ar.

Yazar bir paragrafta da sevdi i kadınla evlenen bir adamın evlendikten sonraki de i imini betimler. Bu betimleme Suat'ın a zından yapılır. Suat Macide, Nuran ve Mümtaz'a bakarak bir adamın evlili ini, evlendikten sonra sevdi i kadınla da olsa nasıl de i ebilece ini anlatır. Adam sevdi i kadınla evlendikten sonra, huysuz, aksi, titiz, kötü dü ünceli bir insana dönü ür. E ine türlü eziyetler eder. Zaman geçtikçe sadece e ine de il, çevresindeki insanlara, hayvanlara herkese ve her eye kötülük yapar. Herkesi kıskandı ı için insanların mutlu olmasını istemez. Yazar, burada bu kötülü ünün sebebi olarak da ba ka bir insanla ya amanın getirdi i bir davranı olarak görür.

Metinde, bir gece hsan'ın fenala ması üzerine Mümtaz'ın doktor ararken kurdu u hayal betimlenir. Mümtaz, önce bir doktorun yanına gelir; fakat doktorun bir do uma gitmesiyle ba ka bir doktor tavsiye edilir. Mümtaz, o doktorun çocuklarının Çengelköy'de oturdu unu duyunca hayal kurar. Mümtaz Çengelköy'de oturmayı hayal eder. Aslında onun aklında bu ya adıkları zor günleri atlatma hayali vardır. Buranın bozuk yollarında yürümeyi, Kuleli'deki a açların gölgesi altında Nuran'la kendilerine bir dünya kurdukları yerde olmayı da ister. Burada ilerideki in aatın bekçisiyle konu manın Vaniköy'den Kandilli'ye do ru yürüyü yapmayı hayal eder. Hayaline yolcu un sonunda tepedeki yoku un üstünde bulunan ta a oturup hayal kurmayı da ister. Bu ta ın üstünde denizi izleyip denizin kokusunu içine çekmeyi hayal eder. Burada denizin kokusunu da siyah güle benzeterek betimlemesini somutla tır. Daha sonra bu ta ın üstünde deniz manzarası ve kokusu içinde Nuran'la görü ece i günün hayallerini de kurmak ister.

3.2. Huzur Romanında Öyküleyici Anlatım

Mümtaz bir baba gibi sevdi i hsan'ın hastalı na çok üzülür. Mümtaz da adeta hsan'ın kar ısında onunla birlikte erir. laç almak için eczaneye gider ve oradan gelir gelmez hsan'ın yanı ba na gelir ve sabaha kadar ba ında bekler. Ye enleri Mümtaz'ı çok sever. hsan'dan kalan zamanda da çocuklarla oyun oynar ve odasına çekilir kendisiyle ba

ba a kalır, kitap okur ve dü ünür. hsan'ın hastalı ı zamanla daha da artar. Ev halkı da hsan'dan birlikte hastalı ın yükü altında ezilir. Sabah, ak am hsan'ın e i, çocukları onun üzüntüsü ile sabahlıyor. Evdeki hastalık psikolojisini çocuklardan büyüklere herkes bütün gün hissederek günlerini geçirirler. Saat 9 gibi evdekiler uyanır. hsan'la ilgilenen Macide, ne çocuklarla ne de ev i leriyle ilgilenir. Bu sebeple hsan ve Macide'nin biricik kızları Sabiha peri an halde ev içinde dola ır. Mümtaz, çocukların bakıcıya ihtiyaç duydu unu dü ünür. Çünkü Ahmet ve Sabiha babasının hatalı ıyla ne elerini kaybetmi ve evin o kasvetli, hastalıklı havasına uyum sa lamı lardır. Mümtaz, dü ünceler içinde dola ırken gözü Macide'ye takılır ve onu da hiç iyi görmez kendi kendine söylenerek hastabakıcı bulmaya karar verir.

Evde hakim olan hastalık psikolojisi "a ızdan dü memek" deyiimiyle beraber kullanılıp anlam güçlendirilmi tir. Evde bulunan Mümtaz ve Macide, hsan için sürekli dikkat etmesi gerekti ini, kendisine iyi bakmasını söylerler. Bu dü ünceleri ise ev halkının a zından dü mez. Di er kullanılan de im ise "ba ucunda durmak"tır. Bu deyimle de Macide'nin saatlerce, günlerce bıkmadan hasta olan kocası hsan'ın yanından ayrılmama durumu anlatılır. Macide, Kocası hsan'ın en ufak rahatsızlı ında onun hemen yanında biter, her türlü ihtiyacını giderip e ine yardımcı olur. Bazı zamanlar ise vaktin nasıl geçti ini bile anlamadan, e inin yüzünü, hasta bedenini inceleyerek yanı ba ından ayrılmaz.

Mümtaz birkaç gün çocuklar ve yengesi Macide için bakıcı arar. Birçok farklı adres alır, farklı yerlere telefon eder; bir türlü aradı ını bulamaz. Genellikle bir ey arandı ı zaman bulunamaz. Mümtaz biraz sabretse aradı ını bulacaktır; ama sabretmeye vakti yoktur. Mümtaz'ın tek derdi de bu de ildir. Annesinin dükkânına giren kiracı on iki yıldır sürekli dükkânın küçüklü ünden ikayet eder. hsan'ın hastalı ı, hastabakıcı sorunlarının yanında bu kiracı Mümtaz'a ailesinden birini görü mek için dükkâna ça ırır.

Mümtaz hastabakıcıyı ararken aradı ı bir ekilde bakıcı bulamaz. Burada hastabakıcıyı arayıp; fakat bulamaması aya ına fırsat gelmek de imiyle aktarılmaya çalı ılmı tir. Mümtaz'ın burada anlattı ı hadise bazen insanların oturdu u yerde aya ına fırsat gelirken bazen de çok aramasına ra men o fırsatı bir türlü bulamay ı anlatılır.

Kırmızı kurdelesiyile bütünle en Sabiha, babasının hastalı ı sebebiyle onu takmayı reddeder. Bu haliyle evdekilere babasını dü ündü ünü göstermeye çalı ır. Mümtaz ve annesi gibi üzüldü ünü belli etmek için kendi göre kırmızı kurdelesini takmayı istemez.

Kendisinin duygusal anlamda çok güçlü oldu unu göstermek için kurdeleyi takmamayı gülerek ve tatlı çocuksu hareketiyle Mümtaz'a gösterir. Mümtaz'ın onu efkatle kucaklaması ve sevmesiyle Sabiha daha fazla kendine hakim olamaz. Biraz önceki olgun tavırlardan geriye Mümtaz'ın kollarında a layan çocuk kalır.

Sabiha'nın kendi kendine icat etti i kırmızı kurdelesini ona göre ayrılmaz bir parçası hâline gelmi buldu u bir aksesuarıdır. Yakla ık iki ya larındayken tesadüfen yerde buldu u kırmızı süsü annesine ısrar edip kafasına taktırımı tır. O günden sonra da Sabiha ve kırmızı kurdelesini evdekilere göre o Sabiha'nın kendine ait önemli bir mal varlı ıdır.

Bakıcının Sabiha'ya sinirlenmesiyle Sabiha a lar ve ba ındaki me hur kırmızı kurdelesini annesine çıkartmasını söyler. Sabiha'nın o evdeki yeri kimse tarafından doldurulamaz çünkü Sabiha ailenin evlat kaybından sonra ya adı ı sevinç ve yürek rahatlaması olmu tur. Annesi Sabiha'yı dünyaya getirdi i zaman kendinde de ildir. Çünkü Ahmet'in do umu için hastaneye gider. Zeynep hastaneye gelirken aklına annesine aldı ı hediye gelir bu hediyeyi almak için kimseye haber etmeden hastaneden çıkar. Kar ıdan kar ıya geçerken bir anda bir araba çarpar ve oldu u yerde cansız bedeni yere serilir. hsan, kızını kucaklar hastaneye götürür. Doktorlar kızın vefat etti ini ve bu haberin Macide'nin kula ına gitmemesi gerekti ini söyler. Doktorlar ve hsan bu acı haberi onun duymaması için ellerinden geleni yaparlar; ama hastanedeki bakıcılar bu olayı a ızlarından kaçıır. Bunu duyan Macide bir hı ımla yerinden kalkar kızının cansız bedeninin oldu u odaya girer. Bu olaydan sonra da kendine kolay kolay gelemez. O lu Ahmet'i de bu sıkıntı ve stres içinde do urur. Zeynep'in ölümünden evdeki herkes kendini sorumlu tutar. Mesela o gün bir aksaklık olmu ve hsan bo bir araç bulamamı o sebeple hastaneye tramvayla gitmi . Zeynep'in babaannesi birkaç hastaneye götürmek istememi fakat kızın ısrarlı sözlerine daha da dayanamayıp onu da götürmeye karar vermi tir. Bu acı olayı ise en içten ya ayan Ahmet'tir. Macide kızının vefatından sonra neredeyse çıldırma noktasına gelmi , o lu Ahmet'le çok fazla ilgilenememi . Daha sonra bir çocukları daha olmu o da evin ne esi Sabiha'dır. Macide kızının do umuyla tekrar hayata ba lanmı ve o acı dolu günleri biraz da olsa dindirmeye çalı mı tır.

Be gündür yerinde yatmayı reddeden Sabiha'ya, Macide neden yatmadı ını sorar ve Sabiha annesine gülümseyerek yata ını de il de birkaç gündür sersefil olarak yattı ı yeri i aret eder. Orada yatmak istedi ini söyler. Babasının hastalı ı Sabiha'yı derinden üzer ve kendi kendine yerinde yatmayı istemeyerek ilgi çekmeye çalı ır. Annesi ise onun bu

çocuk hallerine tebessümle kar ılık verir. Kızının vefatından sonra yüzü bir gün olsun gülmeyen hatta evin içinde ruhsuz halde dola an Macide gitmi . Sabiha'nın do umuyla yeni Macide yine çok eskilerde oldu u gibi gülen Macide peyda olmu tur.

Mümtaz, Zeynep'in vefat haberini Kastamonu'dayken alır. Bu haberi alır almaz hemen gelir. Her ey bir yaz günü olur. O yaz sabahı Macide ba ta olmak üzere hsan ve Mümtaz için felaket olur. Eski olayları dü ünüp huzursuz olan Mümtaz'ı yengesi görür ve artık yatması gerekti ini ve saatin çok geç oldu unu söyler. Yengesine tren seslerinden rahatsız oldu unu bu sebeple uyku tutmadı ını ve daha sonra uyuyaca ını söyler.

hsan hastalı ı sebebiyle ne do ru düzgün yatar ne de kimseyle sohbet eder. Herkes hsan'ı gülen yüzü, güzel sohbeti ile tanırdı. imdi ise birkaç kelimeyi yan yana getirip konu maya hâli olmayan biri olmu tur. Mümtaz'ın bakı ları içinde hapsolan hsan yine de ikâyetçi olmayan hayattan her eye ra men memnun biridir. Mümtaz herkes için elinden gelenin fazlasını yapmaya çalı ır ve en çok da yengesine yardımcı olur, onun yorulmasını, üzülmesini istemez.

Mümtaz kapı kapı hastabakıcı aramaktadır. Aradı ı hastabakıcıyı bir türlü bulamaz. Mümtaz birinci evin kapısını çalar ve onu güler yüzlü bir kız kar ılar. Kız Mümtaz'a a abeyinin askerde oldu unu ve "Sava çıkarsa bir faydam olur diye hastabakıcı kursuna gittim." der. Mümtaz oradan ayrılır. kinci evin kapısını çalar. Bu evde ise gerçekten bir hastabakıcının oldu unu ö renir. Bu ki i de birkaç ay önce i bulmu ve çalı maya ba ka ehre gitmi . Kızın annesi Mümtaz'a kızının arkada larından hastabakıcı kursuna gidenlere haber edece ini söyler.

Mümtaz'ın aklındaki Nuran ismi sanki her yerden yankılanır. Nuran'la gezdikleri yerleri zihninden çıkaramaz. Geçen seneye tekrar dönmek o anıları tekrar ya amak ister gibi gözleri etrafı süzmeye ba lar. Nuran ile gezdikleri yerler, cami avlusunda çe menin üzerindeki yazıyı okuyu ları, sıcakta konu arak yürümleri bu dü ünceler zihnini kemirir. Bu dü üncelerle gezerek Yedi ehitler'e geldi ini fark eder. Mümtaz soka ı anlatı ıyla okuyucuları o soka ın içinde ya atır. Sokakların tozlu ve dar olması, kız çocuklarının üstlerinin dı arıda çamur halde oyun oynamalarını anlatır.

Mümtaz ve annesi evdeyken bir silah sesi duyulur. Silah sesinin nereden geldi ini bilmezler. Aniden evden dı arı çıkan Mümtaz ve annesi, babasının ö lüsünü görürler. Mümtaz dayanamayarak babasının yanı ba ına yı ılır kalır. Babasını öldüren adamların neden ve niçin geldi ini kimse anlamaz. Bu olayın üstüne çevredeki insanlar toplanırlar ve

ölen ki inin çok iyi biri oldu unu, böylece açıkta bırakmanın günah oldu unu söylerler. Hep beraber toplanıp ölüyü gömmeye niyet ederler. Mümtaz bu sahneyi aklından hiç çıkaramaz. Her gözlerini kapattı ında gözünün önüne babasının vuruldu u an gelir. Annesi ise Mümtaz'dan daha kötü olur. Saatlerce kocasının ba ucunda a lar. Mümtaz bir kö eye geçer sessizce etrafında olup biteni izler. A aç dalına ı ıklar asılır ve insanlar bu ekilde çalı ır. Rüzgarın etkisiyle ı ıklar bir yanıp bir söner. Oradaki ya lı bir adam rüzgarın söndürmeye çalı tı ı ı ı ı sönmemesi için eliyle ve ceketiyile ı ı ın sarsılmasını önler. Mümtaz'ın annesi ise topra a vurulan her kazma sesinde daha da kendinden geçerek ba ırır ve susmak bilmez. Mümtaz'ın babasının gömülme i leminde gökyüzü birden kıpkırmızı olur. Bahçeye bir adam girer ve bu ehre yabancı insanlar giriyor diye çı lık atar. Mümtaz bu olaylar kar ısında daha fazla dayanamaz ve bayılır. Bayılmanın etkisiyle bir rüya görür. Rüyasında her eyin eskisi gibi oldu unu, babasının ya ıyor oldu unu hatta babasının gaz lambasını yakmaya çalı tı ını görür. Annesi Mümtaz'ı kaldırır ve o lum yürüyebilecek misin diye sorar.

Mümtaz ve annesi etrafı bombo adeta da ın ortasında tek ba ına duran bir handa geçirirler. Mümtaz ve annesinin kaldı ı oda çok kalabalıktır. Kadınlar, çocuklar hepsi bir arada yatarlar. Hanın önündeki hayvanlar ve bu hayvanların çıkardı ı sesler hanın sesini bastırır, sesler bozkırlara, ırmaklara kadar ula ır. Orada sadece kadınlar ve çocuklar yoktur, erkekler de vardır. Bu erkekler geceleri sigara içmeye hanın önüne çıktıklarında burada di er ki ilerle sohbet ederler, bu sohbet uzadıkça uzar. Yüksek sesle yapılan sohbetler ise hanın odalarını doldurur. Bunları duyan Mümtaz uan ki durumunu dü ünür. Ömrünü tüketti i bu hayatın ne kadar acımasız oldu unu, kendinin çok kötü durumda oldu unu dü ünür. Bu dü ünceler etrafında dola ırken birden rüzgarın etkisiyle odadaki pencere açılır ve çar afı havalandırır. Bu sesle de kendi iç sesi birbirine karı ır.

Mümtaz'ın annesi odada yatarken Mümtaz annesinin yanına gelir. Annesi Mümtaz'a uyuması için yer açar. Odada bulunan di er ki ilerden gözüne bir genç kız takılır. Mümtaz, bu kızı ve ona yakın olmayı rüyalarında görür. Gen kızı nefesinde, kollarında ve gö sünde hisseder. Kız uykudayken sürekli bir eylerden tedirgin olup uyanır. Bu korkuyu her hissetti inde Mümtaz'a daha sıkı sarılır. Mümtaz'a sürekli sarılan bu genç kız adeta Mümtaz'ı eritir. Mümtaz daha birkaç gün önce ölmeyi isterken imdi ise genç kızın sıcak nefesinde kendini yeniden ke feder ve mutlu olur. I ı ın yanmaya devam etmesiyle Mümtaz gözünü kızıdan alamaz. Korku ve tedirginlikle gözleri genç kıza bakar, genç kızın

parlak bakı ı altında daha da terleyen Mümtaz gözlerini kapatır ve uyumaya çalı ır. Sabah oldu u vakit Mümtaz, kendini genç kızla kucak kuca a bulur, o sırada Mümtaz hissetti i korku ve utangaçlıkla annesinin yanına do ru döner. O günün sabahı sona erdikten sonra Mümtaz, annesi ve handaki di er ki iler at arabalarıyla yolculu a çıkarlar. Arabanın içinde annesi ve dün geceki genç kızın olması Mümtaz'ı heyecandan çıldırtır. Kıza bakma iste i ve bu iste i yerine getirememesi Mümtaz'ı üzer, bu yükün altında kendini ezilmi hisseder.

At arabaları ehrin yıkık dökük yerlerinden geçerken arabacı birden durur. Arabanın durmasıyla genç kız at arabasından kimseye tek kelime etmeden iner. Arabadan inen genç hızlıca di er tarafa geçer. Kar ı tarafa geçmeye çalı an genç kız son defa Mümtaz'a bakar. Mümtaz kızın yüzünü ve yüzündeki bıçak yarasını görür. Bu yaranın kıza sert bir ifade verdi ini dü ünür. Genç kız B... Mümtaz'a son defa bakarken yüzü ve gözlerinin içi güler.

İkinci Dünya sava ının çıkma ihtimali ile ehir her gün yeni haberlerle sarsılır. Bu haberler iddet ve korkuyu anlatır. Her kö e ba ında insanlar tartı ır. Karanlık çöktü ü vakit de habersizce gerekli malzemeler gönderilir. Sokakların yanı ba ındaki oteller her gün gelen giden insanlarla dolup ta ar.

Mümtaz ve annesinin ya adı ı o korkunç günler geride kalır öten ku larla dolu bir muhite yerle irler. Bu yerde sokaklardaki samimi insanları, kıpır kıpır dola an kadınları, evdeki kadınların yaptıkları pasta kokularını bize bir tabloyu resmeder gibi anlatır. Ak amları bütün çocukların hep beraber evlerin bahçelerinde oyun oynamaları Mümtaz'ı büyüler. Mümtaz daha birkaç gün önce gelmi olmasına ra men bir sürü arkada edinip, mahalledeki herkesle tanı ır. Mümtaz buldu u arkada larıyla beraber portakal bahçelerine ve Karao lan adında bir yere giderler. Bazen Mümtaz ve arkada larına ehir dar gelir, böyle zamanlarda ise ehrin dı ında yer alan cevizli e kadar giderler. Birkaç zaman sonra Mümtaz, ba ka bir yer ke feder. Buranın ismi Kozyata ı'dır. Bu yeri Mümtaz sık ziyaret eder, bo vakitlerinde her fırsatta oraya gitmeyi ister. Mümtaz'ın sevdi i bir di er yer ise deniz kenarında iskelede olmaktır. Mümtaz bazen saatlerce iskelede oturur, denizi seyreder ve vaktin nasıl geçti ini anlamazdı.

Mümtaz ve arkada ları sonraları bir yer daha bulurlar ve bu yerin adı Güvercinlik'tir. Bu yer istedikleri gibi bir deniz ma arasıdır. Bu yerin onlara göre tek kötü tarafı buldukları yere çok uzak olmasıdır. Mümtaz ve arkada ları gün boyu sahilde yürür, ta ların üstüne çıkar. Ta ların üstünde bir oraya bir buraya zıplarken Mümtaz ve

arkada ları bir di er deli i fark ederler. Bu yere inmeye çalı ırken Mümtaz ve arkadaş larının her tarafı yara içinde kalır. Mümtaz sürünerek ma araya giderken yara içinde olmasını hiç umursamaz ve aksine bu i çok ho una gider. Yara içinde kalmalarına de en bir görüntüyle kar ı kar ıya gelen Mümtaz ve arkadaş ları adeta ye il ve tonları içinde kaybolmu , kendilerini bir rüya aleminde hissederler. Özellikle Mümtaz gördü ü yo un mavi ve ye il tonlar içinde sevinçten uçar.

Arkada larıyla beraber Güvercinlik diye bir yeri ke feden Mümtaz ve arkadaş ları saatlerce o yerin etkisi altında kalır. skeleye do ru ilerleyen Mümtaz oraya yana makta olan bir kayık görür ve kayı a biner oradan uzakla ır. Mümtaz hızlı adımlarla evin yolun tutar. Gördü ü manzarayı, görsel enli i annesine anlatmaya gider. Eve giden Mümtaz annesini hasta ve çok bitkin görür. Ne annesine bir ey anlatır ne de o saatten sonra annesinin yanından ayrılır. Mümtaz'ın vakitleri artık eskisi gibi arkadaş larıyla gezmekle geçmez. Annesinin yanından ayrılmaz ve ne ihtiyacı varsa görür. Soka ın gürültüsü annesi ve Mümtaz'ın sessizli ini bastırır bu gürültü e li inde odada annesine e lik eder.

Mümtaz bir kitapçıya gider. O kitapçıyı onun için o kadar özel yapan Nuran'la daha önce bu kitapçıya gelip kitaplara bakmaları ve kitap hakkında konu maları aklına gelir. Bu dü ünceler Mümtaz'ı terletir ve bir kö ede oturur. Eline çok eskimi kitapları alan Mümtaz, kitapları bir o yana bir bu yana çevirip durur. Bu hareketiyle kitapçının dikkatini çeker. Kitapçı daha sonra ona aldırılmayarak yerine oturur ve yazısına devam eder. Mümtaz oturdu u yerden Nuran'dan beraber ilk kez gittikleri yerlerin Çekmeceler oldu unu, burada Nuran'la gezdikleri yerleri, bir gün boyunca sahildeki o mahzun hâllerini, ilk defa beraber yemek yemeleri, bir kahvehaneye gidip kahve içmelerini uzunca dü ündü. Az ileride balıkçılar balık tutuyor ve bir yandan da yine a larını açıyorlardı. Balıkçıların yüksek sesleri gemilerin etrafında, insanların kulaklarında dönüp duruyordu. Sahil boyu gezinirken yanlarına yavru bir köpe in geli ini, bu köpe in kendini nasıl sevdirmeye çalı tı ını anlatır.

Mümtaz bir gelinlik vitrinin önünde durur. Gelinliklere bakınan Mümtaz gelinli i mankenin üzerinde duran ve mutluluktan uçan a kların sadece bu cansız mankenlerin üzerinde oldu unu söyler. Mutlulu u bulmak Mümtaz'a göre o kadar da kolay de ildir. Günlerdir yalnız ba ına dola an Mümtaz iyice mutsuzlu u tatmı hatta vitrinde gördü ü gelin ve damat çifti olan cansız mankenleri bile kıskanır. Gerçek hayatta mutlu olmanın bu kadar kolay olmadı ını, insanların tam sevgiyi bulmu ken kaybedebileceklerini söyler.

Adım adım yürümeye başlayan Mümtaz kendi kendine aslında her şeyin normal olduğunu, Nuran konusunda hayret edilecek, tuhaf bir şey olmadığını kendi kendine mırıldanır.

Hırsan'ın iyileşmesi için elinden geleni yapan Mümtaz, kiracıyı bulmak için hızlı bir şekilde yürür. Hızla yürürken artık bir şey düşünmek ve acı çekmek istemediğini düşünür. Çarşıya gider, bütün işlerini sırasıyla düşünür. Mümtaz kendi kendine bugün işlerini bitirmesi gerektiğini söyler. Yürürken karısına bir dilenci çıkar, para ister. Biçimsiz halde duran dilenciye uzun bir ifadeyle bakar. Dilencinin kıyafetini, yüzünün solgun hâlini, bedeninin ne kadar ince olduğunu söyler. Bu dilenci sayesinde Mümtaz biraz önceki bütün kendi iç konularını unutmuş, dilencinin hareketlerini izliyor ve ona aklından çeşitli benzetmeler yapar.

Mümtaz sokakta rastladığı dilenciye merhamet edip para verir. Mümtaz bir an içinden dilencinin parayı aldıktan sonra ona teşekkür etmesini bekler; fakat öyle olmaz. Dilenci Mümtaz'a hiç aldırış etmeden karısını kaldırıma geçer ve orada güneşin ısıttığı bir tahtanın yanına geçer ve etrafa bakınarak sigarasını içmeye devam eder.

Mümtaz ve Nuran bir yıl önce bir Ada vapurunda birbirlerini görür ve konuşurlar. Nuran'ın çocuğu hastalanınca bütün ev halkı hepsi birkaç gün boyunca perişan olurlar. Hasta olan çocuğu daha fazla üzmemek için Ada'da akrabası olan teyzesine kızını bırakmayı düşünür. Nuran o kızı kocasından boşandı için o hisle çok fazla dırdır çıkmayan kendi hâlinde bir yaşamı vardır. Bedeni ve fikrini yoran ise bu süreçte mahkemenin uzun sürmesi Nuran'ı yıpratmıştır. Fahir ve Nuran beraber aynı fikri alıp boşanmaya karar verirler. Nuran'ı üzen ise bir yandan mahkemenin uzaması bir yandan kızına yalnız bakması onu yıpratır. Nuran'ın boşanma sebebi öyle sıradan bir sebeptendir. Kocasını Fahir her şey çok güzel giderken bir gezi esnasında Romanyalı bir kadın olan Emma ile tanışır. Fahir Emma'ya aşık olur. Bedenen istediği bütün zevkleri Emma'da bulan Fahir Nuran'dan da boşanmayı hemen kabul eder. Aslında ilk başta beri Nuran ve Fahir mutlu gitmeyen bir evliliği sürdürürler. Nuran'a göre her şey güzel gitse de Fahir'in istediği bedenen hazzı Nuran ona veremez. Kızları Fatma'nın doğumuyla ilk başlarda Fahir biraz düzelse de sonraları Fahir yine aynı Fahir olmaya devam eder. Fahir'e göre karısının bu kadar sakin olması ona garip gelir. Fahir'e göre Nuran ruhen bir ölüyü bir tembeli andırır. Nuran bu bakışlar altında ezilir kendini çok küçük görür. Hayatı bu benmezlikle geçen Fahir'in yolu Emma ile kesiştikten sonra Fahir artık kendini çok mutlu hisseder ve

kendini eskisinden de çok ba ka ve iyi durumda görünür. Mümtaz ise Nuran'ı, hayatının a kını bu olaylar içinde, tek ba ına tanır.

Mümtaz ve Nuran'ın bo az vapuruna binmeleri için fazlasıyla zamanları vardır. Bir kitapçının önünde beklemeye ba larlar. Nuran, çantasını açıp içinden gazete almak için parasını alır. Mümtaz ise Nuran'ın her hareketini hafızasına kaydeder. Mümtaz'ın Nuran ile geçirdi i her an ona adeta bir masaldaymı hissi veriyordu. Mümtaz, Nuran'ın dokundu u her eyin de i ti ine, güzelle ti ine inanır. Daha sonra gazete ve kitap olan Nuran, ona e lik eden Mümtaz bo aza do ru yürümeye ba larlar.

Mümtaz ve Nuran a kı çok güzel ilerlerken bir sebepten ayrı dü en bu çift özellikle Mümtaz'ı çok yıpratır. Mümtaz onu, onunla geçirdi i her güzel anı unutmak için kendini unuturcasına dı arıda gezer. Sabah daha kalkar kalkmaz solu u kendini sokaklara atarak alır. Kahvehaneye, kitapçılara, balık tutmaya gider. Bu yaptı ı davranı ların hepsini Nuran'dan ve evinden uzak durmak için yapar.

Yerinde duramayan Mümtaz evin içinde dönüp dola ıyor, a a ı iniyor, yukarı çıkıyor, yatıyor; fakat tekrar uyanıyor. Günleri böyle geçen Mümtaz, bedeni yorgun dü ünçe de Nuran'ı dü ünerek uyuya kalıyordu. Mümtaz uyandı ında ise sanki yanı ba ında Nuran duruyor gibi her yer her ey de Nuran'ı görür. A kından gözü kör olan Mümtaz, evin a a ı katında, bir aynanın önünde, bir a acın gölgesinde onu görür. Sonra ise kendi kendini teselli ederek Nuran'ın gelece ini söyler.

Eski günlerde Mümtaz'la Nuran kavurucu sica a ra men Üsküdar'a gider ve stanbul'un her yerini neredeyse karı karı gezerler. stanbul'un denizi, lokantaları, balıkçıları, camilerini anlatır. Bu gezinti sırasında yorulan çiftler ise bir kahvehaneye giderek yorgunluklarını atarlar.

Mümtaz ile Nuran a kı ekim, kasım ayı gibi bozulmaya ba lamı . kisi de üpheli gözlerle birbirine bakıyor ve suskunluklarını korkuyorlardı. Daha sonra Kanlıca'da bulu maya karar verirler. Mümtaz için bu gün ömründe her gün anaca ı kadar güzel bir gündür. O gün bir yerde oturur ili kilerin nasıl bu kadar sıradan ve üpheli bir hâl aldıklarını konu urlar. Kanlıca'dan ayrılıp Emirgan'a gelirler. Burada bir kahvehanede oturur vaktin nasıl geçti ini anlamazlar. Emirgan'dan ayrılırken güne çoktan batmı ve saatin nasıl geçti ini fark etmemi lerdir.

Mümtaz ve Nuran'ın ili kisi iyi gitse de bir sorun vardır. Mümtaz ne zaman Nuran'ın evine gitse Nuran'ın kızı Fatma huysuzlu a, a lamaya, ilgi çekecek hareketler yapmaya ba lar. Bu davranı larla da yetinmeyip sürekli göz önünden kaybolur, herkesi çok korkutur. Mümtaz ne zaman konu sa Fatma araya girerek Mümtazı konu turmaz. Bu hareketlerine ra men Mümtaz'a çok yakın olur ve ona okuldaki arkada larını anlatır.

Saat sekiz gibi herkes rakı masasında bulu ur. Dı arıda ya an ya mura ra men ortam yapılan sohbetle sıcacık olur. Bu masa herkesi rahatlatır. Hatta Nuran ve Mümtaz bile bir nebze olsun dertlerini bir kenara bırakır ve sofradakilere e lik ederler.

Rakı masasında her ey güzel giderken birden Nuran'ın kızı Fatma gelir ve sofranın ne esi kaçar. Küçük kız ba ırarak masaya gelmek istedi ini, tek ba ıma yemek yemek istemedi ini söyler. Küçük kızın gözü daha sonra Mümtaz ve annesine döner. Fatma annesinin ve Mümtaz'ın yan yana olmasına tahammül edemez daha da huysuzluk yapmaya ba lar. Sofradakilerin tepkisiyle huysuzlu u bırakan Fatma, kuyunun etrafında dönmeye ba lar. Durmak bilmeden dönen Fatma'ya herkes gülerken bakıyor, Fatma'da bu gülücü e kar ılık iki elini havaya kaldırıp çırpıyordu.

Fatma, ko mayı abarttıkça abartmı hatta masadakilerin dur demelerine ra men Fatma hızını daha da arttırarak ko maya devam eder. Bu ko ma çok da uzun sürmez ve Fatma hızla yere serilir, Mümtaz hemen aya a kalkar Fatma'nın yanına ko ar. Fatma ise sessiz bir ekilde kuyunun dibinde yatar. Mümtaz, Fatma'yı yerden kaldırır, yarası olup olmadı ını kontrol eder. Gözle görülür mühim bir yaranın olmadı ı sadece ufak tefek dizlerinde sıyrık oldu unu görür. Biraz önce gülen, kakhahaları masayı inleyen Fatma gider yerine hıçkırık ve sinirden bedeni gerilen bir Fatma gelir.

Fatma'nın dü tü ü gecenin sabahı Nuran sabahın ilk ı ıklarında Emirgan'a gider. Nuran, Mümtaz'a haber vermeden onun kapısına dikilir. Bütün gece uyumadı ını Mümtaz'a anlatır. Kızının geceki davranı ndan dolayı çok endi eli oldu unu ve biraz ara vermeleri gerekti ini konu ur.

Nuran, Mümtaz'a Fahir'den olmak üzere iki mektup uzatır. Fahir'in mektubu kısa ve pi manlıklarla doludur. Suat'ın mektubu ise biraz tuhaftır. Nuran'ı takıntı haline getiren Suat'ın amacı ise Nuran'ı elde etmektir. Suat, Mümtaz ve Nuran a kını, görü tüklerini bilse de umurunda olmaz. Nuran'ı rahatsız etmeye devam eder. Bu mektuplarla da yetinmez Nuran'ı her gördü ünde ondan ba kasıyla mutlu olamayaca ını, ba ka kimseyle evlenmek istemedi ini, sadece Nuran'ı sevdi ini söyler.

Nuran oturdu u bahçeyi garip ekilde incelemeye ba lar. Nuran her eyin güzel oldu u günler artık geride kalmı gibi iç çekerek bahçede oturur. Dü ünüyordu da bir sene önce hayatı ne kadar güzeldi. Yaz mevsiminin biti iyle Nuran'ın da a kı bitmi , kendini çok güçsüz hissediyordu. Bir an Mümtaz'ı yanında hisseder ve kendini, tüm yükünü ona verir. Bu hayalle bahçeden uzakla ıp evine gider.

O gün Mümtaz'ın kafasının içinde Fatma, Suat, Ya ar, Fahir dü manlı ı dönüp dola ır. Mümtaz bir sürü insanın içinde kendini yalnız hisseder. Mümtaz'ı en çok rahatsız eden durum Nuran'ın ona kar ı çok uzak olması, sesini çok uzaklardan i itmesi Mümtaz'ın canını sıkır. Mümtaz'ın eskiden sevdi i insanların yerini, sevmedi i hatta yüzünü görmek istemedikleri insanlar alır. Mümtaz, Nuran ve Fahir'in ayrıldıktan sonra tekrar bir araya gelmeyece ini dü ünür. Suat ise sırf hayatlarını zehir etmek için Mümtaz, Nuran a kını engellemeye çalı ır. Fatma ise annesini Mümtaz'la payla mayı istemez, Mümtaz'ı gözünde bir dü man olarak görür. Mümtaz'ın eskisi gibi sakin olmayıp ve dü manlı a kar ılık verecek ruh haline bürünmesi onu üzmektedir.

Di er gün Mümtaz stanbul'a gitmeye karar verir. Küçük i leri oldu unu hatırlar. Mümtaz i lerini hallettikten sonra ehzadeba ı'na gider. Amacı Suat'ın niyetini ö renmektir. Nuran'la arasına girmeye çalı masından dolayı günlerce gözüne uyku girmez. Suat'ın gerçekten hasta olup olmadı ını ö renmeye çalı ır. Ada'dayken Mümtaz, Suat'ı görür ve onun o zaman yüzündeki dalga geçer gibi gülme ifadesini unutamaz.

Suat ate li hastalı na ra men odasına giren hastabakıcılara sarkıntılık etmeye ve onlarla samimi olmaya çalı ır. Bakıcıların bedenine dokunur, onlara gülümseyerek komik bir bakı atmayı da ihmal etmez. Bakıcıların ilgisini çekmek için onlara akalar eder, bu duruma daha fazla dayanamayan bakıcılar ise ba ırıp ça ırıp odayı terk eder. Hatta içlerinden bir bakıcı o kadar çok sinirlenir ki bu duruma Suat'a vurmamak için kendini zor tutar. Suat bu hareketleri hastayken, ate ler içinde yanarken yapar. yile ti i zaman da bu durumuna belki devam edecek; ama herkesten gizleyerek yapacak, toplumsal genel kurallara uyar gibi duracak ama her eyi gizliden yapacaktır.

Herkesten kendini üstün gören Suat yıllarca ate ler içinde yanmasına, hastane kö elerinde kalmasına ra men hiç rahat durmuyor ve akli, fikri genç kadınlardan uzakla amıyordu. Hatta kadınları süzer, bu kadın güzel bu kadın güzel de il gibi dü üncelere dalar. Kadınlarla yalnız kalmak için fırsat kollar.

Mümtaz, kafa da ıtmak için Galatasaray'a gider. Oraya vardı ında araçtan iner. Önce etrafa bakınır sonra yukarılara do ru çıkar. Belki bir tanıdı a denk gelir diye yolunu tekrar de i tirir. Tepeba ı'na gider. Orada küçük, sala bir mekâna girer. O sırada dı arıda ya mur ya ar. Mümtaz o yerde otururken güzü dı arıda ya an ya mura dalar. Mekânda otururken Mümtaz bu yerde kimsenin olmadığını fark eder, gözü garsona takılır. Garson etrafta bo bo dolanıyor, biten arkıları tekrar ba a alıyordu. Mümtaz garsondan so uk bir içki ister. çkisini yudumlarken o küçük yerin ne kadar sessiz, masaların, sandalyelerin ne kadar uyumlu oldu una bakar. Mümtaz'dan sonra sala mekâna Suat da gelir. Mümtaz'ın o yere gitme sebebi biraz kafa da ıtmak olsa da Suat'ı kar ısında görünce düzelmeye ba layan morali tekrar sinire döner. Mümtaz için biraz önce güzel ya an ya murun, sala mekândaki sessizli in ve so uk içkisini yudumlamanın keyfi birden bire Suat'la birlikte kaybolur.

Mümtaz sokakta tek ba ına kendi kendine mırıldanır. Allah'ım ne yapmalıyım, nasıl sıkıntılarımın kurtulurum diye dü ünürken birden bire yürümeyi bırakır. Oldu u yerde iç çekerek Nuran'ı dü ünür. Mümtaz, Nuran'ı dü üdü ü zaman hiçbir eyden korkmaz hatta ona en kötü eyler bile güzel gelir. Nuran'la birkaç gündür görü emez, ona kar ı hasreti her saat daha da artar. Nuran'ın varlı ı Mümtaz'a göre dünyadaki bütün kadınları yok saymaya yeter.

Hastanede yatan hsan hastalı ından kurtulmak için umut ile bekler. Hastanedeki bu umut dolu bekleyi i ara sıra ölen hastaları gördükçe yıkılır, tekrar umursuzlu a dü er. hsan, bu gel git duyguları ya arken ona en büyük destek olan ise kendini çok karısı Macide'dir. O günler e ine çok destek olan Macide, ne zaman hsan'ın mutsuz oldu unu görse ona destek olur, onu üzecek her eyden korumaya çalı ır, teselli ederdi.

Tertemiz duygulara sahip olan Emin Bey, hsan'daki müzik ruhunu fark eder ve ona musiki ile ilgili birçok eyi ö retir. Aynı zamanda Emin Bey arkada ı olan Tamburi Cemil de hsan'ın müzik kula ına hakim oldu unu ve hsan isterse ona müzik konusunda yardımcı olabilece ini, müzik hakkında kendi bilgisini de aktarabilece ini söyler.

Ney üflenirken Mümtaz ve Nuran bütün kâinatı kar ılarına almı gibi kendilerinden geçerler. Ney sesi Mümtaz'la Nuran'da a klarını daha da co turmu o an herkesi, her eyi unutarak sadece birbirlerine bakarlar. Onların a kıyla gökyüzündeki bütün cisimler dans eder, a açlar yanıyor ve denizler sanki kabarıyordu. Bu duygu yo unlu una daha fazla

dayanamayan Nuran, Mümtaz'a sıkıca sarılarak beraber ölmeyi teklif eder. Nuran aslında burada birlikte ölelim derken onunla bir ömrü beraber geçirmeyi teklif eder.

Ney sesleri devam ederken içeri Suat girer. Suat geldi i vakit içeriye gülerek ve ne eli bir tavırla girer; fakat oradaki insanlar müzi in etkisiyle daha sakin olurlar. Suat'ın bu duruma biraz siniri bozulur ve solu u hsan'ın yanında alır. Suat oraya Nuran'ı merak etti i için gelir. Bakı larında genç çifti arar ve bulur aya a kalkarak onlarla selamla ır. Daha sonra yerine oturan Suat, iki eliyle ba ını tutar ve kendini müzi in ritmine bırakır. Nuran, Mümtaz yakınla masına daha fazla dayanamaz. Mümtaz'a do ru sinirle bir bakı atar. Bu bakı altında ezilen Mümtaz kendisi için de il; ama Nuran için korkar. Mümtaz, Suat'ın bu bakı ının altında ba ka hislerinin oldu unu da dü ünür.

Sadece bir eyler yapmak, oyalanmak için aya a kalkan Suat'ın eski ne eli hali, alaycı tavrı yerine, mutlu olmayan bir adam alır. Suat'ın amacı Emin Dede'yi dinlemek de il, Mümtaz'ı rahatsız etmektir. Mümtaz'ın Nuran'la olan kar ılıklı a kı Suat'a zor gelir. Suat kendi kendine bir insan mutlu olamadıktan sonra bir eyi sevemeyece ini söyler.

Müzik faslı bitince Emin Bey müsaade isteyerek ortamdaki ayrılmak ister ve arkada ı Cemil orada kalır. Mümtaz, Emin Bey'i yollamak için onu soka ın sonuna götürür. Mümtaz'ın ayakları eve do ru gitmek istemez çünkü Suat evdedir. Mümtaz'a göre imdiye kadar hiçbir yer be denli sıkıcı olmamı tır. Eve gitmek zorundadır, ev sahibi görevini unutmaması gerekir. Yava adımlarla eve girdi inde içki sofrasını hazır bulur. Daha kimse içkisini yudumlamaz herkes birbiriyle sohbet eder. Sonra kadehler içkilerle dolmaya ba lar, Suat ve hsan masada yan yana gelirler.

hsan rakı masasında içkisi bittikçe bir kadeh daha ister. Masadakilere hayatı bir tren yolcu una benzetti ini anlatır. Trenin kalkı saatinin ne zaman oldu unu kimsenin bilmeyece ini söyler. Ölümün habersiz, aniden geldi ini ima eder. hsan hastalı mın verdi i huysuzlukla biten kadehinin tekrar dolmasını istiyordu. Mümtaz ise hsan'a bakar ve onu dikkatli bir ekilde dinler. Sonra hsan, karısı Macide'yi göstererek üzülmemesi, merak etmemesi gerekti ini söyler. Sonra bütün hayatı boyunca her zaman büyüklerinin sözünü dinledi ini bu saatten sonra kimseyi umur etmeyece ini söyler. Bu konu malar arasında Nuran ve Mümtaz göz göze gelir. kisi de bo olan bardaklarını tekrar içkiyle doldurur, hsan'ın konu masını dinlerler.

Suat kendini eskiye göre halsiz hissediyordu. Elindeki içki barda ına sıkıca sarılmı Mümtaz'la bakı ıyorlardı. Mümtaz, o gece Suat'ı gördü ü için çok tedirgin ve sinirli olsa

da Suat'ın yorgun, sessiz hali Mümtaz'ı rahatsız etmemeye ba lar. Suat o gece kimseyle samimi olmuyor, kö esinde sessiz bir ekilde içkisini yudumlar. Mümtaz, Suat'a eskisi gibi kızmasa da ona acıyamamaktadır. Suat'ın acı çekti i, acılar içinde oldu u gözler önündedir. Mümtaz ise Suat'a tam olarak ne duygu besledi ini anlamaz; ama bir duygusundan emindir o da Suat'a olan acımama duygusudur.

Suat o gece imdiye kadar yaptı ı bütün yolsuzluklarını tüm kalbiyle masada oturanlara açıkça anlatıyordu. Alkolün verdi i rehavetle daha da gev iyor, olur olmaz her eyi itiraf ediyordu. O gece anlattı ı olaylar kar ısında kimse sesini çıkarmadı. Suat ise anlatmaya hararetle bir ekilde devam ediyor, hatta bununla da yetinmeyip imdiye kadar hangi kadınlarla beraberlik ya amı sa onu da dillendirir. Çocu u oldu unu, hastalı na ra men içkiyi bırakmaması, hesabını bile bilmedi i kadar kasadan kaç defa izinsiz para aldı ını bunları artık her gece rüyasında gördü ünü, acı çekti ini anlatır.

Mümtaz o gece hiçbir ekilde bir arada bulunmak istemedi i Suat'ı yollamaya soka ın ba ına çıkar, bir süre gecenin zifiri karanlı ında yol alırlar. Yaz mevsimi yerini artık hüznü sonbahara bırakır. Kıpır kıpır olan a kların yerini de durgunluk alır. Mümtaz, Suat'ı u urlarken, Suat son bir itirafta daha bulunur. O gece Nuran'a a k mektubu yazdı ını, o mektupta Nuran'ı ne kadar çok sevdi ini yazdı ını itiraf eder. Mümtaz ise bu itirafın oku ile yol ortasında a kınca bakakalır.

Mümtaz, ismini Suat'la yan yana getirmeye tahammül edemiyordu. Suat o gece rakı masasında e lenmi , içindeki her eyi anlatır ve gider. Onu yollayan Mümtaz ise yoku tan a a ı inene kadar Suat'ın öksürük ve ayak sesini bir süre dinledikten sonra evine gider. Mümtaz'a göre yolunda gitmeyen bir eyler vardır. Suat'ın Mümtaz'a birden bire yakınlaması, Mümtaz'ın ellerini kendi elinin içine alarak dost gibi görünmeye çalı ması Mümtaz'ı garip bir üpheye dü ürür.

O gece Suat davete çok geç kalmı ve bu duruma ev sahibi olan hsan, Mümtaz çok a ırmı . Nuran, Suat'a neden geç kaldın der gibi bir bakı atar. Bu bakı ı gören Mümtaz içten içe kıskançlık duyar. Çok dikkat çekmemek için de bu kıskançlı ı gizlemeye çalı ır. Herkes içkisini yudumlarırken Mümtaz, dayanamayarak Nuran'a kar ı bir öpücük gönderir. Mümtaz önce biraz korkar daha sonra Nuran bu hareketine kızmadı ı için çok mutlu olur.

Mümtaz'ın aklının ve yüre inin tek sahibi Nuran'dır. Mümtaz onu dü ünmekten kendini alamaz. Yolda yürürken, bir müzik dinlerken hatta yemek yerken bile Nuran'ı,

Nuran'a olan a kını dü ünür. En son çalınan hicaz makamındaki notalar Mümtaz'ın kalbine Nuran diye diye i ler.

Mümtaz'ın günleri acı dolu bekleyi le geçer. Taksim'den kendine küçük bir apartman dairesi kiralar ve e yalarının bir kısmını bu eve getirir. Mümtaz stanbul'a gidemedi i vakit bu evde kalır, güzel bir vakit geçirir, kalan zamanında da Nuran'ı görmekten kendini alıkoyamaz. Bu ev Mümtaz için a kını bekleme yeridir. Mümtaz onu bazen saatlerce bekler bazen de birkaç gün hiç evden çıkmaz. Nuran ise ya birkaç dakika u rar ya da vakit olmadı ı için gidemez.

Herkes için hayat devam ederken yemekler yenilip sohbetler edilir, müzikler dinlenirken hayat bir tek Mümtaz için durmu gibidir. Mümtaz unutmak için gece yarısı pencereyi açarak dı arıya bakınır, kendi kendini teselli ederdi. Mümtaz, Nuran'a olan a kını günden güne içinde bir fidan gibi büyütür. Gecenin sessizli inde gönlüyle ba ba a kalan Mümtaz'ın yürek sıkıntısı Nuran'ın geli iyle yerini a ka ve huzura bırakır.

Mümtaz birkaç gün önce Suat'ı dinlerken ve Suat'ın eli onun ellerindeyken Mümtaz kendini çok rahatsız hisseder. Suat biraz daha Mümtaz'ın yanında kalsa Mümtaz neredeyse onu dövecek gibi olur. Suat'ın Nuran'a olan ilgisinden dolayı Mümtaz o an hem Nuran'a hem Suat'a içinden kızar. Mümtaz Taksim'deki evine gelir Nuran'dan gelmesi için söz alır. Nuran o gece Mümtaz'ın evine gitmeyerek Mümtaz'ı çok mutsuz eder. Mümtaz önce bütün gece Nuran gelecek diye ümitlense de gözleri yolda kalır. Bu üzüntüyle Mümtaz'ı uyku tutmaz, sigara üstüne sigara yakar. Mümtaz daha sonra Taksim'deki bu eve gitmeyi keser. Oraya gitti i günler Nuran'ın gelmemesiyle azaba dönü ür ve bu duyguyu Mümtaz artık hissetmek istemez. Mümtaz'ın aklına türlü türlü dü üncele gelir. Hatta Suat ve Nuran'ın sevgili olabileceklerini bile dü ünür. Çünkü bir keresinde Nuran, Suat'ı görmü ve onun mavi fularını neden takmadı ını sormu tur. Mümtaz'a o günden sonra Suat ve Nuran'ın sevgili olabilece ini dü ünür durur. Bu dü üncelere ara vermek için kendini soka a atar. Kömür kokularının doldu u sokakta yava adımlarla yürür. Dükkânlarla, vitrinlere baka baka gider.

Ya an ya mura ve dı arıdaki so u a aldırı etmeden yürüyen Mümtaz, sevdi i kadının Suat'ın metresi olabilir dü üncesi Mümtaz'ı saplantılı bir dü ünçe noktasına getirir. Dı arıda yürürken etrafa çarparak ilerliyor, bir hızlanıyor bir yava yürüyordu. Hızlı ya an ya mur altında Mümtaz kendini çok çaresiz ve mutsuz oldu unun farkındadır. O an kuytu bir yere çekilip kendisiyle ba ba a kalmak ister.

Mümtaz aklını sürekli me gul eden Nuran yüzünden yollarda dalgın dalgın yürümeye ba lar. Bu dalgınlık onu az daha canından edecektir. Mümtaz arabanın altından zor kurutulur. Bir adam onu kurtarır, adam belki kurtarmasaydı bu üzüntülü bekleyi i sona erecekti. Adama ölmek istedi ini söyleyerek sitem eder.

Mümtaz, Sabih'lerin evine do ru yürür. Sabih'lerin evi caddenin ba ından aydınlık içinde görünüyordu. Mümtaz hemen içeriye girmez kapının önünde biraz bekler. Günlerdir bu eve gitmemi , eve girdi i an neyle kar ıla aca ını dü ünür. Belki Nuran'ı gördü ünde, birbirlerine baktıklarında kırgınlıkları geçecektir diye umut eder. Nuran bir eye mutlu oldu u zaman önce gözlerinin içi güler sonra yüzü çocuksu bir hâl alır. Eve girmeye daha fazla cesaret edemez ve oradan uzakla ır. Evin birinci katından bir müzik sesi gelir ve bütün caddelere bu ses da ılır. Çalan arkıyı Nuran çok be enirdi, birden Mümtazın içini bir hüznün kaplar. Mümtaz sokaktan hızlı bir ekilde geçse de müzik sadece kulaklarında de il adeta tüm hücrelerinde çalmaya devam eder. Bir yandan müzik bir yandan Nuran dü üncesi Mümtaz'ı terletir ve ara ara alnını silerek yolda hızlı yürümeye devam eder.

Kafa da ıtmak için meyhaneye giden Mümtaz yakla ık elli ya larında olan bir adamı görür. Adam masanın üstüne çıkıyor, müzi e eliyle ve kafasıyla ritim tutuyor ve kendi gönlünce, büyük bir zafer kutlaması yapar gibi e leniyordu. Mümtaz gözünü di er masalara çevirir. Ritim tutan gençler, alkı çalan insanları izler. Mümtaz çevresine bakınmaya devam ederken gözü bir çift sevgiliye takılır. Bunları görünce Mümtaz'ın aklına yine Nuran gelir. Kız nazlı nazlı bazen gülüyor bazen de kadehinden bir yudum alıp ba ını sevgilisine yashıyordu. Bu görüntü Mümtaz için çok acıydı. O an aklına Nuran gelir ve onu derinden hisseder. Kendi kendine ke ke Nuran da yanımda olsa, burada beraber olsak diye dü ünür. Kendi iç sesiyle konu an Mümtaz kıskançlı ını, nefretini dillendirir.

Nuran'ı unutmak için sala , alkollü bir mekâna giden Mümtaz bir an duraksar ve çevresini gözlemler. çeri girip, çıkanlara bakar. Yan tarafındaki masaya gözü takılır. Buradaki insanlar ne zaman gelip kalkmı Mümtaz hiç fark etmemi tir. Etrafında olup biten eyler belki de Mümtaz'a göre gerçekte olmayan, görünmeyen hadiselerdir. Mümtaz bu hâliinden biraz korkup kendini sakınle tirmeye çalı mı . Gözünü küçük bir kıza takan Mümtaz kızın gözünden akan ya a bakar, neden a ladı ını merak ediyordu. Kızın yanına gelen orta ya lı kadın bir arkı iste inde bulunur, yanındaki adamın omzuna yaslanır. Mümtaz bu görüntülerden sonra kendi kendine neden meyhaneye geldi ini sorgular. Oraya gidip alkol aldı ı için ve alkolün kendini teselli etmedi i için Mümtaz çok pi man olur.

Sonra yine kendi kendine konu maya ba lar. Belki bir gün Nuran kendini terk ederse böyle kalabalık yerlere gidecek, burada insanları gözlemleyecek, yeme ini yiyecekti. Nuran'dan ayrılma ihtimalini dü ünme bile kendini çıldırtmaya yeter ve orayı terk eder.

Mümtaz saat on bire do ru evin önüne gelir. Kapıyı açmaya çalıırken kendi pi manlı ını sorgular. O bu dü ünceler içinde cebelle irken birden kapı açılır ve kar ısına Nuran çıkar. Nuran'ın kötü haber verece i dü üncesiyle tela a kapılır. Nuran ise aslında kendine söz verdi i gibi o gün Mümtaz'a gider; fakat yolda Suat'ı görünce yolunu de i tirip Sabih'lere gitmeye karar verir. Mümtaz istemsizce gülümser ve mutlu olur. Mümtaz'ın birden bütün huzursuzlu u kaybolur. Oysa Mümtaz'a arkada ı Nuran'ın gelmeyi ini, Suat'la görü me ihtimalini abarta abarta söylemi , Mümtaz ise bu abartmayla kendini meyhaneye atar. Eve geldi i vakit ise Nuran'ın olayın iç yüzünü anlatmasıyla büyük bir rahata kavu ur.

Mümtaz'ın aklını bulandıran yeni dü ünceler artık Suat'ın Nuran'ı sevmedi i halde neden onun pe inde oldu udur. Mümtaz adı gibi emindir Suat, Nuran'ı sevmiyordur. Lakin ne istedi ini, amacının ne oldu unu dü ünüp durur.

Mümtaz bütün gece rüyanın etkisinden dolayı rahat uyuyamaz. Rüyasında gördü ü ki i ise Suat'tır. Rüyasında elinde bir lamba vardır, sonra bir köylü kızıyla sandala biner. Suyun içinde batacarken heyecanlı bir ekilde rüyasından uyanır. Rüyasındaki kayak, Suat'ın yüzü, denizin akıntısı Mümtaz'ı tedirgin eder ve rüyasından korkarak kalkar.

Nuran ile Mümtaz o gün çok güzel bir gezi yaparlar mutlu ve mesut bir ekilde eve gelirler. Kapıyı açtıklarındaki manzarayı ömür boyunca unutamazlar. Önce büyük bir yıkım geçiren Nuran oldu u yerde donup kalır, ardında bayılır. Mümtaz'ın ise adeta kanı çekilir olanlar kar ısında. Sonunda Suat kendini asarak öldürür ve Nuran'la Mümtaz a kını gölgelemeyi ba arır. Suat, bir lambanın altında kuru bir yaprak gibi sallanır. O cansız beden hem Nuran'ın hem Mümtaz'ın rüyalarında, arkada larıyla yemek yerken, yürüyü yaparken pe lerini bırakmayacaktır. Mümtaz, Nuran'ı kucakladı ı gibi evden dı arı çıkarır. Biraz önce geldikleri ara kapıda duruyordur. Nuran'ı arabaya bindirir, Mümtaz ise baygın halde olan Nuran'ın yanına oturur. Eve geçerler, evde hsan'ı görürler. Nuran ve Mümtaz hızla evin kapısını çalar, içeri girerler. Kar ılarında hsan'ın ve Macide'nin a kın bakı larını görürler.

Suat'ın ölümünden sonra Nuran mutlu olamayacaklarını, Mümtaz'a ayrılımlarını gerekti ini anlatır. Bu durum kar ısında Mümtaz'ın çıldırması elde de ildir. Mümtaz

ayrıldıktan Nuran'ı takip etmeye ba lar. Nuran'ın her hareketini inceler. Nuran'la göz göze geldi inde ise Nuran, Mümtaz'dan gözlerini ayırır. Onunla görü mek, konu mak istemez.

Bir nisan günü Nuran'ı dü ünmekten anılarını her daim hatırlamaktan acı duyan Mümtaz acılarını biraz hafifletmek için stanbul'a hsan'ın yanına gelir. hsan'dan konu mak ister ve hsan olan biteni dinlemek için onu odasına davet eder. Mümtaz'la olanı biteni konu an Mümtaz bir yandan da dı arıyı seyre dalar. Çevredeki a açları, camileri, tabiatta olan biten her eyi heyecanla izler.

Suat'ın ölümünden çok etkilenen Mümtaz, Suat'ı rüyalarında sık sık görmeye ba lar. Rüyasından sonra kendini bir süre toparlayamaz. Mümtaz rüyasında kendini geni bir evin içinde görür. Bir sürü koridor ve odaların içinde Nuran'ı bulmaya çalı ır. Bütün kapıları dener; fakat Nuran'ı bulamaz, kâbusu olan Suat'ı bulur. Suat'tan af diler, Suat ise Mümtaz'ın kar ısında gülmeye ba lar.

Mümtaz kendi kendine durmadan konu ur. Kar ı kahvehanelerden birinden bir müzik sesi gelir. Mümtaz bu ritimleri duyduktan sonra aklına Nuran gelerek büyük bir ok ya ar. Mümtaz oturdu u yerden kalkamaz. Aniden içinde acı bir his, dayanamayaca ı bir ekilde kin duyar. Mümtaz içinden Nuran'la beraberken ne kadar huzurlu oldu unu dü ünür, imdi neden bu kadar bedbaht oldu unu dü ünür. Bu halinin tek sebebi Nuran'dır. imdi acı çekiyorsa, huzursuzsa bunun en büyük sorumlusu Nuran'dır. Mümtaz'ı dinleseydi Nuran imdi ayrılmak yerine ili kileri devam etmi olacaktı. Suat sadece kendisini mezara sokmamı , yanında Nuran ve Mümtaz a kını da alıp götürmü tür.

Bütün ev halkı hsan'ın durumunun a ırlamasından dolayı doktor arayı ına girer. Gece yarısı uzun u ra lar sonucu doktorun evini bulurlar. Mümtaz yumruklarıyla adeta mahalleyi inletir. Kapıyı yumruklaması bo a çıkar. Doktoru evde bulamazlar. Bir müddet yumruk sesinden sonra kapı açılır, evdeki çalı anlardan biri doktorun ve karısının dı arı çıktıklarını söyler.

Mümtaz gece ı ıklar içinde yürürken, ı ıkların yava hareketini takip eder ve yapılan her harekette ı ıkların tekrar eski haline döndü ü ihti amı bir gölge içinde izler. Mümtaz'ın bu ekilde ı ıklara bakı ı biraz da olsa doktoru bulamama korkusunu hafifletmeye yeter.

Doktor bulmak için ne yapaca nı a ıran Mümtaz, kendini Bayezit'a bir okulda bulur. Okul ve bölge oldukça sessizdir. Okulda nöbet tutan polis ve okul hizmetlisi dı ında

kimseyi göremez. Mümtaz'ı gören polis ve hizmetli Mümtaz'ın yanına gitmek için aya a kalkarlar. Polis daha önde hizmetli birkaç adım daha geride takip eder.

Nihayet Mümtaz aradı ı doktoru bulur. Doktor sanki acil bir hastanın yanına gitmiyor da bir davete gidiyor gibi a ır adımlarla hareket ediyordu. Mümtaz, doktorun bu denli a ır hareketine a kın a kın bakıyor, nasıl bir gece Allah'ım diyerek iç çekiyordu. Mümtaz bu talihsiz gecenin bir an önce bitmesini istiyordu. i man doktorla, Mümtaz dı arı çıkar. Mümtaz doktora hsan'ın vaziyetini anlatır.

hsan için endi elenen Mümtaz doktoru ko ar adımlarla eve götürmeye çalı ır. Doktor ise i man ve hareket etmekte zorlandı ı için Mümtaz'a yava olması gerekti ini çok hızlı yürüyemedi ini, böyle hızlı yürümeye devam ederlerse bir yerde oturup dinlenece ini söyler. Bunun üzerine Mümtaz, elini doktorun cüssesinden çeker ve bir oh çeker. Çünkü doktor Mümtaz'a çok a ır gelmi tir ve doktorun kolunu tutmayı bırakınca rahatlar. Doktor, elini cebine daldırır ve rengarenk bir mendil bulur, onunla terleyen yüzünü siler.

Doktor, Mümtaz'a küçükken onlara bir hafızın geldi inden bahseder. Hafız sabahın ku luk vaktinde kalkar önce her yeri gezer sonra da define aramaya i lerine ba lar. Herkese cinlerle, eytanlarla konu tu unu söyler. Bu hafızın türlü türlü huyu vardır. Yüzünü ta a çevirir saatlerce sanki telefonda bir arkada ıyla konu ur gibi konu ur. Köydeki herkes deli hafızdan biraz korksa da zararsız oldu unu dü ünürler. Fakat doktor, delilerin daima zararlı oldu unu dü ünür. Bir gün deli hafız evdeki bütün bıçakları alarak dua etmeye ba lar, bıçaklarla konu ur. A çı da bu durumdan üphelenir ve onu yakalattır. Topta 'ına götürürler, hafız orada da bildi ini okur ve doktorun babasının hakkında olan, olmayan bütün dedikoduları yazar.

hsan'a ilaç almaya giden Mümtaz, nöbetçi eczaneyi kapalı bulur. Çaresiz ve fakir oldu u her halinden belli olan bir kadın da bir yandan utanarak bir yandan da cama bakarak içeride birilerinin olup olmadığı na bakar.

Mümtaz gece gündüz her yerde Suat'ın hayalini görür. Bütün imkansızlı a ra men sokakta gördü ü ki inin gerçekten önce Suat oldu una inanamaz; fakat Suat kanlı canlı halde Mümtaz'ın kar ısındadır. Mümtaz kendi kendine ölümler konu amaz diye mırıldansa da Suat, Mümtaz'a kar ındayım diye seslenir. Suat her zamankine göre daha güzel görünür ve elindeki yaralar daha ı l ı l parlar. Mümtaz, Suat'a ne kadar da güzel görünüyorsun der. Ayrıca eskiden mahzun durmayan yüzü, imdi ise çok mahzun, günahsız bir melek

gibi kar ısında durur. Mümtaz a kın bir ekilde bu cümleleri telaffuz ederken Suat ise sadece gülümser.

Suat ellerini yukarı kaldırarak Mümtaz'ın yüzüne iddetli bir yumruk atar ve Mümtaz ne oldu unun farkına varmadan yere yı ılır. hsan'a aldı ı ilaç i eleri de bu dü me esnasında kırılır. Yakınlardaki bir yerden radyodaki ses yankılanır ve radyoda ikinci dünya sava ının ba lama haberleri yayılır. Mümtaz ise o sırada yerden kalkar, yüzünü bir gülümseme kaplar. Mümtaz evin yolunu tutar. Evin önüne gelen Mümtaz, kapıyı açar ve a ır a ır merdivenleri çıkar. Evde ise doktor ve Macide vardır, radyodaki harp haberlerini dinlerler.

Mümtaz radyodaki sese tahammül edemez, merdiveni çıkmaya çalı ırken duraksar ve kendini çok güçsüz hisseder, merdivenin ba ına oturur. Macide, Mümtaz'ın yanına gelir hsan artık iyi merak etme der. Bütün sıkıntıların geçece ini söylerken radyodaki ikinci dünya sava ının anonsu da bu konu maya e lik eder.

3.3. NOTLAR

3.3. A. Huzur Romanındaki Betimleyici Anlatım Örnekleri

"Daha, genç adam dükkana girer girmez siyah gözlü ünü, bir kudret tılsımı, büyüdü bir silah gibi gözlerine takar, bu cam perde arkasında adeta görünmez olur, oradan piyasanın durgunlu unu, hayatın a ırlı nını, devlet memuriyetinde belli bir gelirle çalı anların saadetini anlatır, memurlu u bırakıp da, Elkasibü Habibullah hadisine uydu u için, "evet, sırf bunun için, Peygamber'in bu sözüne, bildi i halde riayetsizlik etmemek için ticarete ba lamı tı;" kendisine kızar, dövünür." (Huzur, 2009, 11).

"Mümtaz, kızın solmu yüzüne, içeriye kaçmı gözlerine, elinden geldi i kadar ne e ile baktı. Ba ı, üç gündün beri oldu u gibi, kurdelesizdi. (Huzur, 2009, 14).

"Sabiha'nın iki türlü a laması vardır. Birisi çocuk a layı ıdır; zorla ve ısrarla zalim olanların a laması, O zaman yüzü çirkinle ir, sesi acayip perdeler bulur, durmadan tepinir, hulasa, hodbinli i içinde her çocuk gibi küçük bir ifrit olur.

Bir de gerçek kederle, çocuk kafasının anılabilece i kadar olsa da, kar ıla tı ı zamanlardaki a laması vardır. Bu sessiz olur ve çok defa yarı yolda kalırdı. Hiç olmazsa bir zaman için gözya larını tutardı. Fakat yüzü de i ir, dudakları titrer, dolan gözleri insandan kaçardı. Omuzları birincisi gibi katıla mazdı; adeta çökerdi. hmal edildi ini, küçük dü ürüldü ünü veya haksızlı a u radı nını sandı ı, yahut da çocuk dünyasını, o her eyin iyi ve dost olmasını istedi i alemi, sade mercan dalları ve sedef çiçekleriyle süslü, üst üste canlı alemi etrafa kapattı ı zamanların a layı ıydı bu." (Huzur, 2009, 14-15).

"Mümtaz, Ahmet'i babasının yata ı ucunda, en küçük i arette kaçma a hazır buldu. Macide ayakta, elleriyle sırtındaki yün ceketin örgüsünden kaçan bir iplikle dalgın oynuyordu. hsan, onu görünce sevindi. Yüzü gene kırmızıydı. Gö sü a ır a ır kalkıp iniyordu, Mümtaz, onu sabah ı ı nda oldu undan çok zayıf buldu, Uzayan tıra ı yüzüne garip bir ifade veriyordu." (Huzur, 2009, 16).

"Kapının önüne çıktı ı zaman soka ı adeta çok uzun bir ayrılı tan sonra görüyormu gibi seyretti. Evin kar ısındaki camiin kapısında bir çocuk, gözleri alçak duvardan sarkan incir dallarında, elindeki sicim parçasıyla oynuyordu. Belki de biraz sonra bu incirin vadedilmi lezzetlerine do ru yapaca ı hücumu dü ünüyordu. "Ve tıpkı yirmi sene evvel benim oturdu um ve dü ündü üm gibi... Fakat o zaman cami böyle de ildi...- Büyük bir kederle dü ünencesini tamamladı: "Ne de mahalle..."

Sokak ı ik içindeydi. Mümtaz bu ı ı a dalgın dalgın baktı. Sonra tekrar çocu a, tekrar incir dalına ve onun üstünden "camiin, kur unları bir elden eldiven gibi çıkarılmı veya bu incir a acının meyvasının kabukları gibi kolaylıkla soyulmu " kubbesine baktı." (Huzur, 2009, 18).

Sefil, peri an mahalleler, yoksulluk yüzünden bir insan çehresini andıran eski evler arasından geçiyordu. Etrafında bir yı ın peri an ve hasta yüzü insan vardı." (Huzur, 2009, 21).

"Macide'nin eve geli i ile Mümtaz iyile mi . yüzünü güne e çevirmi ti. Onun eline geçene kadar Mümtaz, her eye küskün, etrafa kapalı, gökten yalnız felaket bekleyen bir mahluku ve bunda da haklıydı.

"Sonra isli bir fenerle yarı çılgın bir bahçıvanın tuttu u henüz denge girmemi petrol lambasının ı ı ı altında, bahçenin bir kö esinde, büyükçe bir a acın dibinde, alelacele bir mezar kazmı lardı." (Huzur, 2009, 23).

"Bazen hayal daha vazih olur. Annesini yanba nda, yırtık çar afı, zayıf ve kaskatı yüzü ile, dimdik gördü ü olurdu. Sonra arabada, ba nını her arkaya çeviri inde onu biraz daha solgun, erimi yüzü, hapsedilmi gözya larıyla adeta bir yara haline gelmi , her eyden biraz daha uzak görürdü." (Huzur, 2009, 24).

"Geceyarısına do ru büyük bir amata ile uyandılar. Zaten etraftaki sessizlik o kadar tam, o kadar sert, fakat çok ince bir madde gibi bütün hayatlarını örtmü tü ki, en ufak ses, en küçük gürültü, kırılan

bir camdan içeriye dü en bir madde gibi büyük bir angırıtıyla, bir yıkılı , bir devrili hissiyle onlara geliyordu." (Huzur, 2009, 25).

"Bu, garip, dün ak amın sıcaklığından mahrum, fakat onların hatırasıyla dolu bir temastı ve genç adam farkında olmadan onların kendisine do ru gelmesini arzu ediyor, bu bekleyi içinde omuzu adeta katıla ıyordu. te bu bekleyi lerden birindeydi ki, gözü arabacının elinde tuttu u me in kırbacın ucundaki mavi boncuklarda, hiçbir ey dü ünmeden beklerken o zamana kadar duydu u acıların çok üstünde, çok de i ik, her ayrılı ı atlamaya hazır, aralarındaki her mesafeyi küçük gören bir acıyla, babasını hatırladı. Onu bir daha göremiyecikti. O sonuna kadar hayatından çekilmi ti. Mümtaz bu am bütün hayatında unutamazdı. Her ey oldu u gibi gözlerinin önünde idi. Me in kırbacın ucunda mavi boncuklar, sonbahar güne inin içinde olduklarından daha ba ka türlü parlak, bir kısmı havada, bir kısmı kendi önündeki atın kalçası üstünde parlıyordu. Atlar yelelerini sallıyarak ko uyorlardı. Biraz ilerilerindeki bir telgraf dire inin ucundan geni kanatlı bir ku havalanmı tı. Etraf sapsarıydı ve arabaların gürültüsünden, arabanın içinde a lıyan üç ya ındaki kızın sesinden ba ka hiçbir ses yoktu." (Huzur, 2009, 27-28).

"Mümtaz burada, yoldan denize kadar inen büyük kayalar üstünde oturup ak am saatlerini geçirme i severdi. Bey da larının üstünde güne , sanki kendi ölümünün ayinini ve kendi yaldızdan ve koyu lacivert gölgelerden lahdini hazırlıyormu gibi, bu da ların kıvrımlarına altın ve gümü zırhlar geçirir, sonra alçalan ve arkaya devrilen kavis, bir altın yelpaze gibi açılır, büyük ık parçaları uraya, buraya ate ten yarasalar gibi uçar, kayaların üstüne asılırdı. Bu, bir mevsim gibi bereketli, velut saatti. Çünkü gündüzleri, sadece yosunlu, rüzgarın, ya murun sünger gibi delik de ik etti i ta parçaları olan kayalar, bu saatte birdenbire canlanırlar, birdenbire, kudretleri ve cüsseleri insanın çok üstünde, talih gibi susan ve yalnız varlıklarının içimizdeki aksiyile konu an bir yı ın hayal varlık, Mümtaz'ın etrafını alırdı. Ve Mümtaz onların arasında küçücük cüssesiyle, içinde geni leyen hayat idrakıyla bütün benli ini saran o acayip, kökü çok derinlerde, korkunun rüzgarında da ılma a çalı rdı." (Huzur, 2009, 31).

"Denizin oydu u kaya parçası içinde, dalgalar çekildi i zaman, durgun, az derin, dibindeki balıklar, kaya kenarlarındaki yengeç ve böcekler görünecek kadar berrak sulu, son derecede tabiiye benzer yapılmı rokay bir havuza benzeyen gölce iz, ortasındaki küçük ta parçası adasıyla kalıyordu. Burası ma aranın deniz tarafından yakla ılabilen kısmıydı. Onun arkasında, geldikleri taraf daha geni ve biraz yüksek, fakat hep kaya parçaları dolu büyükçe bir salon te kil ediyordu. Dalga çarpıp ma aranın a zını örttü ü zaman her taraf yemye il oluyordu. Sonra garip, adeta toprak altından gelen bir yı ın gürültü ile su bo amıyor, etraf güne li denizin gönderdi i akislerle aydınlanıyordu." (Huzur, 2009, 33).

"Ölmeden evvel o lundan su istemi , sonra ona bir eyler söyleme e çalı mı ; fakat bir türlü muvaffak olamamı , sonra yüzü birdenbire sapsarı kesilmi , gözleri kaymı , dudakları bir iki defa titredikten sonra kaskatı kesilmi ti." (Huzur, 2009, 35).

"Mümtaz, o günü çok iyi hatırlardı. Her taraf güne içinde idi. Aydınlik evlerin tahta duvarlarında, kiremitler üstünde, bembeyaz osede ve yol a ızlarından ikide bir kar ılarına çıkan deniz parçalarında, eski camiin sarı boyalı duvarlarında, mezarlı ın küçük ve tozlu a açlarında, sivri ta larında, dönü te bir aylık arkada larını oynar gördü ü yıkık kale bedenlerinde, her tarafta billur sazlarını kurmu , o acayip, sâri, her eyi yenen hayat arkısını söylüyordu... Arılar, sinekler, küçük sokak kedileri, oturdukları evin önünü benimseyen köpek, her tarafa da ılmı güvercinler, herkes ve her ey bu musikiden, bu davetten sarho tu." (Huzur, 2009, 36).

"Sahaflarıçi tenhaydı; daha kapıda eski Mısıırçar ısı'ndan sıçramı bir damla gibi küçük bir dükkan, eski zengin arkın, kökü kimbilir nereye dayanan, hangi ölmü medeniyetlere çıkan bir yı ın gelene in küçük ve sefil bir hulasası, tozlu kavanozlarda, uzun tahta kutularda, üstü açık mukavvalar içinde asırlarca faydasına inanılmı , kaybolan hayat ve sıhhat ahenklerinin biricik çaresi gibi bakılmı ot ve köklerini, pe inden o kadar hırsla ko ulan, okyanuslar a ilan baharlarını te hir ediyordu." (Huzur, 2009, 46).

"Kısa boylu, zayıf, temiz ve eski elbiseliydi; evvela sedef yelpazeyi eline aldı; bir dans esnasında sevdi i kadının kendisine emanet etti i e yayı, kimse görmeden içinde birdenbire co an tapınma duygusuyla elinde evirip çeviren, o güzel mahluka ait olmasına a ırır gibi yoklayan çok toy bir

delikanlı haliyle, adeta gizlice birkaç defa açıp kapadı; sonra yerine a ikar bir kurtulu hissiyle koydu, geşik boynuzundan baston sapının fiyatını sordu." (Huzur, 2009, 55- 56).

"Çar ı kalabalık, serin ve u ıltuluuydu. Küçük dükkanların hemen her tarafına bir yı ın insan elbisesi, hazır hayat ekilleri, müstakil, dört taraflı kilitli talihler gibi asılıydı. Bir tanemizi al ve giyin ve öbür kapıdan ba ka bir insan olarak çık! Sarı ve lacivert amele tulumları, eski elbiseler, teyelleri makine diki inin üstünde görünen açık renk yazlıklar, ucuz, bütün hayat hulyalarını görülmemi makaslarla sifıra kadar oldu u yerde kırpan kadın mantoları, fistanlar, iki yanı dolduruyordu. Hepsinin, masaların, küçük iskemlelerin üstünde, dö emelerde, raflarda düzinelerce tekrarı vardı. Bütün bir bolluktu bu! Darlık, ıstırap, sandı ınız gibi az bulunur eyler de ildir; hele sizler hayatınızdan bir kere soyunun; biz size ümitsizli in her çe idini bulmaya hazırız!" (Huzur, 2009, 57).

"Bedesten'e do ru saptı. Müzayede salonu bo tu. Fakat iki taraflı camekanlar, odalar, yarınki büyük satı için hazırlanmı tı. Camekanlardan birinde iki aydan beri dedikodusu bütün stanbul'u dolduran eski mücevherlerden biri tek ba ına, küçük bir yıldız toplulu u gibi ha in, insan dı ı, fakat güzel parlıyordu." (Huzur, 2009, 59).

"Yüzü solgun ve zayıftı. Cıgarayı içine çekerken büyük bir haz duydu u a ikardı. Ya ı daha ziyade ince bıyıklarının tazeli inden belli oluyordu. Mümtaz, uzattı ı parayı aldıktan sonra adamın vaziyetini de i tirece ine, te ekkür etmek veya ba ka bir marifet göstermek için daha a ırtıcı bir hale getirece ine inanır gibi bekledi." (Huzur, 2009, 63).

"O zaman Mümtaz etrafına dikkat etti: Yol, güne in altında harap evleri, açık kapıları, dı arıya sarkmı cumbaları, çama ır serili balkonlarıyla harap ve bitmeyecek korkusunu verecek kadar uzun, bembeyaz, aydınlıkla adeta derisi soyulmu gibi uzanıyordu. urada burada, kaldırım kenarlarında bitmi otlar vardı. Bir kedi, alçak bir bahçe duvarından sıçradı ve sanki bu i areti bekleyen bir kereste fabrikası, testeresini i letme e ba ladı." (Huzur, 2009, 64).

" imdi de kar ısına iki genç kız kıyafetinde çıkmı tı. Biri kırmızısı bol empiresi içinde sadece tül ve kıvrım, öbürü çok açık gö sü omuza do ru, hiçbir ey tutmayan tek bir dü me ile kesi in düzlü ünü mühmel yapan ve vücuda adeta o anda ve çarçabuk, ancak elden geldi i kadar örtülmü halini veren sarı elbisesinde sade tela , nefes nefese kar ısına dikildiler." (Huzur, 2009, 70).

"Zalim, ımarık, hodbin, beyinsiz, fakat güzeldi. Bir meyve gibi tatlı ve çekiciydi. Onu be enmek, sevmek, arzu etmek için hiçbir hazırlı a ihtiyaç yoktu. Kumral saçların daima de i en, daima dalgalı çerçevesinden bu yüzü kendine do ru çekmek, bu di lerin parıltısını öperek, ısırarak kapatmak yeti irdi." (Huzur, 2009, 71).

"Ba ını çevirip bakmı tı. On iki, on üç ya larında, zayıf, üzüm gözlü bir delikanlıydı. Elinde taze kesilmi bir çubu a dayana dayana yürüyordu. Halinde üzüntü, alay, yaradılı tan gelme zarafet birbirine kar ıyordu." (Huzur, 2009, 79)

"Genç adam gözleriyle etrafı ara tırdı; kendisinden yirmi, yirmi be adım ötede, sarı ın, iri kemikli, dolgun gö üslü, hülasa, malzeme itibariyle oldukça zengin ve sa lam, fakat garip ekilde güzel, "sonradan bu sahneyi tekrar dü ününce "hiç olmazsa bazı erkekler için güzel..." diye karar vermi ti;" bir kadınla, esmer, otuz be ya larında, siyah saçlı, yüzü ve kolları güne ten yanmı , her halinden deniz sporlarına alı ık bir adamın onlara do ru yürüdü ünü gördü. Nuran'ın bütün vücudu titriyordu." (Huzur, 2009, 87).

"Kendisinin de farkına vardı ı garip bir ısrarla ba ını listeye gömmü , Emma'nın di lerini, sa lam vücudunu, erkek kudretlerine meydan okuyan geni gö sünü, bir zamanlar kendisini hazdan, imdi sabırsızlıktan ve hatta hiddetten çıldırtan bütün bu birinci sınıf zevk makinesi teferruatını görmeme e çalı yordu." (Huzur, 2009, 97).

"Sabih'in teyzesi i man, yüzünden iyilik ve hayat ne esi akan bir kadındı. Otuz be sene astımlı, huysuz, bir saati öbürüne uymaz bir kocanın kahrını çekmi , üst üste, nasıl, hangi sebeplerle yaptı ını bilmedi i borçlarını ödemi , kocasını dü ündükçe huy ve ahlaklarına bir türlü güvenemedi i dört

çocu unu büyütüp yeti tirmi , hepsini teker teker evlendirip yer yurt sahibi etmi , imdi ömrünü misafir a ırlamakla geçiriyordu." (Huzur, 2009, 102).

"Mümtaz pencereden kül rengi denize baktı, hemen hemen aynı renkte tül tül bulutların dola tı ı gö ü seyretti. Sonra genç kadını bahçesinde böyle havalarda adeta narinli inden titre en o küçük gül fidanlarına benzetti. Bir ı ik bu kül rengi bo luktan, ikisinin de tanımadıkları birtakım hazların müjdesi gibi, onlara do ru uzandı. Genç kadının yüzünde, ellerinde adeta sevinçle gezindi." (Huzur, 2009, 109).

"Bu olgun, zarif, güzel kadında, güne in öz bahçesi imi gibi ba tan ba a aydınlık ve füsün olan bir taraf vardı, o zamana kadar tanımadı ı, kendisinde eksik sandı ı bir taraf, sadece me guldü, onun varlı ı ile dolup bo alma a hazırlanıyordu. Her dü ünçe serin bir uyanı durumunda de iiyor, uzviyetin derinliklerinden gelen küçük ve esrarlı dalgalar, unutulmu hayat arkılarını tekrarlıyordu. Bu sessiz musiki ikisinde de vardı, ikisinin de içinden yüzlerine do ru yükseliyor, Nuran bunu göstermemek tela ıyla, oldu undan çok mahzun görünüyor ve Mümtaz ise aksine, tabiatındaki mahcuplu u da gizlemek tela ıyla, zorla cesur ve kayıtsız olma a çalı ıyordu." (Huzur, 2009, 110).

"Üsküdar açıkları, lodoslu ak amin suda kurulmu malikanesi olma a ba lamı tı. Sanki Kızılkulesi'nden Marmara açıklarına kadar denizin altına, su tabakalarının arasına yer yer, iyi dövülmü bir yı ın mücevher parıltısından geçirilmi bakır levhalar dö enmi ti. Bazen bu bakır levhalar suyun üstünde yüzüyor, adeta mücevher sallıyor, bazen da primitif ressamalarda, ma firetin timsali ı ı ın kayna tı ı derinlikler gibi hasretle, bir hakikate yükseli arzusu ile dolu, büyük ve kıpkırmızı uçurumlar açıyordu." (Huzur, 2009, 111).

"Dün sabahki kızın dudakları nar çiçe i gibiydi, ve hep ona dönmü bakıyordu." (Huzur, 2009, 113).

"Bo az vapuru ba ka türlü bir kalabalıkla doluydu. Orası Ada gibi, asıl stanbul'un çökü devrinde, bir mevsim देनेcek kadar kısa bir zamanda ve adeta birden oluvermi , zengin, müreffeh, her hususiyetini paranın düzenleyip ayarladı ı, geni asfalt yollu, çiçek tarhı kılıklı sayfiyesi de ildi." (Huzur, 2009, 114).

"Burası küçük camili, bodur minareli ve kireç sıvalı duvarları o kadar stanbul semtlerinin kendisi olan küçük mescitli köylerin, bazen bir manzarayı uçtan uca zapteden geni mezarlıkların, su akmayan lüleleri bile insana, serinlik duygusu veren ayna ta ları kırık çe melerin, büyük yalıların, avlusunda imdi keçi otlayan ah ap tekkelerin, çıraklarının haykırı ı stanbul ramazanlarının uhrevili ini ya ayan dünyadan bir selam gibi karı an iskele kahvelerinin, eski davullu, zurnalı, yarı milli bayram kılıklı pehlivan güre lerinin hatırasıyla dolu meydanların, büyük çınarların, kapalı ak amların, fecir kızlarının ellerindeki me alelerle maddesiz aynalarda bir sedef rüyası içinde yüzdükleri sabahların, garip, içli aksisadaların diyarıydı." (Huzur, 2009, 115).

"Genç kadın eliyle pancursuz, karanlık bir pencereyi göstererek: "Bakın, dedi, nasıl hareli bir kuma gibi dokunuyor... Sonra kavisler... te bir tane daha, sanki akan bir yıldız gibi... Daha yukarılarda, bizim tarafta bu akislere balıkçı sandallarının feneri de karı ır. Fakat en güzeli bu kavislerdir... I ıktan bir riyaziye..." (Huzur, 2009, 117).

"Ba larının üstünde bir sokak feneri, büyük bir çınarı sanki içinden aydınlatıyordu. Üstlerine yaprak yaprak dökülen bu aydınlı ın altında, bahar kokuları, çe me ve kurba a sesleri içinde birbirinden ayrıldılar. Mümtaz bir daha bulu up bulu mayacaklarını sormadı ina pi mandı. çinde onu bir daha görmemek ihtimalinin verdi i korku vardı. Bu korku ile, geldikleri yollardan biraz mahzun; fakat genç kadının cazibesinden bir yı ın eyle zengin, kalbi hiç tanımadı ı bir dostlu a açılmış , döndü." (Huzur, 2009, 119).

" clal lacivert döpiyesiyle bir çaya gider gibiydi. Nuran gri pardesüsünü ona vermi ti. Sirtında kırmızı çizgili bej rengi bir kostüm, ceketin altında, kıvrılan kenarından, boynun dı arıda kalan kısmını daha yumu ak, daha kadifeli yapan sarı bir süeter vardı. Saçlarını en son dakikada sa a sola iki üç tarakla düzeltti i belliydi." (Huzur, 2009, 121).

"Bir adım ötelinde bahçeler, çocukların uçurtma denedikleri yol, çiçek açmış meyve dalları, olta ile sabır terbiyesi yapanlar vardı. Fakat altlarında deniz geniş su tabakalarıyla kayıyor, garip, keskin, büyük davetlerin sesi ve kokusuyla onları taşıyordu." (Huzur, 2009, 122).

"Bahar bir nekahet sıtması gibi derin ve ürperticiydi. Bütün gezinti boyunca bu ürpermeyi duymu lardı. Sanki her şey, taze ve yumuşak yaprağın, parlak renklerin, beyaz aydınlıkta kendisini gölgesiyle bulmanın telaş ve sevinciyle birbiriyle kaynaşıyordu. Mor, kırmızı, erguvan, pembe, yeşil, kümelendikleri sırtlardan insanın derisine hücum ediyorlardı." (Huzur, 2009, 123).

"Ağır ağır kalktı. Skelede bir sandaldan denize girdi. Sis eskisi gibi olmamakla beraber gene devam ediyor; ılık inci rengi bir imbikten süzülerek geliyordu. Soğuk su, fena uyumunu gecenin ağırlığını aldı. Bir tanıdık sandaliyle kendisinin de kimler için, o bir anda gelip geçen düğünce veya vehim kılımlı büründüğü üzümlü üzümlü Emirgan iskelesine kadar çıktı. Sonra ıslak mayo elinde, arkasında siyah tüylü köpek yavrusu, evine döndü. Köpek bu arkadaşlıktan çılgınca memnun, etrafında dolaşarak yürümesi yetmiyomu gibi, acayip sesler, küçük havlamalar ve hırıltılar çıkararak yürüyordu." (Huzur, 2009, 134-135).

"Ta çocukken eski bir sandıkta bulduğum çok soluk dagarotip resmin sahibi, beyaz ferace ve yamağı, solgun ay ışığı yüzü ve bir uçurum başında uyanık ceylan bakışlarıyla kendisine o kadar meçhul istihalar ilham eden, eski şeylerin zevkini veren, eski beste ve şarkıları onun için bir yamağı iklimi yapan kadın, şimdi Nuran'a bütün iç hayatını inkar ettirme teşahşuşıyordu." (Huzur, 2009, 136).

"Akıntı burnunda pencereden baktı. Burada burada hafif sis parçaları vardı. Fakat Boşlukta ağırlık doğru bir kuşu gibi süzülüyordu. Bahar güneşinin altında suların sevincine baktı. Kendi kendisine "Çok ahma m!..." dedi. "Evcek ahma m!..." "ki budalananın, iki iradesizin peşine takılmışız... İnsan kendi hayatını iradesiyle yapabilir. Mümtaz onu ilk defa pancurları sımsıkı kapalı odada, yarı aydınlıkta çırpıplak gördüğü anı sonraları sık sık hatırladı. Bütün yıldız parıltıları, her türlü mücevher buradaydı. Bu aydınlığın cümbüşü, kaside ve duası, her şeyin bir kamağı, bir tutu ma oldu u, bir yanının kendi küllerinden binlerce defa dirilip tekrar tutu tu u parladı ı andı." (Huzur, 2009, 140-141).

"O yaz Mümtaz'ın kısa ömrünün zirvesi, cevheri, taçlandı ı nokta oldu. Nuran sade güzel ve seven, sevimliden hoşlanan kadın de ildi. Her şeyden evvel çok iyi arkadaş tı. Garip bir anlayışı, güzel şeyleri bilerek tadışı vardı. Musikiden iyi anlıyordu. Sanki güneş parçalarıyla dolu, berrak, davudiye yakın bir sesi vardı." (Huzur, 2009, 142).

"Renkli ucuz kumaştan mavi ince yazlı ı içinde kendisine, -Ben en son haddimdeyim, bütün imkanlarım budur- der gibiydi. Halbuki şimdi çok düzgün ve itinalı saçları, düzeltilmiş yüzü, beyaz keten elbisesiyle ayrı bir hüviyet almış tı. Mümtaz uzak bir ahabap gibi selamlanmaktan korkuyordu. Böyle olmadı. Genç kadın bütün kağıtlarını açık oynamak isteyenlerin sükunetiyle, ona "çok geç kalmadım, değil mi?" diye sordu. Bu suretle dostluklarını ilan ediyordu. Adile Hanım bu darbenin farkına varmamı görünüyordu." (Huzur, 2009, 144).

"te bu gece Sabih'lerde üst üste onun için Nühüftün, sultaniyegah'ın burçlarını açarken, küçük kırmızı harelî sofranın üstünde, o kadar sevdiği ve beğendiği elleriyle bir yığın çatal ve bıçak arasında tempo tutarak söylediği bu besteler, onları söylerken yüzünün hep kendisine hitap eden deşik ifadeleri, ve hiç eksilmeyen o mazlum tebessümü ile ömründe ve hayalindeki Nuran'lara bir yığın kardeş daha eklenmişti." (Huzur, 2009, 149).

"Bu küçük çehrenin tanımadığı hiçbir tarafı yoktu. Onun ağırlık bir çiçek gibi açılışı, o derinden ve biçare bir tebessüm üzerinde kapanışlar, kısık gözlerinin içinde yanan adeta madeni ılık, sonra Boşluk sabahları gibi perde perde deşimesi, Mümtaz için kendi ruhunun manzarası olmuşt u." (Huzur, 2009, 164).

"Mümtaz'ın sevgilisini bir yığın tecridin arasından görmesiydi. Kanlıca'daki yalnızlığında ortla veya mayo ile gezinen, kayıkta rüzgar ve yelkenle didi en, yahut kirpikleri kapalı, yüzü, derinliklerinde diriltici ve kokulu usarelerin dolaştığı bir meyve gibi sertleşmiş güneşte uyuyan, sırtüstü denizde yüzen, sandala tırmanan, konu an, gülen, ağaçların tırtılını ayıklayan birçok Nuran'lar

vardır ki, bir yılın benzetile asırlar tecrübeleri arasından, eserlerini beraberlerinde Mümtaz'ın muhayyilesine getirirlerdi." (Huzur, 2009, 177).

"Sevgilisinin, gündelik hayatın her safhasında, durumu, kıyafeti, aklı ve en çehresi ile sanatın ölmez aynasına kendinden evvel geçenleri ona adeta hayranlı mını ve sahip olma lezzetlerini bir kat daha; ve belki de ıstıraplı bir şekilde hatırlatan bir yılın çehresi vardı. Renoir'ın Okuyan Kadın'ı bunlardan biriydi. Tepeden gelen ve saçları bir altın filizi gibi tutu turan ı ın altında, koyu nefli zeminle, elbisesinin siyahı ve boynu örten pembe tül arasından bir gül toplulu u ile fı kıran bu sarı ın rüya, çehrenin tatlı sükuneti, gözlerin kapalı çizgisi, çenenin küçük bir toplulukta birden bitiş i, dudakların tatlı, adeta besleyici tebessümü gibi bir yılın benzerlikle genç adam için, sevgilisinin bazı saatlerine sanatın en sadık aynalarından birini tutuyordu. Muhayyilesi, Nuran'a olan hayranlı ında Renoir'la olan benzerli i bazen daha ilerilere götürür, onun vücudunda eski Venedik ressamlarının ten cümbü ü ile akrabalık bulurdu." (Huzur, 2009, 177).

"Fakat bu gece, açık pencereden gelen yaldızlı karanlı ın üzerinde, entarinin geni dekoltesi içinde, çıplak kolların güne humması ve deniz hamamından çıkar çıkmaz alelacele iki yana bölünmüş saçlarıyla genç kadın, bin sekiz yüz doksan senelerinden bir o kadar air ve ressamın pe inden ko tu u ve Renoir'ın birçok deneyi ten sonra birdenbire yakaladı ı o mahrem saatlerin kadını, perdeleri inik odada her ak amki ı ın pete inden sızan balı de ildi. Bir tarafı yarı karanlık içinde kalan yüz ve ba ın kendi kendisini sert idraki, bütün canlılı ı, ve gözlerindeki bütün çehreyi yeme e hazır dikkatiyle imdi Nuran daha ziyade Ghirlandajo'nun Mabel'e Takdimindeki Floransalı Kadın'ı, sol eli kalçasında, ba ı akak kemi inin küçük çıkıntısını ve çenenin çukurunu daha ziyade belirten latif bir yana e i te adeta omuzla birle mi , biraz ilerisinde geçen manzaraya bütün hüviyetiyle akan o yarı kadim dünya ihti amını hatırlatıyordu." (Huzur, 2009, 177-178).

"Süleymaniye'deki ev, Halep'teki ortası havuzlu iç avlu, su akıntıları, Halep'te çar ıda yedi i dondurma, bir otelin yanındaki sala ta Gürültücü Behçet adlı bir saray komi inin orta oyunu, çok sofulu olan büyük annesinin oyunu yarıda bırakıp çıkışı, sonra alelacele kaçışı, o tıklım tıklım dolu trenler, korku, kalabalık yarı yolda indirilen yaralıları, her eyi bırakarak yola çıkmanın ve bir operasyondan sonra kesilen uzvu hatırlar gibi, her eyi acı ile hatırlamanın azabı, sonra Bursa'daki ev, Çekirge yolu... Bursa ovasının güzelli i, Libade'deki kö k. İlk mektep, Sultantepe'de geçirdikleri sene... Hepsi Mümtaz'ın gözünün önünde, karmakarışık, içiçe ve kendi hayatlarının ayrılmaz parçaları gibi canlandı. Ne kadar çok hatıra ve ayrı kaynaklar onların a kında birle iyordu." (Huzur, 2009, 184).

"Nuran'ın yüzü billur bir kase gibi bu parıltıyla doluydu. Yanı ba larından geçen sandalın kürekleri elmastan yapılmış e yanın parıltısıyla suya dalıp çıkıyordu. Evet, kainat ortasından bölünmüş bir meyve idi ve ay onun, her eyi etrafında toplayan çekirde ine benziyordu." (Huzur, 2009, 185).

"Masmavi bir dünya içinde idiler. Bu ulu, effaf bir mavilik, sonra benek benek, yaprak yaprak da ılan, güne oluklar halinde akan bir altın ya ması. Yüzlerce görünmeyen a zın üfledi i ney na meleri ve onun etrafında bu musiki ile beraber büyüyen, de i en, ilerleyen sessizlik." (Huzur, 2009, 186)

"Nuran, avlularında ot bitmiş, damı çökük, fukara yata ı medreselere, harap Tabhane'ye Hekimo lu Alipa a Camii'nin yüzük ta ı biçimine hayran oldu." (Huzur, 2009, 187).

"Her yerde harabe çe nisi, sıca ın arttırdığı bezginlik, bir yılın hasta ve yorgun çehre, fizyolojik çöküş göze çarpıyordu. ehir ve içinde oturanlar, o kadar birbirlerine benziyorlardı. Yorgun göz veya vücutla dört be metre murabbainası dırılmış, tahtaları morarmış, kiremitleri kırık, cüssesi yana do ru yatmış evler birbirini tamamlıyorlardı; ikisi de içinde do dukları ehri tanımasa, bir senaryo için hazırlanmış sanabilirlerdi.

Ara sıra tıpkı caddedeki insanları ite kaka geçen hususi otomobiller, lüks arabalar gibi, bu yıkık, bir tarafı çarpılmış, pencereleri süsleyen sardunyalara varıncaya kadar sefaletin kemirdi i evlerin yanba ında beyaz ve tahini boyalı eski bir konak yavrusu, mazideki zenginli in, hayatın çiçe i lüksün, hala a irtıncı bir artışı gibi görünüyordu.

Onların da ço u boyasızdı. Açık, perdesiz pencerelerden bu mazi artıklarıyla hiç de uyu amıyan biçim ba lar uzanıyordu. Onların yanba larında mimarisi meçhul, herhangi hayat standardına girmesi imkansız, upuzun veya tıknaz, biri öbürünü hiç tutmayan, semtin havasına sırtını çevirmiş, duvarları çivit boyalı kireçle örtülmüş yirmi sene evvelki kargir evlere tesadüf ediyorlardı.

te bu sefaletin, kirin, bakımsızlı ın içinde, tıpkı yolları dolduran, üstü ba ı peri an, sakat, yorgun ve iyi tıra olmamı ve saçlarını düzeltme e vakit bulmadan soka a fırlamı kadın ve erkeklerin arasında, kıyafetinin peri anlı ını bakı lariyle, endamiyle; ahsiyetinin kudretiyle yenen ve çehreden ba ka bir eye dikkat imkanını insanda bırakmayan kadınlar gibi birdenbire umulmadık yerde yaldızlı, ta ı kırık bir geçmi zaman çe mesi parlıyor, biraz ötede kubbesi yıkılmı bir türbe düzgün ve vakur cephesiyle kendisini gösteriyor, daha sonra içinde bir yı ın çocuk civıltısı ile beyaz mermer sütunları yere devrilmi , damında incir a acı veya selvi bitmi bir medrese meydana çıkıyor, nasılsa ayakta kalmı bir cami, geni avlusuyla sükunetiyle sizi dünya nimetlerinin ötesine davet ediyordu." (Huzur, 2009, 188).

"Yolun ucundan adeta iki kat geliyordu. Elindeki de nekle, baston arasında bir eye dayanıyordu. Zayıf, mecalsiz adımlarla türbeye yakla tı. Dua etti, di siz a zı bir eyler mırıldandı; iki eliyle parmaklı a asıldı ve orada bir müddet kaldı. Camiin önünden her yaptı ını görebiliyorlardı. Ne kadar sefil giyinmi ti. Üstünde her ey parça parça idi." (Huzur, 2009, 190).

" imdi onları bu küçük cami avlusunda Nuran'a tekrarlarken, hsan'ın ilhamlı yüzünü, hiddetli konu masını, bulularını, ellerinin a ır jestlerini birdenbire konu manın ate i içinde parlayan latifeyi, gergin hicvi uzak eylermi gibi hatırlıyordu. Macide, onlar konu urken bir kö ede, elinde yün i i, dudaklarında tebessümün balı, onları dinler, latifelere güler, hiddetlerden ürkerdi." (Huzur, 2009, 191).

"Hatta bugün gördü ü eyler bile, önlerinde yürüyen o tek ayaklı adam, yanı ın veya hastalı ın yüzünü ba tan a a ı sildi i yalnız tek ve ıstıraplı bir gözü dı arıda bıraktı ı çocuk bile güzeldi. Bu kadar ıstıraplı ve güzel eyleri gördükten sonra yan yana, bu vapur kanapesinde ak amın ortasında, imdi içinde canlanan, evdekileri nasıl bulaca ım üzüntüsü bile güzeldi." (Huzur, 2009, 195).

"Nuran, kayık ı ıklarının siyah, mor kadifelerde mahpus elmaslar gibi parıldadı ı sulara, biraz ötede bir yeni balıkçı kümesiyle kırılmak üzere onların bitti i yerde ba layan o effaf karanlı a, vapur dalgalarından, küçük çalkantılardan, bu aydınlık yüklü gölgenin bin türlü akisle size do ru yükseli ine, sizi alıp götürecekmı gibi etrafı sarmasına, velhasıl dö emeleri çok cilalı renkli ve ı ıklı bir sarayda yalnız akisten, parıldıdan, ı ık sarsıntularından ibaret, onların küçük na meden, musiki cümlelerinden büyük ve müstakil varyasyonlara kadar yükseli inden bir dünyada ya anıyormu hissini veren bu lüfer gecelerine çocuklu undan beri bayılırdı." (Huzur, 2009, 197).

"Böyle anlarda Mümtaz'ın muhayyilesi, mesela büyük deniz ejderlerinin çekti i arabasında, etrafa köpük saçarak gelen bir deniz tanrısının, Nuran'ı elinden alıp bütün etraftaki parıltuların, onların arasından kıvranan, renkli bir akide ekeri hazırlanır gibi eriyen, balık sırtı gibi pul pul, her renkten, her perdeden kadife ve yosun kadar yumu ak gölgelerin toplandı ı, en son haberini Anderson'un masallarından aldı ımız o deniz altı saraylarından birine götürebilece ine pekala inanabilirdi." (Huzur, 2009, 205).

"Dönü te Tevfik Bey beraberlerinde ise onu Kanlıca'ya bıraktıktan sonra, suyun nefti bir atlas rengini aldı ı ve yer yer çok sık ve ancak birkaç yapra ının üstünde aydınlı ın cilasını ta ıyan bir defne ormanı gibi karanlı a gömülü yalı diplerinden geçme i seviyorlardı. Bu, gölgenin, sırrın, sükunun içinden geçmekti. Açık bir balkon veya mutfak kapısından, sahipleri henüz yatmamı evlerin pencerelerinden dökülen ı ıkların birinden öbürüne atlaya atlaya süren bu yarı deruni alem yolculu u, birdenbire geni leyen bir körfezde, ayla, aydınlıkla kırılır, Bo az'ın geceyarısından sonra kazandı ı o acayip durgunluk içinde bazen bir projektör, yükselen bir dalganın tepesinde onları yakalar, imdiye kadar hikayesini duyduklarımızdan ayrı bir gö e çıkı ın tablosunu hazırlıyormu , onları bilinmedik yüksekliklere alıp götürmek istiyormu gibi, üzerlerinde ısrarla dururdu." (Huzur, 2009, 205-206).

"Bazen etraf, iri bir firuze içinde ya ıyorlarmı gibi yalnız sakin parıltı olurdu. Karanlık su, yıldızların uzattı ı büyük mücevher salkımlarıyla dolar, kıyıdaki gölgeler, öbür kıyıdaki sandalları kovalar gibi adeta yanba larında yürürdü.

Gündüzleri o kadar vazih, her kenarı, her kıvrımı ayrı ayrı i lenmi gibi meydanda ve berrak güne altında yalnız kendisi olan koyların, tepelerin, koruların birdenbire kendilerinin de içinde bir vehim, bir hayal oldukları bu rüya hali Mümtaz için sade o ana ait bir lezzet de ildi; belki o anda sanatın büyüye yakın sırrını bulurdu." (Huzur, 2009, 206).

"Eski musıkiye gelince, o kadar sıkı nizamlar içinde kıvranan, fırtına ve gül ya murlarını bo altan diyonizyak cümbü üyle, insana telkin etti i bütün ömrünce tek dü üncenin, tek ihtirasın avı ve nezri olmak, onun oca nda yanıp kül olduktan sonra, tekrar yanıp tekrar kül olmak için dirilmek fikri ve birbirlerini çok eski ve adeta unutulmuş güzelliklerin içinden arayıp bulmak zevkiyle bu hazır ve her türlü ihtimali kar ılayacak derecede zengin hayat çerçevesini doldurma a te vik ediyor, bunu yapabilmeyen yolunu gösteriyor, onu ya ama a içten onları hazırlıyordu." (Huzur, 2009, 207).

"Bu, çok hasretli, sıcak, insanı kavrayan ve bo azına tıklan, gö süne eski bir türkü gibi çöken bir ı ıktı. Ba tan a a ı parıltı olan bir denizde bu ı ı a do ru gitmek, her gün yaptıkları yolculuklardan ziyade iyi bir talihe, vadedilmi bir topra a do ru ko ma a benziyordu." (Huzur, 2009, 210)

"Mümtaz bütün ömrü boyunca etrafı bu kadar mesut görmemi ti. Bu kendi içinin saadeti de ildi. Belki bütün kainat, insan, ev, a aç, önlerinden denizi yalayarak geçen yelkovan ku ları, küçük hayvanlar, biraz ötedeki karpuz ve kavunlar, hepsi çok uzun bir uykudan uyanmış gibiydiler. Hatta iskelede yakası açık. balık tutan polis in oltasında sallanan biçare bir izmarit bile ömrünün en güzel anını ya ıyormuş gibi bu aydınlık içinde, oltanın gidip geli yle kendi kısa ömrünün sonunu sayan bir rakkas olmaktan mesut görünüyordu. Polis belki de etraftaki bu renk cümbü ü kendisini a ırttı ı için, yahut genç kadının yüzündeki saadet hissi ho una gitti i için, açık yakasına, kemersiz ceketine uymayan bir ciddiyetle çok resmi bir selam vermiş ve "Ho geldiniz efendim, aya ınız u urlu imi ." diye oltasıyla sabır ve tahammülün bu beyaz pul pul sembolünü adeta ba larının üzerinden geçirerek onları selamlamış tı." (Huzur, 2009, 210-211).

"Birkaç gün evvel Nuran Mümtaz'a ilk kırlangıç kafilesinin ba ları üstünden geçti ini göstermiş ti. Bu sabah da yalıya, yolda buldu u üç kuru me e yapra ıyla gelmiş ti. Ölüm kurdu yaprakları kenarlarından ısırması , yava yava bir ak am kızılı ı ile ortasına do ru yürümüş tü. Yumu ak yaprak, bir ak amdan koparılma gibi sert, madeni bir hal almış tı.

Tek bir ku sesi, uzakta tıpkı bir orkestrada kemanlar ve viyolonseller arasında bir flüt sesinin birden uyanması gibi, acayip bir hasreti iki üç defa tekrarladı. kisi de bu hasretin arkasında çalı an, üphesiz onunla müphem surette alakalı, belki onu besleyen, böyle keskin yapan, fakat ondan ayrı faciayı dü ünüyorlardı. Bu anda büyük korularda a açlar nüsgerinin gittikçe azaldı mını duyuyorlar, dallar ü üyormuş gibi birbirlerine yana mak istiyorlar, kuru yapraklar en ufak bir sarsıntıda dü üyorlardı. Her taraf bir bahar gibi renkliydi. Sakız a açları erguvanlar gibi, fakat daha mahzun kızarmış lardı." (Huzur, 2009, 212).

"Nereden kabardı ı bilinmeyen bir küçük rüzgarla harekete geçen bir bulut parçası, evvela bir gül bahçesi oldu, sonra ince ince parçalara ayrılarak ta ba larının ucuna kadar ilerledi ve orada yeleleri alevli siyah bir atın ön ayaklarına do ru bir halı gibi serildi. Kalktılar, yava yava yürüdüler. Da ile yalı duvarları arasındaki gölgeli yol alacakaranlıkta bir eski mabet dehlizine benziyordu. Bu dehlizde, duvarların üstünden kendileriyle beraber yürüyen ak amı dallar arasından seyrediyorlardı." (Huzur, 2009, 212)

"-Bu ak am ona mektup yazmalıyım," demi ti ve gözleri tavanda, yüzü humma ile gergin, gö sü hırılıtlarla kalkıp inerken bu mektubun cümlelerini tekrar tekrar dü ümü tü." (Tanpınar, 2009, 223).

"Evet, Suat ya ıyordu, hastahane odasında, kendi kafasının içinde, karısının i kin gözlerinde, çocuklarının ince boyunlarında, hayatlarına temiz çama ırla dolu bir dolaba karanlıkta giren kirli, yapı kan, parmaklarından pislik akan bir el gibi girdi i, öylece her rastgeldi ini avuçlayarak bula tırdı ı kadınlarda her eyde ya ıyordu." (Huzur, 2009, 225).

"Köprü'de sallana sallana yürüdü. Hayır, manasızdı. Eve gidemeyecekti. Bahçesini, ya mur altında çiçeklerin, dalların üzüntüsünü, büyük kestaneyi, ta ilerideki bahçenin a aç topluluklarını ya murun nasıl dövdü ünü, nasıl küçük küçük kamçılardı mını, sonra büyük hızlarla üzerlerine yükledi ini tasavvur ettikçe tahammül edilmez bir azap duyuyordu..." (Huzur, 2009, 226).

"Mümtaz biraz daha kö eye çekildi; ve oradan, Macide'nin akrabasının dokuz senelik kocasını, Nuran'ın a kımı bir hidayet nuru gibi içinde on sene gizleyen adamı, sırtı kambur, yüzünün derisi kemiklerine yapı mını , arkasında ince emprimesi içinde titreye titreye ömrünün yanlı hesaplarını sayan esmer, mor pembesi apkasının altından kötü taranmış saçları fırlayan zayıf bir kadınla

merdivenden inerken seyretti. Suat hesap görürken elini cebine soktu. Cıgarasını çıkardı, yaktı." (Huzur, 2009, 228-229).

" u dükkanın vitrinindeki mayonezli levrek, yanba ında ince derisi çok donuk cilalar vurulmuş sarı bir teneke gibi tutu an ve sönmüş gözleri kirli bir çinko parıltısıyla insana bakan tuzlu balık, Mümtaz'ın ayaklarının üstünde yürüten bu beyaz ceketli lokanta garsonu hepsi, hepsi hayatın içindeydi." (Huzur, 2009, 231-232).

"Her şey daha derine, çok içlere kaçmış, oradan çok eski bir hayatın da ılımlı izleri, tek başına kaldığı için ferdi hiçbir şeye ba lanmayan mirasları gibi parlıyordu. Tıpkı Nuran'la beraber gezdiği eski saraydaki büyük mücevherlerin bir vakitler kendilerini taşıyan, onlarla süslenen insanlardan, bütün o beyaz eller, ince, düzgün parmaklardan, her arzusunun annesi ve aynası göğüs ve boyunlardan hiçbir şey hatırlatmadan mahfazalarında ve camekanlarında kendi hususi yıldız parıltılarıyla tutu up parlamaları gibi. Vapur istediği kadar hepsinin önünden adeta teker teker saymak istiyor gibi geçsin ve Mümtaz büzüldüğü köşede yol fenerlerinin altında döne dolaşan denize kadar inen ıssız caddeleri, tahtaları hala ıslak iskeleleri, küçük meydanları, Anadolu kasaba istasyonlarının birkaç petrol lambası altında toplanmış yalnızlıklarını andıran bir iç çekili le bu ulu camlarının arkasına çekilmiş ya ayan küçük kahveleri kendi hayatından bir parça gibi seyretsin, onlar kendi varlıklarında her eyden uzak bu sonbahar gecesini kurmakla kaçıyorlardı." (Huzur, 2009, 233-234).

"-Çocukları gördüm... onlar da gelecekle... sonra birdenbire büyük kestanenin altındaki hasır koltuklarından birinde, ayaklarını bir sandalyeye uzatmış dinlenen Tevfik Bey'e doğru hakiki bir sevinçle gitti; -Sizi görmek saadeti... ceketini, apkasını eliyle; hızlı hızlı soluyordu." (Huzur, 2009, 235).

"Mümtaz, Hasan'a dikkatle baktı. Çoktan beri onda ihtiyarlaşma alametleri görünüyordu. Saçları adamakıllı kırla mı, hafif bir göbek gövdesini aşırla tırmıştı. Gözünün altında büyük halkalar vardı. Fakat kolları hala edalı, vücut atletikti. Yüzünden deruni bir kudret ifadesi akıyordu." (Huzur, 2009, 235).

"Tevfik Bey başını gökyüzüne doğru kaldırdı; sonra bahçeyi, kızarmış ağaçları, uzaklarda morla anan aç kütüklerini ve dalları, son çimenleri seyretti. Bir arıyı gözüyle bahçe kapısına kadar takip etti. İhtiyar vücudundan garip ve ümitsiz bir hayat sıcaklığı geçiyordu." (Huzur, 2009, 236).

"Bütün yaz bu bahçeyi tanzim etmek hevesiyle hulyalar kuran Nuran etrafına bakındı. Çoktan beri Nuran kendi içinden bu bahçeye ilk geldiği günü, arıların vızıltısını, camekandan seyrettikleri kısa ya muru ve Mümtaz'ı tanımanın verdiği acayip hislere karışan, onların bahar kasırgası olan "nocturne"u hatırladı. Debussy'nin musikisinden hatırladığı kadın sesleri yabancı, beyaz güller gibi hafızasında da ılıyordu.

-Bizim iklimin çok güzel mevsim çiçekleri var, her nevi hatmi... gece safaları, gramofon çiçeği, zülfüaruzlar, begonyalar... Başını göğese kaldırdı." (Huzur, 2009, 241).

"Bunu kendisi için gibi yava çasöylemişti. Halinde solmaya yaklaşıp çiçeklerin daldırıldıkları suya kendiliğinden eğilileri vardı. Fakat bu sonbahar güneşi bir saza benzettiği ve o kadar kendi musikisiyle doldurduğu bu bahçede Macide'nin bile fazla mahzun olmasına müsaade etmezdi. Ona karış gelmek için hüzünden, kederden çok başka bir şey, her şeyi silecek, örtecek o zalim ihtiraslardan biri lazımdır. Onun için başını tekrar göğese, göğün tek ve zarif, maddesiz ve büyük yaprağına çevirdi, sonsuzluk içindeki macerasına daldı." (Huzur, 2009, 243).

"-Halbuki gayet basit... ve gözüyle Nuran'ın üstünde kadehler ve buz kâsesi bulunan tepsiyle evin kapısından çıkışını seyretti. Genç kadın hakikaten güzeldi, yürüyüşünde, endamında, gülüşünde kendine mahsus bir üslup ve cazibe vardı. Mümtaz, kadrini bilirse hayat kendisi için çok güzel ve hatta kolay olurdu." (Huzur, 2009, 245).

"Orta boylu, vücuda bir nevi, bostan korkuluğu manzarası veren çökük omuzlu, esmer, çakır gözlü bir adamdı. Büyükçe, kemerli ve başa başa doğru sarkık bir burun zayıf yüzünü adeta iki ayrı muntıkaya ayırıyordu. O kadar ki hemen arkasından gelen kısa ve beyazı fazla bıyıklı ve dudakların düz ve keskin çizgisi ancak onun bittiği yerde çehreyi tekrar toparlıyabiliyordu. Bu haliyle Emin Bey devrinin en büyük musiki inasından ziyade -gümrük, posta işleri gibi- ehrin umumi hayatından adeta

uzakta kalmı görünen bir bürokrasinin o görünmez, fakat çok çalı kan memurlarından birine benziyordu. Me er ba nızı kaldırıp, gü r ve kıvrık ka ların altındaki gözlere dikkat edersiniz; o zaman bu küçük ve lâlettayin görünü lü adam sizinle maddesinin çok üstünden konu urdu." (Huzur, 2009, 258).

"Eski musıki bunun en canlı tarafıydı; her na mede bir ba ka günü, fakat hiç de kendisinin olmayan bir ey gibi, tıpkı bu ba nın ucunda parlak, en saf elmastan güne i, bu yakut ve akikten sararmı yapraklar, biraz uzakta küçük bir ak ama benzetti i narlar ve Trabzon hurmaları ile, arılarının vızıltısı ile insanın bütün fanili ini hatırlatarak içine alan bu mevsim saati gibi etiyile, kamıyla ya adı ı bir ey de il, sadece davetlisi oldu u bir nimet gibi hatırlıyordu." (Huzur, 2009, 262).

"Emin Bey'in neyi, nefes ve rüzgar mahiyetini hiç kaybetmeden, madeni, yahut daha iyisi garip ve renkli ço alı nda mücevher parıltılarıyla nebat yumu aklı nı birle tiren bir ses çıkartıyordu. Fakat ne kadar tok, hacimli ve geni ti. Büyük sofa onunla doluyor, pencerelerden dı arı ta ıyor, adeta bahçe son çiçeklerinin, sararmı yapraklarının üzüntüsüyle onda de i yordu. Bazen her eyi kendi cevherine ve oradan da daha derin bir asıla iade edilecek gibi eriyor, tavandaki küçük avize bu gül ya muruna benzeyen ses ça layanında acayip kavs-i kuzahlarla tutu uyor, sonra cesur bir dirsek bükü üyle veya ancak hiç rengini kaybetmeden nizamını benimsedi i sarma ıklarda, salkımlarda, ince lifi nebatlarda görülen o acayip ve birbirine yapı ık tırmanı la kendi kendisinden biraz evvelki çehresi olarak do uyordu." (Huzur, 2009, 264).

"Bir tarafta çok ince bir duvar çatladı. Ye il bir filiz bir sabah müjdesi gibi canlandı. Ruh binası birdenbire büyüyen güller altında çöktü... Mor, acayip güller... Nuran uçmak, kendi hızı içinde tavamı delmek, göklere yükselmek istiyordu. Beraberinde, bütün dünyası beraberinde idi. Uçmak ve kaybolmak. Niçin bu musıki birdenbire kıvrak edasıyle çocuklu unun bayramlarını hatırlatmı , onların o gamsız, mesuliyet duygusuz, her zevki bir vicdan azabı ile beraber duymadan tattı ımız zamanların ne esile co mu tu?" (Huzur, 2009, 270-271).

"Günün birinde bu adam bir kadınla evleniyor; belki de sevdi i bir kadınla. Birdenbire de i yor, huysuz, titiz, kötü dü ünceli bir adam oluyor. Kendisini tasnif edilmi görmek onu yava yava çıldırtıyor. Bir etiket altında ya amanın, bir araba atı gibi beraber ya amanın sıkıntısı onu içinden de i tiriyor. Yava yava hemen herkese kar ı fenalık yapıyor, hayvanlara, insanlara, her eye zalim oluyor. Hasis oluyor, hiç kimsenin saadetini tahammül edemiyor." (Huzur, 2009, 286)

"Mümtaz yengesine baktı; yüzü bembeyazdı, gözleri büyük büyük açılmı tı. Macide tam bir asab krizi içindeydi. Fakat Suat onun tela ina ehemmiyet vermedi." (Huzur, 2009, 292).

-Daha ölmeme ... diye dü ündü. çindeki azap o kadar büyüktü ki, bir yerlere kaçmak, sı nmak istiyordu. Fakat nereye kaçabilirdi? Sayısız zamanın ık kervanlarıyla yüklü bu karanlık gecenin hiçbir tarafında insan ruhunun sızabilece i bir çatlak, bir yumu aklık yoktu. O, sert kabu una iri mücevherler kakılmı bir hayvan gibi tek ba ina, hiçbir eyi kabul etmeyecek bir toklukla, sanki canlı, her eyi inkar eden bir toklukla etrafını kaskatı almı tı. Canlılık, o her eyde gülen ve konu an sır, bu a ır mücevher yüklü perdenin arkasına çekilmı ti. Bir tarafta bir hı ırtı oldu, ufkun bir kö esi kımıldadı. A ır ve ha in gece, büyük, koyu lacivert ve altın bir ku gibi, sanki ba nın üstünden kayar gibi oldu. Fakat kanatlarında hep aynı katılık vardı.

-Beni de beraberinde götürse...

Ba ka zamanlarda olsaydı, Mümtaz bu saf mücevherlerden, bakir uykusundan henüz uyanmamı madenlerden, siyah mermer ve granitlerden imi hissini veren gecede, kendi zevk ve iir dünyasının en halis tarafını bulurdu. Fakat imdi çok mustarip, bütün iir dünyasına kapanmı gibiydi. çinde büyük bir korku vardı.

-Bir tarafım yıkılmı gibi... diye kendi kendine konu tu. Soka ın ba ndaki evde, her uzak mahremiyeti bizim için böyle gecelerde o kadar tatlı ve hulyalı yapan bir lamba yandı; ve bir pencere, birdenbire hayat hastalı na tutulmu gibi gömüldü ü saf ve derin sükut içinden, önündeki a acın yarı ıslak profiliyle beraber Mümtaz'ın önüne kadar, bu büyük ve muhte em sükuttan henüz kesilmı kanlı bir parça gibi fırladı. Mümtaz birdenbire evde misafirlerini ihmal etti ini hatırladı. Nuran, onu merak edebilirdi. Acele acele yürüme e ba ladı. Fakat bu küçük arıza onu sadece kendi zamanına çevirmi ti; içindeki yalnızlık duygusunu ve azaplı darlı ı giderememi ti. (Huzur, 2009, 299-300).

"Bu kıskançlıktı. A kın öbür çehresi olan kıskançlık. Bütün hazların ve saadetlerin, bizi mesut eden tebensümlerin, ahitlerin, ümitlerin tekrar gerisin geriye dönüp, keskin bıçaklar, çok sivri ne terler halinde içimize saplandı ı kıskançlık. Mümtaz'ın aylardır tanıdı ı ve tattı ı bir eydi bu. Çoktan beri a kın kadehi onda ikile mi ti. Birisinden çıldırtıcı ihsasların içkisini içerken, her dakikası bir duaya benziyen saadetinin ortasında, birdenbire bir el avuçlarının ortasına ikincisini sıkı tırıyor; birdenbire en ihti amlı sarho luktan, sefil acıların, küçük duyguların, zelil üphelerin alemine uyamıyordu." (Huzur, 2009, 311).

"Nuran, açık turuncu cepken, mor kadife yelek, yine turuncu alvar içinde, o kadar sırma ve i leme arasında bir mücevher gibiydi. Kendisi de elbisesine pek bayılmı tı. kide bir aynaya bakıyordu." (Huzur, 2009, 319).

"Pencereden, kar ı sırtları örten karın üstüne ak am çok hafif ve daüssıllalı bir pastel kızılı ı atmı tı. Her ey bu tül kadar ince rengin altında bir rüya hafifli inde yüzüyordu. Fakat hava pusluydu. Yine ya acaktı. Ara sıra vapur düdükları onları gömüldükleri kö ede arayıp buluyor, içlerini, ıssız dalgalara teslim olmu kıyıların, bo yalıların, rüzgarla kamçılanan iskele meydanlarının, bir koridor gibi muzlim ve hayattan uzak yolların hüznüyle dolduruyordu.

Bu, stanbul'un nadir görünen karlı havalarındandı. Sanki bütün mevsimi, -Iodosların yalancı yazına aldanarak- tembel tembel geçiren kı , birdenbire bu ubat sonunda, tam ark usulü bir hızla harekete geçmi ve bütün ihmallerini birkaç gün içinde tamamlamaya azmetmi gibi, fırtına, sis, kar, tipi, eline ne geçerse hepsini kullanarak ehri alt üst etmi ti. Bir gün evvel, tulumbanın borusundaki suya varıncaya kadar her ey donmu tu. Bahçedeki a açlar üzerlerinden sarkan büyük buz parçalarıyla ak amın bo lu unda çok ba ka bir alemde gelmi a ır, ya lı hayallere benziyorlardı." (Huzur, 2009, 325-326).

"Mümtaz, bir lahza Taksim'in biraz a a ısında, Fındıklı'ya inen yoku un sa tarafında, Unkapanı taraflarında tenekeden, kerpiçten evlerde ya ayan insanları hatırladı. Bula ık ve la ım sularının açıkta aktı ı sokaklar, pislik içinde çok zalim ve tesadüfi bir ayıklanma ile büyüyen çocuklar, sonra onların biraz kanatlanınca baba evini susuz çe me yalaklarına, kaldırımlara, köprü altlarına de i tirmesi." (Huzur, 2009, 340).

"Hamalın elleri siyah, i kin damarlı, kaba ve kalındı. - Benimkiler, beyaz, itinalı ve yumu ak...- ve ellerine büyük bir dikkatle baktı. Ve birdenbire yine Emirgan'daki geceyi, yoku un ba nda Suat'tan ayrıldı ı anı hatırladı" (Huzur, 2009, 342)

"Kapının önünde, ba ka bir ihtiyar kadın, keskin bir Rumeli ivesiyle, fakat çok yava sesle dileniyordu. Onun da küçük, çocuk elleri kadar küçük elleri vardı. -Pörsümü yüzünde gözleri, da kenarlarındaki pınarlara benziyor.- Mümtaz kadına para verirken bu gözlerin içine bakmak istedi. Fakat hiçbir ey göremedi; o kadar sert ve acıyla örtülmü lerdı ki." (Huzur, 2009, 345-346).

"Kapıyı merdivenlerden inerken gösterdi i dikkatle kapadı. Sokak ıssız, geceye ra men, az çok aydınlık ve gecenin sesleriyle doluyordu. Uzakta yolun ta ba nda, bu soka a ve açıldı ı daha büyük yola, ortada duru uyle, yere yatırılmı bir terazi hali veren çe menin açık lülesi, birkaç kurba a ve böcek sesiyle bu yaz gecesini tek ba larına kurma a yetiyor gibiydi.

Onların kurba a sırtı gibi benekli ve ye il zemini üstünde uzaktan gelen bo tramvay sarsıntıları, cinsi tayin edilemeyen gürtlü bir alev gibi parlıyor, sönüyorlardı." (Huzur, 2009, 360-361).

"Yaz gecesi, çekiç sesleri, a aç hı ırtıları, uzaklarda yolları deneyen bo tramvay arabalarının sarsıntılı geçi leri içinde devam ediyordu." (Huzur, 2009, 362).

"Ne kadar isterdi ki, ayaklarının altında bozuk bir yol, ba ının üstünde Kuleli'nin a açları, o gölgelerin karanlık suda kendilerine mahsus bir alem kurdukları yerde bulunsun, biraz ileride fabrika bekçisiyle konu sun, sonra yava yava Vaniköy'ünden Kandilli'ye do ru yürüsün ve tam yoku un üstünde bir ta a otursun, denizi seyretsin, geceyi büyük ve siyah bir gül gibi koklasın. Nuran'la yarınki bulu malarını dü ünsün." (Huzur, 2009, 363).

"Burası büyükçe bir oda idi. ki penceresi, denize bakıyordu. Bir kenarda geni çe bir divan, yanında iki sandalye üzerine yı ılmı bir sürü plak, öbür tarafta da açık bir gramofon vardı." (Huzur, 2009, 363-364).

"Girdikleri dar sokakta eski bir kona ın duvarından çiçek kokuları, bu durulmuş gece içinde, sanki kaybolmuş saadetlerin, ümitlerin, berhava olmuş hulyaların hatırasıyla, tıpkı bir vicdan azabı, nefse karlı i lenen bir cürmün o hiç affetmeyen, bir azap meleği gibi insanı bütün ömrünce kovalayan uuru gibi ve yine tıpkı demin dinlediği konçertonun, her süzülüşünde biraz daha kendisini bulan, çoklu u içinden yavaş yavaş kendisi olarak halka halka sıyrılan ve sonunda bir altın ejderha gibi insanda çöreklenen arana mesisi gibi, keskin, öldürücü bir hisle içine yerle ti." (Huzur, 2009, 372).

3.3. B. Huzur Romanındaki Öyküleyici Anlatım Örnekleri

"Mümtaz, abeyi dediği amcasının o lu hsan'ın hastalandığından beri doğrudan doğruya sokağa çıkmasını istedi. Doktor çağırarak, eczaneye reçete götürüp ilaç getirmek, komunun evinden telefon etmek gibi şeyler bir tarafa bırakılırsa, bu haftayı hemen hemen ya hastanın baş ucunda, yahut da kendi odasında, kitap okuyarak, düşünerek, yemelerini avutması için çalışarak geçirmişti. Hsan iki gün kadar ateşten, halsizlikten, arkasından şikâyet etmiş, sonra birdenbire zatürree fevkaladelik halini ilan etmiş, evin içinde korkudan, telaştan, üzüntüden, bir türlü ağzından düşmeyen ve bakılardan eksilmeyen temennilerden saltanatını, o yıkım psikolojisini kurmuştu.

Herkes, hsan'ın hastalığının verdiği üzüntüyle uyuyor, onunla uyanıyordu. Bu sabah, tren düdüklarının büsbütün başka korkularla kanattığı uykusundan, Mümtaz gene bu üzüntüyle uyanmıştı. Saat dokuzaya yaklaşıyordu. Bir müddet yatağının kenarına oturmuş düşünüyordu. Bugün yapacak bir şey yoktu. Doktor onda geleceğini söylemişti; fakat onu bekleme mecbur değildi. Her şeyden evvel bir hastabakıcı bulmak zorunda idi. Ne Macide, ne yengesi "hsan'ın annesi" hastanın baş ucundan ayrılmadıkları için, çocuklar haraptılar.

İhtiyaçlı hizmetçi, Ahmet'le öyle böyle meşgul olabiliyordu. Fakat Sabiha ile adamakıllı uğraşacak birisi lazımdı. Onun her şeyden evvel konu açacak insana ihtiyacı vardı. Mümtaz, bunu düşünürken, küçük yaşlarının hallerine içinden gülümsedi. Sonra, eve döndüğünden beri, akrabasına karlı olan sevgisinin daha başka bir hal aldığına dikkat etti: "Acaba, hep alı kanlık mı? Hep yanımızdakileri mi seviyoruz?", dedi. Bu düşünmeden kurtulmak için tekrar hastabakıcı meselesine döndü. Macide'nin sıhhati de öyle düzgün değildi. Hatta bu kadar yorgunluğa nasıl tahammül ediyordu. Biraz fazla üzüntü, yorgunluk, onu yeniden bir gölge haline getirebilirdi. Evet, gidip, bir hastabakıcı bulmalıydı. Öyleden sonra da o kiracı denen derdine uğraşması lazımdı." (Huzur, 2009, 9-10).

"Mümtaz, üç gündür bu hastabakıcının peşinde idi. Bir yılın adres almış, telefonlar etmişti. Fakat bizim memlekette aranan kaybolur. Ark oturma beklemenin yeridir. Biraz sabırla her şey ayağına gelir. Mesela hsan iyi olduktan altı ay sonra bile bir iki hastabakıcı mutlaka onu arayacaktır. Fakat lazımdı o zaman... te hastabakıcı meselesi böyleydi. Kiracıya gelince... Kiracı meselesi büsbütün başka bir dertti. Hsan'ın annesinin bu küçük dükkanını tuttuğundan beri beşenmemi, hor görmüştü. Fakat öyle bir on iki senedir de çıkmayı aklına getirmemişti. Bu adamcağız iki haftadır üst üste haberler gönderiyor, beyefendilerden birinin veya hanımefendinin behemehal tekerlemelerini rica ediyordu.

te Mümtaz, o gün öyleden sonra da her ay istemeye istemeye, alacağı cevabı ezberden bildiği için, uğraşmaktan çekindiği yere gidecekti, fakat bu seferi farklıydı. Yengesi dün akşam, "Mümtaz, git u adamı görüver..." diye kendisine tembih ettiği zaman, hsan, annesinin arkasından "beyhude yorulma, ne diyeceğini biliyorsun, öyle bir dolaş, gel!" diye iğare edememişti, O, yatakta çivili idi; gözü zorlukla inip kalkıyordu.

hsan'ın, bu kiracı ile münasebeti, bilinen bir şeyi beyhude tecrübe etmenin makul olamayacağı hikmetine dayanırdı. Mümtaz ise, baba mirası olduğu için bir türlü bu kiracıyı aklından çıkaramayan yengesini kırmak istemezdi. Ayrıca, bu kira hikayesi, bu iç içe yavaş yavaş insanların hayatında, Mümtaz'a göre hsan Bey Adasında bir yılın latifeye vesile olurdu." (Huzur, 2009, 10-11).

"Üç gün evvel Mümtaz'a "Kırmızı kurdelemi takmayacağım. Babam iyile ince süslenirim!" demişti. Bunu her zamanki uşu uşu, etrafındakilere anlattığı, onlarla dost olduğunu göstermek istediği zamanlardaki gülümsemesi ve kırtmasıyla söylemişti, fakat Mümtaz, kendisini biraz okuyunca aklına aklama geldi." (Huzur, 2009, 14).

"Bu kurdele, Sabiha'nın kendi kendisine bulduğu bir süs... ki ya şimdi birkaç ay geçmişti. Bir gün yerde bulduğu vişne renginde bir kurdeleyi annesine uzatmış, "saçlarıma tak, tak" demişti. Sonra daha başından çıkarılmasına razı olmamıştı. Bu kurdele iki seneden beri süs olmaktan çıkmış, evin içinde, ona ait bir müesseseye haline gelmişti. Ona ait her şeyin bir kırmızı kurdelesini vardı ki, Sabiha

bunu bir hükümdarın dostlarına ni an da itması gibi hediye ederdi. Kedi yavruları, bebekleri, be endi i e yası, "bilhassa yeni çocuk karyolası," sevgisine mazhar her ey ve herkes bu ni ana sahip olurdu. Hatta hususi bir irade ile bu ni anın geri alındı ı bile olurdu; fazla ımarıklı ı yüzünden kendisini azarlayan, bununla da kalmayıp, annesine ikayet eden a çı kadına, i olup bittikten ve Sabiha epeyce a ladıktan sonra, kendisine hediye etti i kurdeleyi lütfen çıkarmasını rica etmi ti. Hakikat u ki, Sabiha'nın küçük çocuk hayatı bu cins hediyelere ve ceza vermelerine hak veren bir hayattı. O, hiç olmazsa bu hastalı a kadar evin tek saltanatı idi. Ahmet bile kalplerdeki yerini almaya ba layan karde inin bu saltanatını tabii bulurdu. Çünkü Sabiha bu evi kökünden saran bir felaketten sonra gelmi ti. Macide onu do urdu u zaman yarı deli sanılıyordu. Akla ve hayata dönü ü, Sabiha'nın do u u ile olmu tu. Vakti, Macide'nin hastalı ı tamamıyla geçmemi ti. Zaman zaman küçük nöbetler oluyor, evin içinde gene eskisi gibi masal söyleyerek, sesine küçük bir kız tatlılı mını sindirerek konu uyor, yahut da büyük kızının o hiç bahsetmedi i çocu unun dönü ünü saatlerce pencerede veya oturdu u yerde bekliyordu.

Bu i te büyük bir talihsizlik oldu u muhakkaktı. Gerek hsan, gerek doktorlar, Macide'nin felaketi haber almaması için ellerinden geleni yapmı lar; fakat hiç kimse tela ve ıstırabını ilk sancılar arasında kıvranan kadından saklayamadı tı. Nihayet, genç kadın hastabakıcılardan ba ina geleni ö renmi , yattı ı yerden ölünün bulundu u yere kadar sürüne sürüne gitmi , hazırlanmı cesedi görmü , ba ında kaskatı kesilmi ti, Ondan sonra da bir türlü kendine gelememi ti.

A ır bir humma ile günlerce yatmı . Ahmet'i bu humma içinde do urmu tu.

Bu, sekiz sene evvel bir Haziran sabahı olmu tu. Zeynep, annesinin yattı ı hastaneye büyük annesiyle beraber gelmi , sonra getirmesini unuttu u hediye hatırlamı , hiç kimseye haber vermeden hastanenin önünde babasını beklemek ve ona söylemek için dı arı çıkmı ve kim bilir neler dü ünen küçük çocuk kafasının bir dalgınlık anında ölüm kendisini birdenbire kapmı tı.

hsan, karısını, gerçekten a ır araz gösterdi ini söyleyen doktorlara kapılarak hastanede do urmaya kandırdı ı için kendisini hiç affetmemi ti. O felaketi, oldu undan hemen iki dakika sonra, daha vücut kan içinde ve sıcakken görmü , çocu unu kolları arasında içeriye ta ımı , son ümitlerin iflasına ahit olmu tu.

Talih bu felaketi o ekilde hazırlamı tı ki, ortada kabahatli kimse yoktu. Macide, kızının hastaneye gelmesini bir kere olsun istememi ti. hsan'ın annesi, kızın ısrarlarına ve a lamasına iki gün kar ı gelmi ti. hsan vaktinde hastaneye yeti ebilmek için bir türlü araba bulamadı , tramvayla gelmi ti, Hatta yolda bo bir araba bulabilmek için tramvayın basama ında beklemi ti. Onun için herkes bu felaketten kendisini mesul tutuyordu. Fakat en fazla onu kendine mal eden, onunla ya ayan Ahmet'i. (Huzur, 2009, 15-16).

"Eliyle gülümseyerek sediri gösteriyordu. Be gecedir yattı ı bu yeri, bir dara acını gösterir gibi deh etle, ürpermelerle gösterebilirdi. Fakat Macide'de, bu garip ve sonsuz derecede zengin mahlukta tebessüm ahsiyetin yarısıdır. O kadar ki, gülümsemedi i zamanlar onu tanımak kabil olmaz. "Çok ükür ki, o günler geçti!" Macide'nin tebessümünü kaybetti i günler arkada kalmı tı. (Huzur, 2009, 17).

Biraz uyusan bari....

-Sen git gel, sonra... Bütün gece tren seslerinden uyuyamadım. Sevkiyat mı var, nedir bilmiyorum ki...
-Felaketi Kastamonu'da telgrafla haber aldım. Derhal geldim. Çocu u ayrı yerde, Macide'yi ayrı yerde buldum. Herkes Macide ile me guldü. Büyük yengem deli gibiydi. hsan kendisinin gölgesiydi. O yazı hiç unutmuyaca ım. "(Huzur, 2009, 17).

"Yarabim ne kadar zorla konu uyordu. Tanıdı ı insanların en rahat, en güzel konu anı, dersi, sohbeti, akası günlerce hatırdan çıkmayan adam, bu üç kelimeyi yan yana güçlkle getirebilmi ti. Fakat gene memnundu. Ne olsa eski yadigar "bu, kendi tabiridir i e yaramı tı. Fikrini anlatmı tı. Mümtaz, Macide'nin yorulmaması için elbette bir çare bulurdu ve gözü genç adamın yüzünde kaldı."(Huzur, 2009, 18).

"Mümtaz'a verilen adreslerin ço u yanlı tı. İlk u radı ı evde Fatma ismindeki hastabakıcı hiç oturmamı tı. Sadece evin kızı hastabakıcı kursuna girmi ti. Kız, onu gülümseyerek kar ıladı. "Harp olursa bir i e yarayayım diye kursa yazıldım. Fakat daha hiçbir ey bilmiyorum..." Sesi ciddiye. "A abeyim askerde... Onu dü ünerek..." kinci u radı ı evde hakikaten bir hastabakıcı oturuyordu. Fakat üç ay evvel kendisi Anadolu'da bir hastahane de i bulmu , gitmi ti, Mümtaz'ı kar ılayan annesi, -"Bakayım, kızımın arkadaş larından birisini görürsem, tenbih ederim..." diyordu. (Huzur, 2009, 18-19).

"Mümtaz, bir yaz evvel bu sokaklarda, belki bugünkülerden birinde, Nuran'la dola tı ını, Kocamustafapa a'yı, Hekimalipa a'yı gezdiklerini dü ünüyordu. Genç kadınla yan yana, adeta vücudu vücuduna girmi , sıcakta, alınıdaki terleri silerek, konu a konu a bu medresenin avlusuna girmi ler, biraz evvelki çe menin kitabesini okumu lardı. Bu, bir sene evveldi. Mümtaz, etrafına, bu bir sene evveline dönebilmek için, en kısa bir yol arar gibi bakındı. Yedi ehitler'e kadar geldi ini gördü. Fatih ehitleri, küçük ta lahitlerde yan yana uyuyorlardı. Sokak tozlu ve dardı. Yalnız ehitlerin bulundu u yerde meydanımsı bir ey geni liyordu. ki katlı, fakat o küçük spor otomobilleri gibi, neredeyse mukavvadan zannedilecek fakir bir evin penceresinden bir tango sesi geliyor, yol ortasında toza bulanmı kız çocukları oyun oynuyorlardı." (Huzur, 2009, 20).

"Bunların hepsi be dakika bile sürmemi ti. Ana o ul ne a a ıda konu ulanları, ne de gelenlerin kim oldu unu ö renmi lerci. Sadece silah sesinin arkasından yoku a a ı bir ko u ma olmu tu. Daha onlar, olup bitenin a kınlı ı içinde iken, yakından top sesleri duyulma a ba lamı tı. Biraz sonra kom ular gelmi , ihtiyar bir adam onları ölünün üstünden kaldırma a çalı mı , "Bu kadar iyili ini gördük. u adamı açıkta bırakmayalım, gömelim, ehittir, elbisesiyle gömülür" demi ti."

"Mümtaz bu sahneyi hiç unutamadı. Annesi yukarıda hep ölünün üstünde a lıyordu. Kendisi bahçe kapısının bir kanadına yapı mı , büyülenmi gibi oradan a acın dibinde çalı anlara bakıyordu. Üç insan, a acın dalına astıkları bir fenerin altında çalı ıyorlardı. Fenerin ı ı ikide bir rüzgarla kısıyor, sönecek gibi oluyor, ihtiyar bostancı ceketinin ete ini kaldırmı , lambanın sönmemesine dikkat ediyordu. Bu iki ı k altında gölgeler büyüyor, küçülüyor, top sesleri arasından annesinin çı lı ı kazma seslerine karı ıyordu. Sona do ru hava birden kızılıla mı tı. Bu kızılılık evin bulundu u taraftan geliyordu. ehir alabildi ine yanıyordu. Hakikatte yangın bir saat evvel ba lamı tı. Bahçedekiler imdi kıpkırmızı bir gö ün altında çalı ıyorlardı. Bir an sonra tek tük arapnel parçaları bahçeye dü me e ba ladı. Sonra ehirde büyük, bendini yıkmı sularinkini geçen bir u ultu ba ladı. Bu her türlü sestem bir mah erdi. Bir adam bahçenin çitinden içeriye atladı. ehre giriyorlar, diye ba ırdı. O zaman hepsi birden durdular. Fakat annesi a a ıya inmi yalvarıyordu. Mümtaz daha fazlasına dayanamadı, eli birdenbire tutundu u kapının kanadında gev edi ve yere yıkıldı. Oldu u yerde kula ına birtakım sesler geliyor, fakat etrafındakilerden büsbütün ba ka eyler görüyordu. Babası her ak am yaptı ı gibi büyük kesme billur lambanın i esini çıkarmı , onu yakma a çalı ıyordu. Uyandı ı zaman kendisini çitlerin dı ında buldu. Annesi, yürüyebilecek misin? diye soruyordu. Mümtaz a kın a kın etrafına bakındı; hiçbir ey anlamadan, "yürürüm" dedi. Kendisinden yürümesi isteniliyordu." (Huzur, 2009, 23-24).

" kinci geceyi, bozkırı adeta tek ba ına bekleyen beyaz, kireç sıvalı geni bir handa geçirmi lerci. Hanın merdiveni dı arıdandı ve odaların pencereleri sonbaharda öte beri kurutulan yere açılıyordu. Mümtaz bu odalardan birinde dört be çocuk ve bir o kadar kadınla beraber yatmı tı. Hanın kapısının önünde araba ve ahıra sı mayan bir yı ın deve ile katır vardı. ç içe girmi , dinlenen bu hayvanlardan biri silkinince, hepsi birden harekete geçiyor, küçük çan sesleri, nöbetçilerin ba ırı ları, küçük bir rüzgarın ve sessizli in kim bilir nerelerden, hangi uzak da ların ete inden, ıssız vadilerden, insansız kalmı köylerden toplayıp, odalarını aydınlatan isli lambanın etrafına getirip yı dı ı bozkır gecesini, onun sessizli ini, gurbet duygusunu bozuyordu. Arada sırada kapının önünde karanlıkta cigara içen erkeklerin yüksek sesle konu tukları eyler yukarıya, onlara kadar çıkıyordu. Bunlar manasını anlamadan, içini ümitsizlikle, hınçla dolduran, o zamana kadar farkına varmadan ya adı ı hayatı, küçük, nazlı, iyilikle dolu hayatı birdenbire kendisi için çok katı, çok zalim ve anla ılmaz yapan kelimeler, cümlelerdi. Sonra açık pencereden bir rüzgar kabarıyor, çar aflardan yapılmı perdeler i iyor, etrafındaki gürültülere daha uzak yerlerden gelen gürültü karı ıyordu." (Huzur, 2009, 24-25).

"Annesi biraz geriye çekilerek ona yer açtı. Mümtaz bu genç kızı yalnız birkaç saat gördü. Fakat o geceden sonraki uykularında, onun, bütün gece vücudunda duydu u yakınlı ının verdi i duyguyu duydu. Uzun zaman, o gece birkaç kere oldu u gibi, onun kolları arasında, onun gö sü gö sünde ve saçları yüzünü örtmü , yahut alını nefesiyle bu ulu uyandı. Genç kız ikide bir benirleyip uyanıyordu. O zaman kesik, adeta insan dı ı hıçkırıklarla inliyordu. Bu, belki annesinin dalgın sükutu kadar acı bir eydi. Fakat uykuya dalar dalmaz, bacakları ve kollarıyla Mümtaz'ı kavlıyor, sanki annesinin koynundan zorla çekiyor, yüzü bütün bir saç ve nefes kalabalı ıyla yüzüne geçiyor, yahut onu gö süünün tam ortasına çekip bastırıyordu. Mümtaz sık sık bir kucaklayı tan veya iniltilerden uyandıkaça, bu yabancı ve bilinmedik i tihalarla dolu vücudu bu kadar kendisiyle içiçe görmekten a ırıyor, bütün vücuduyla, bir ak am evvel ilk tecrübesini yaptı ı ölümden ba ka türlü ölme e hazır

bu vücut, yakla tı ı her eyi adeta nefesinde yumu ak bir maden gibi eriten bu nefes, bu acayip ve gergin yüz onu korkutuyor, hala yanmakta devam eden gaz lambasının ı ı nda gözlerinin kendinde olmayan pırıltısını görmemek için gözlerini yumuyordu.

Sabaha kar ı tam uyandı ı zaman kendisini genç kızın kolları arasında, çenesi küçük çenesine dayanmı , bütün uzviyetiyle kendisine sahip buldu, gözleri yüzüne garip bir ısrarla açılmı tı. Mümtaz bu gözleri görmemek için gözlerini tekrar kapadı ve korka korka annesine do ru döndü.

İkinci hatıra böyle karı ık de ildi. O günün ikindisinden sonra idi. Bindikleri araba kafileyi çok geride bırakmı tı. Annesi, üç kadın ve kendisinden çok küçük iki çocukla beraber arabanın içindeydiler. Dün ak amki genç kız da orada, yaylının tam arkasına dü en tarafındaydı.

Arabacı B...’a yakla tı ını söylüyor, ikide bir fırsat bularak arabanın içine do ru ba ını çeviriyordu. Mümtaz bu konu ma ve anlatma ihtiyacının genç kıza hitap etti ini iyi biliyordu. Fakat genç kız ne ona, ne de atını arabanın yanından ayırmayan jandarmaya, ne de hiç kimseye tek kelime söylüyordu. Dün geceki iniltileri kesilmi ti. Mümtaz, onu görmek ihtiyacıyla çıldırıyor; fakat buna cesaret edemedi i için ba ını çevirip annesini bile aramıyordu. Genç kızdan adeta korkuyor ve bu korku zaman zaman omuzunu omuzuna dayandıkça çok insafsız bir ey oluyordu." (Huzur, 2009, 26-27).

"Genç kız B...’de onlardan ayrıldı. ehlin yarı harap sokaklarından birinde büyük bir güne lekесinin içinde araba durdu. Hiçbir ey demeden, kimseye bakmadan kız arabadan atladı. Ko a ko a atların önünden kar ı tarafa geçti ve oradan Mümtaz’a son defa baktı. Sonra yine ko a ko a yan sokaklardan birine saptı. Mümtaz ilk ve son defa, bu güne in içinde onun yüzünü gördü. Sa aka ından çenesine kadar henüz iyi olmu bir bıçak yarası vardı. Bu yara yüze garip bir sertlik veriyordu. Fakat Mümtaz’a bakarken gözlerinin içi güldü ve çehresi yumu adı." (Huzur, 2009, 28-29).

"S...’de hayatlarının bir tarafını yakan humma burada da vardı. Her gün ehir yeni bir havadisle çalkalanıyor, bugün yukarılarda büyük bir isyandan korku ile bahsediliyor, ertesi gün, ak amüstü unutulacak bir zaferin müjdesi sokakları ne e ile dolduruyordu. Hemen her sokak ba nda münaka alar oluyor, geceleri yarı gizli sevkiyat yapılıyor, malzeme gönderiliyordu. Evlerinin kar ısındaki otel her gün yeni ba tan dolup bo alıyordu." (Huzur, 2009, 29).

"Ve bu nasihatı dinleyen hayat, her üzüntünün üstünde cıvıl cıvıl ötüyordu. Her gün bir iki vapur ve bir yı ın deve ve mekkarenin ta ıdı ı yükler, yolcular, evlerinin kar ısındaki otelin önüne indiriliyor, denkler açılıyor, tekrar yükleniyor, çivileniyor, tahta sandıklara maden ku aklar vuruluyor, yolcular kapının önündeki iskemlelere oturup konu uyorlar, pencerelerden bir fütürist tablo gibi sade göz, sade kulak veecessüs, yahut arzulu kadın ba ları uzanıyor, arsız talyan neferleri i sizlikten kapıların önündeki çocuklarla saatlerce oynuyorlar, Caromio diye diye onları ça ırıyorlar, fırınlara ev hanımlarının yaptıkları börek, baklava tepsilerini ta ıyorlar, biraz arsızlık edip de azarlandı ı zamanlarda pek mahçup olmu gibi ba larını eiyorlar ve arka sokaktan dola ıp gelmek için sırta sırta uzakla ıyorlardı. Deppoyun önünde dünyanın en sulhperver hayvanlarına, iri develere güre yaptırıyor, tabiatın bu ölçüsüz ve sakın mahluklarını insan aklına uymu görmekle herkes mesut oluyordu. Geceleri kız, erkek çocuklar arampole, daha ba ka taraflara ay ı ı nda ve zifiri karanlıkta evlerinin bahçesine su ba lama a gidiyordu. Hulasa, hayat dar, fakat tabiat geni ve munisti. Mümtaz geldi inin daha ikinci günü bir yı ın arkada bulmu tu. Evin çocuklarıyla beraber çıkıp geziyorlar, portakal bahçelerine, Karao lan’a gidiyorlardı. Hatta ehlin dı ındaki cevizli e kadar uzanmı lardı. Mümtaz sonraları Kozyata ı’nı bu cevizli e benzetti i için sevmi ti. Fakat ekseriya gündüzleri Mermerli’de veya iskelede deniz kenarında vakit geçiriyorlar, ak ama yakın Hastahane üstüne çıkıyorlardı." (Huzur, 2009, 30).

"Bir gün arkada ları, onu Güvercinlik’e götürdüler. Bu Hastahane üstü ile Konyaaltı arasında, ehirden epeyce uzak bir yerde bir deniz ma arası idi. Bir müddet deniz boyunca yürümü ler, sonra kayaların arasına sapmı lar, nihayet bir oyuktan yeraltına girme e ba lamı lardı. Zifiri bir karanlık içinde ve elleriyle dizleri üstünde sürtünerek yürümek, Mümtaz’ın pek ho una gitmi ti. Fakat bu dehlizin sonunda birdenbire ortalık, güne e arasından bakılan taze yaprak ye ili bir aydınlıkla aydınlanmı ve bu aydınlık içinde asıl ma araya atlamı lardı. Elleri ve dizkapakları yara ve yırtık içinde kalmasına ra men, bu koyu tir e ile nefi arasında de i en aydınlık Mümtaz’ı çıldırtmı tı." (Huzur, 2009, 33).

"Ak ama do ru bir tesadüfle oraya kadar gelmi bir kayak kolayca onları iskeleye getirdi. Mümtaz acele acele arkada larından ayrıldı ve eve ko tu. Gördü ü eyi annesine anlatmak istiyordu. Fakat kadın o kadar harap haldeydi ki, hiçbir ey söylemedi ve bir daha da annesini yalnız bırakmadı.

Günlerini orada, hastanın yata nın yanba nda, kah ona bakarak, kah dü ünerek, okuyarak geçirdi. Her gün ö leye do ru telgrafhaneye gidiyor, annesinin çekti i telgrafın cevabının gelip gelmedi ini ö reniyordu. Sonra hastanın odasına kapanıyor, daima hareketli, daima canlı soka ın kendisine kadar çıkan gürültüsü içinde ona arkada lık ediyordu." (Huzur, 2009, 34).

"Sicimi çözdü; kitapları silerek ona uzattı. Me in ciltlerin ço u kıvrılmış , bir kısmı da arkalarından çatlamış tı. Mümtaz, peykenin kenarına, ayakları soka a do ru sarkmış oturdu. Kitapçının artık kendisiyle alakadar olmayaca mını biliyordu; nitekim gözlüklerini takmış , bir rahle üzerinde açık duran yazmasına dönmüş tü.

Mümtaz, ate te a ır a ır kavrulmuş a benzeyen ciltleri elinde evirip çevirirken, geçen mayıs ba nda bu dükkana son defa geldi i günü dü ündü. Nuran'la buluşmalarına bir saat vardı; vakit geçirmek için buraya u ramış , ihtiyar kitapçı ile konu mu , güzel ve temiz ciltli bir akayık-ı Numaniye ile zeylini satın alarak gitmiş ti. Bu, Nuran'la ilk defa Çekmeceler'e gittikleri gündü. Genç kadınla, stanbul'un her tarafını dola tıkları halde Çekmeceler'e gidememiş leri. Bütün günü orada iki gölün etrafında gezerek geçirmiş leri. Küçükçekmece'de adeta su üstünde duran ve bu yüzden insana ister istemede Çinlilerin kayık evlerini hatırlatan büyük lokantada yedikleri yeme i, köprüünün ba ndaki avcı kahvesinin dereye bakan bahçesinde geçirdikleri saati, bu bahçeye inen tahta merdiveni hatırladı. Biraz ötede balıkçılar sandaldan sandala dik seslerle ba rarak kefal avlıyorlardı. Birden birkaç ses beraberce yükseliyor, güne te vücutlarının yukarı kısmı çıplak insanlar birkaç kat'ı ve keskin hareket yapıyorlar, sonra iki sandalın arasında a , yavaş yavaş bir bereket arması gibi ıslak ve kenarlarına takılmış balıkların küçük güne ten akisleriyle sudan çıkıyor ve o zaman asıl büyük yı ın güne e bir ayna tutulmuş gibi birden parlıyordu. Yerde ayaklarının dibinde o anda kendilerine alı ıveren bir köpek, kuyru unu sallayarak, kulaklarını kısarak yaltaklanıyordu. Ara sıra yerinden kalkıyor, etrafı acaba ne var, ne yok gibi dola ıyor, yine acele acele eski yerine dönüyordu. " (Huzur, 2009, 48).

"Bir vitrinin önünde birdenbire durdu; küçük ve kırık bir mankene nasılsa buraya kadar dü mü bir gelin elbisesi giydirmiş leri; boynunun bo bıraktı ı yerde dükkân sahibi bir moda gazetesinden kesilmiş bir çiftin resmini koymuş tu. Tel ve duva ın altında ve beyaz elbisenin üstünde ve arkalarındaki sinema a kları peyzajıyla bu düzgün ve edalı çift, bu elbiseyi ilk defa giyenin kafasında oldu u gibi, her tarafından saadet ta an, ya anan anı, bir iklim gibi zapteden bir hayat ve sevgi reklamı yapıyordu. Küçük bir elektrik ı ı bu satılık saadetin ba ucunda, sanki dü ünülenle ya ananın arasındaki fark iyice görülsün diye yanıyordu. Daha fazla görmesine lüzum yokmuş gibi acele acele yürüme e ba ladı. Birtakım kö elerden saptı, yol a ızlarından geçti. Artık etrafına bakmıyordu; zaten ne var, ne yok biliyordu. " çimdekini görecektikten sonra..." Aylardır her tarafta yalnız içinde bulunanları görüyordu. O da biliyordu ki, bütün bu gördü ü, önünde durdu u eylerde ne a ılacak, ne de öyle korkulacak bir taraf vardı." (Huzur, 2009, 57-58).

"Mümtaz, hiçbir ey dü ünmemeye karar vermiş insanların haliyle acele acele yürüyordu. Çar ıdan Nuruosmaniye'ye çıktı. Oradan a a ıya do ru saptı. Kiracıyı bir an evvel görmek istiyordu. Bir an evvel bütün i leri bitmeliydi. "Hele bir hsan iyi olsa... hsan bir kere iyi olsun da..." Bir dilenci sadaka istedi. Adam yerde, kışına ba ladı ı bir tekerlekli tahta üzerinde ellerine geçirdi i takunyalarla yürüyordu. Bir örümcek kadar ince ve çarpık bacakları omuzunun üstünden sarkıyordu; bu ayaklardan birisinin parmakları arasına geçirdi i bir cıgarayı fosur fosur içiyordu. Yüzünün solgunlu u, pejmürde hali, ilk yakla anı saran hasta insan manzarası olmasa, dilenciden ve alilden ziyade, güç ve a ırtıcı numaralar yapan bir akrobata, dansın ve ritmin çılgınlı ı içinde kah örümcek, kah yıldız olan, imdi bir ku u ku unu, biraz sonra bir gemiyi taklit eden bir balet ustasına benzetilebilirdi." (Huzur, 2009, 63).

"Fakat böyle olmadı. Bilakis ba mını e di, yüzünü görünmez yaptı ve cıgarasından bir nefes daha çekti, sonra takunyalarına dayana dayana daima bacakları, lifi bir a aç dalı gibi omuzlarına ve gövdesine sarılı, acele kar ı kaldırma geçti ve güne te bir duvarın kenarına dayandı. Bu haliyle daha ziyade bir kabusu, yarım do mu bir fikri andırıyordu. Güne te çimentosu düzlenmiş duvarın kenarında, soka a ait bir eymiş gibi bekliyordu." (Huzur, 2009, 63-64).

Mümtaz'la, Nuran bir sene evvel, bir mayıs sabahı Ada vapurunda tanışmış lardı. Bir haftadan beri oldukça kuvvetli bir çocuk hastalığı komuları alt üst etmiş ti. Nuran, Fatma'yı daha ziyade evde tutamayacağını anlayınca, Ada'da teyzesine bırakmaya karar vermiş ti. Kocasından kı ın ba nda ayrıldı ından beri garip, kendi içine çekilmiş bir hayatı vardı. stanbul'a bütün kı üç dört defa, o da u

bu almak için inmi ti. ki tarafın rızası ile olmasına ra men "Fahir'e bu son dostlu u da göstermi , teklifi üzerine beraberce geçimsizlik davası açma a razı olmu tu" mahkemenin uzun sürmesi onu yormu tu.

Hadise zaten güzel de ildi; inandı ı, sevdi i adam, çocu unun babası, evlendiklerinden yedi sene sonra bir seyahatte tanıdı ı Romanyalı bir kadın yüzünden iki sene evini barkını bırakmı , urada burada sürtmü , sonra da bir gün artık beraber ya ayamayacaklarını, ayrılmaları lazım geldi ini söylemi ti.

Gerçekte, bu, ba ından beri mesut olmayan bir evlenme idi. kisi de birbirini çok sevmi ler; fakat vücutça hiç tanımamı lar, Fahir sinirli ve bezgin, Nuran sadece sabırlı, yan yana, birbirlerine kapalı, fakat gündelik i lerde açık, iki tesadüf mahkumu gibi ya amı lardı. Fatma'nın dünyaya geli i, bu kapalı ve hemen hemen ne esiz hayatı ba langıcında biraz de i tirir gibi olmu tu. Fakat çocu unu çok sevmesine ra men ev, Fahir'i daima sıkımı , karısının sessiz, yumu ak ve kendi alemine gömülmü hayatını daima yadırgamı tı. Fahir'e göre Nuran ruhen tembeldi. Hakikatte ise kadın yedi sene bu yarı uyu hayatından onun kendisini uyandırmasını beklemi ti.

Tehlikeli denecek derecede zengin, her ihtimale gebe, her manasında velut bir kadınlık hayatı, bakımsız bir tarla gibi sırf kendisini i leyecek erke in yoklu undan yarı hulya, yarı verimsizli in bütün sebeplerini kendisinde gören bir a a ılık duygusu içinde akıp gidiyordu. Fahir, sahip olma hissinin içinde her türlü arzu ve hevesi uyuttu u insanlardandı. Onun için bu zengin madenin farkına varmadan onun yanba ında aslında kısır, ancak insiyaklarını uyandıracak iddetli sürprizleri bekleyerek ya amı tı. Zaman zaman karısına dönü leri de içten beslenmedi i, kadına kar ı daima satuhta kaldı ı için, Nuran'ın üstünden bir kayanın üstünden a an bir dalga gibi, onda hiçbir akis uyandırmadan geçirdi. Böyle bir mizacı, ten i lerini büyük bir mikyasta hesaba katan bir a k, yahut da, onun hayatına oldu u gibi nakledilmi bir tecrübe uyandırabilirdi. te Emma, Köstence plajlarında tesadüf etti i Fahir'in hayatına böyle bir tecrübe ile girmi ti. Bu güzel erkekte bir ba kasının derisiyle uyu ma imkanı eksikti. Fakat Emma'mn on be senelik a k kadını hayatı, bu eksikli i ikisi için de telafi edebilmi ti.

Kıskançlık, bir yı ın gürültü, vicdan azabı, tela , hulasa türlü uygunsuzluklar içinde, Fahir birdenbire kendisini oldu undan ba ka görme e ba lamı tı. Sanki bir yarı ta imi gibi, metresinin arkasından nefesi tıkana tıkana iki sene ko mu , yeti ip onu geçemedi ini görünce bütün dizginlerini teslim etmi ti.

te Mümtaz; hayatını ba tan a a ı de i tirecek olan kadını bu artlar içinde, böyle bir yalnızlıkta tanıdı tı. Mümtaz alt salonda karanlı a gömülmektense, biraz rahatsız olca mını bile bile yukarıda oturmayı tercih ederdi. Fakat hangi stanbullu bindi i vapurda kimlerin bulunup bulunmadı mını merak etmez? Hele yersiz kalmak tehlikesi yoksa. O da alt kamaraya göz atmadan yukarıya çıkma a razı olmamı , orada çoktan beri rastlamadı ı bir dostunu karısıyla beraber görmü , içinden; "Sanki ba ka gün kar ıma çıksan ne olurdu?" diye diye yanlarına oturmu , biraz sonra Nuran bir elinde birkaç paketle, bir çanta, öbüründe yedi ya larında, lepiska saçlı bir kız çocu u, içeriye girmi ti. Karı koca bu yeni geleni tıpkı biraz evvel Mümtaz'ı kar ıladıkları gibi sevinçle kar ılamı lardı." (Huzur, 2009, 73-74-75).

"Bo az vapuruna epeyce vakit vardı. Kitapçı Kemal'in önünde durdular. Nuran bir iki gazete, roman aldı. Mümtaz onun çantasını açmasını, para çıkarmasını seyrediyordu. Her gün tekrarlanan bu hareketler, ona harikulade eyler gibi geliyordu. Zaten Köprü de i mi , kitapçı de i mi , kitap alma, okuma denen ey de i mi ti. Sanki bir masal dünyasında, canlı çizgilerin ve parlak renklerin her eyi diriltti i, her eye en geni rahmaniyete kadar giden bir mana verdikleri, her kıvıldanı nın geni ve durgun bir suda uzanan ı ıklar gibi bir sonsuzlu a do ru ürperdi i, çalkandı ı bir dünyada ya ıyordu. Kitapçı paranın üstünü verdi.

Sonra kendi hediyesi, onun aldı ı eyler, hepsi elinde ve o yanında, Bo az iskelesine do ru yürüdüler. Onunla beraber yürüyordu". (Huzur, 2009, 112).

"Uyanır uyanmaz kayı a atlıyor, sırasına göre yelkenle, bazen motorla iskeleye geliyor, orada balık avlamaya çalı ıyor, kahvede kitap okuyor, ihtiyar bahçıvanlarla ve semtin eskileriyle konu uyor, çok bunaldı ı, denizde i bulamadı ı zamanlar, yukarılara çıkıyor, Nuran'ın evinin etrafından uzak durmak artıyla tepelerde dola ıyor, Bo az baharının o sert rüzgarında kır çiçeklerinin, otların arasında geziniyordu.

Be inci günü sabrının mükafatını gördü. clal vapurda idi. Bu tesadüfün sevinciyle yerinden sıçramaktan kendini zor menetti. Genç kızı iskelede yakaladı. clal onu burada bulca mını hiç zannetmiyordu. Mümtaz, bir arkada ma söz verdi ini, çocu un hala gelmedi ini söyledi. (Huzur, 2009, 120).

"Bazen yerinde duramıyor kalkıyor, oda içinde geziniyor, bir cıgara içiyor, bir iki sahife kitap okuyordu. Sonra tekrar yata a giriyor, uyumaya çalı yordu. Sonra tekrar hayal aynı vuzuh ile gözünün önüne geliyor, rüyanın ne oldu unu fark edemedi i akı mı kesiyor, Nuran alt kattaki sofanın aynasından birdenbire fı kırıyor, yahut bahçedeki erik a acı birdenbire onun eklini alıyor veya çocuklu unun geçti i odalardan birinde ona rastlıyor ve çehre tam muayyeniyetini aldı ı zaman, o yata nda "yarın gelecek..." dü üncesiyle uyanımı bulunuyordu." (Huzur, 2009, 131).

"Üsküdar gezintileri Nuran'a stanbul'u tanımak hevesini vermi ti. Ezici sıca a ra men birkaç gün üst üste stanbul'a indiler. Eski saraydan ba layarak camileri, medreseleri, semt semt gezdiler. Ak amüstü Beyo lu'nda bir kahvede dinleniyorlar, yahut herkes i ini görmek için ayrılıyor, sonra vapurda bulu uyorlardı." (Huzur, 2009, 186).

"Te rin ortalarına do ru saadetleri yava yava gölgeleme e ba lamı tı. Her ikisi de kendi içlerinde bu saadetin bir nevi durgunluk içinde mumyalanma ı andırdı mı müphem surette duyuyorlardı. Kanlıca kahvesinde bunları konu tular. Bu en güzel günlerinden biri olmu tu. Nuran'la sabahleyin yalıda bulu mu lar, ö lene do ru Emirgan'a geçmi lerci. Ak amüstü iskeleye indiler. Emirgan kahvesi ve meydan serin ve tenhaydı. Emirgan'dan ayrıldıkları zaman güne epeyce arkaya kaymı tı. Onun için kar ı yaka do rudan do ruya ak am ı ı mı alıyordu. " (Huzur, 2009, 210).

"Çocuk, Mümtaz'ın daha kapıdan ayak attı ını görür görmez aksili e ba ladı. Vaktı genç adama kar ı herhangi bir ey yapmıyordu. Yalnız ikide bir ortadan kayboluyor, herkesi meraka dü üriyor, ufak tefek ha arılıklar ediyor, Nuran Mümtaz'la konu urken sözü kesmek için daima bir bahane uyduruyordu. Buna mukabil Mümtaz'la ahbapça konu uyor, yeni gitme e ba ladı ı mektepten, arkada larından bahsediyordu." (Huzur, 2009, 213-214).

"Sekize do ru rakı sofrasına oturdular. htiyar adam bu i teki bütün maharetini sarfetmi ti. Ya ar bile sofrayı görünce bütün sıhhat endi elerini bir kenara atarak bir iki kadeh rakı içmeye karar verdi. Ak am güzel ba lamı tı. Süren ya murlara ra men ortalık sıcaktı. Bahçede nar a acının dibinde, sonbahar ak amlarının birden çöken karanlı nda tek bir lamba altında bu ak am keyfinde Mümtaz'ı içten yakalayan bir ey vardı. Hemen herkes ne eliydi. Nuran bile günlerdir kendisini bırakmayan sıkıntılardan kurtulmu a benziyordu." (Huzur, 2009, 214).

"Fatma'nın sofraya geli i bütün havayı bozdu. "Beni de alın, ne olur, yalnız ba ma yemek yemeyeyim..." diyordu. Fakat biraz sonra Mümtaz'la Nuran'ın kar ı kar ıya oturmalarına tahammül edemedi. Bunlar hep alı ılan eylerdi ve Tevfik Bey'in anlattı ı meddahlı hikayesi bütün bu küçük huysuzlukların üstünden a ıyordu. Üçüncü kadehte Fatma, içeride unutulmu bir eyi almak için yerinden kalktı ve bir daha sofraya dönmedi. Kuyunun ba nda kendisine raks ile ko ma arasında bir e lence icat etmi ti. Ellerini yeni do mu aya sanki kendi attı ı topu yakalamak ister gibi kaldıra kaldıra oynuyordu. Yüzü garip bir sevinç içinde, bütün di leriyle gülüyordu. Hemen herkes oldu u yerden onu seyrediyordu. Sonuna do ru kahkahaları arttı ve hareketleri daha çabukla tı. Kendi üzerinde her dönü te ellerini çırpacak iki yanına indiriyor, sonra yine yukarıya, ayın altın topuna do ru bütün vücuduyla uzatıyordu." (Huzur, 2009, 214-215).

"Fakat içinde garip bir rahatsızlık da ba lamı tı. Bu kahkaha ve artan sürat isteri nöbetine çok benziyordu ve sonuna do ru ahenkli hareket bir nevi yarıda kalmı dü me tecrübelerine benzemi ti. Bunu büyük annesi. Nuran, hepsi fark etmi olacaklar ki "yeter Fatma, dü eceksin..." diye ba ırmı lardı. Fakat onlar ba ırdıkça çocuk hızını arttırıyordu. Nihayet Mümtaz mukadder gördü ü bir felaketi önlemek için yerinden fırladı. Fakat gecikmi ti. Fatma kuyunun kenarında yerde upuzun yatıyordu. Mümtaz onu kaldırırken Ya ar da yanına geldi. Çocu unun vücudunda belli ba lı bir yara yoktu. Diz kapakları hafif sıyrılmı tı. Fakat deminki isterik güllü güçlkle çözülen bir hıçkırık yuma ı olmu tu ve vücut kaskatıydı." (Huzur, 2009, 215).

"O gecenin sabahında Nuran erkenden Emirgan'a geldi. Bu, Mümtaz'ın evine habersiz ilk geli ydi. Bütün geceyi uykusuz geçirmi ti. Fatma'nın hırçınlı ı gelece e ait ümitlerinden bir zaman için olsa bile vazgeçmeleri lazım geldi ini ö retmi ti. Ya ar'ın çocu u yerden alırken Mümtaz'a fırlattı ı o kin dolu bakı ı hala çok kötü ve zalim bir ey gibi içinde hissediyordu." (Huzur, 2009, 216).

"Ona iki mektubu da uzattı. Fahir'in mektubu kısa, bir yılın manasız ikayetle doluydu. Bütün hatalarını dilemiş tek bir afile unutmaya hazır bir hali vardı. Fakat Suat'ın mektubu garipti. Bu evli adam, Mümtaz'la Nuran'ın sevişmelerini ve evleneceklerini bile bile, ona anlatıyor, çağıırıyor, gel! diyordu. Sanki delinmişlerle beraber bu on senelik veya daha eskiden de bir yanarda gibi patlamış, Koch basılı yerine bir yılın ateşli kelime, ikayet ve yalvarma savuruyordu. Evlilik hayatının mahremiyetlerini sayıyor, İstanbul'dan uzaktaki hayatının manasızlığını anlatıyor, Nuran'dan başka hiç kimse ile mesut olamayacağını üst üste söylüyordu." (Huzur, 2009, 219-220).

"Genç kadın oturdu u boyalı fiçıya, bahçenin dün akşamki yağmurdan ıslak otlarına, kestanenin buru mu yapraklarına baktı. Sanki bilinmeyen şeylerle zengin, ağırlı, iyi hazırlanmış bir renge benzeyen bir güne bahçeyi dolduruyordu. Mevsim bitmişti. Hayatın sade ve elence, sadece fantezi ve çocukluk tarafı tükenmişti: Yalnız bir yük gibi tamam olacak tarafı kalmıştı. Fakat her taraftan o kadar çok şey uzanıyordu ki, hangisini yükleneneğini bilmiyordu. En iyisi, en yakınında olanı, sevdiğine kendisini teslimdi. Omuzunda Mümtaz'ın kolu, o kadar mesut oldu u, her karı toprağı için ayrı hulya kurdu u bahçeyi geçti ve eve girdi." (Huzur, 2009, 221).

"O gün hiç de güzel bir gün olmadı. Bir yılın kalabalığın içinde imişler gibi birbirleriyle adeta uzaktan, bir perde arkasından konu tular. Mümtaz arada büyük enterseptörler varmış gibi, sanki Fatma'nın, Ya ar'ın, Fahir'in, Suat'ın dimağları çalışıyorlarmış gibi Nuran'ın sesinin kendisine çok uzaklardan geldiğini sanıyordu.

Garip bir şekilde rahatsızdı. Düne kadar sadece sevdiği insanlar vardı. Bugün ise mantar gibi bir gecede biten bir yılın düman etrafını sarmıştı. Bütün hesaplarını kapattığını sandığı Fahir tekrar meydana çıkmıştı. Konya'da iki çocuk babası Suat, bir hastahane köşesinden hayatını zehirlemek için, öksürük, balgam ve pıhtılaşmış kan arasından destan gibi mektuplar yazıyordu. Çocuğun olmasını istediği, öyle baktığı Fatma, onu mustarip etmek, sevmeyi herkese göstermek, kendisinin bir kurban, bir öksüz olduğunu anlatmak için bütün bir dram hazırlamıştı. Hem de üç defa provasını yaptıktan sonra kuyunun kenarına düşmüştü. Nihayet sonra -Ya ar o ak saçlı budala, o anadan doğma bunak ona hiç yere düşmedi. Kim bilir, daha kimler, neler çıkacaktı? Asıl hazin tarafı kendisinin de içinde bu dümanlıklara karşılık veren bir tarafın yavaş yavaş doğmasıydı. O zamana kadar, hatta babasını öldüren Rum palikaryasına bile düşman olmamıştı." (Huzur, 2009, 221-222).

"Ertesi gün hava yağmurluydu. Mümtaz İstanbul'a indi. Ufak tefek bazı işleri vardı. İşlerini bitirdikten sonra ehzadebabanın uyarılarına aldı. Suat hakkında bir şeyler öğrenmek istiyordu. Bütün gece onun yüzünden harap olmasına rağmen, hastalığını da ayrıca merak ediyordu. Yaz başında Ada'daki lokantada konu tular, Suat'ın jestleriyle, alaycı ve yıkıcı gülüşleriyle ve her şeyi affettiren o garip bakışlarıyla bir bir hatırına geliyordu." (Huzur, 2009, 223).

"O ateş içinde odasına girip çıkan hastabakıcılarının vücutlarını seyrediyor. Biraz iyileşince ahbabları ileletmek için gençlerine gülümsüyor, kollarına, yüzlerine dokunmaya çalışıyor, onlarla sadece erkek nahvetini ifadesini istediği üstün bir perde ile konuşuyor, işlerine dair sualler soruyor, manalı lafifelerle alay ediyor, bir kağıdı kaldırarak cevaplarını dinliyordu. Yarın belki biraz iyileşince bu hastabakıcılardan azarlanacak, belki de tenhada bir de tokat yiyecekti. Fakat bunlar gizli olacak, doktorlarla karşılaşıncaya kadar mutlaka kendisine "beyefendi" diye hitap etmelerini isteyecek, politikaya, insan haklarına, umumi ahlaka dair en yüksek sesle konu açacaktı." (Huzur, 2009, 224).

"Dokuz senedir..." Suat, dokuz sene hastalığının arttırdığı işiyle sağa sola saldırmış, genç ve körpe vücutlar düşmüş, olgun kadınlar aramış, bir tünelin, bir demiryolunun çetrefil hesaplarını yapar gibi, kafasında visal ihtimalleri tartmış, "Bu kadında iş yok, bunda var! demiş; burada sabır lazım, öbürü olursa, sadece arkadaşlıkla olur." demiş; beraber dans edebilmek, bir odada, bir evde yalnız kalabilmek için çareler düşmüştü." (Huzur, 2009, 224).

"Galatasaray'da arabadan indi. Sapsarı bir aydınlık içinde ilk önce yukarıya doğru çıkmak istedi. Fakat bir tanıdığı rast gelirim korkusuyla döndü. Tepebaşı'na doğru biraz yürüdü. Orada küçük bir bistroya girdi. Yağmur yine hızlanmıştı. Kirli camdan karışık evlerin cephesini döven yağmura, deminki büyük aydınlık adanmıştı.

Dükkan boştu. Sızlıktan sıkılan garson, hiç durmadan gramofonu kuruyor, dans havaları çalıyordu. Mümtaz bir bira ile yiyecek bir şey istedi. Soğuk içki onu kendisine getirdi. Etrafına bakındı. Her şey adeta uyuyordu. Masalar, sandalyeler, boya ve cilası yer yer bozulmuş eski raflardaki renkli alkol şişeleri, dışarıdan çok muntazam görünmelerine karşılık baş başa vermiş uyuyor gibiydiler. Garip bir

uyku ki, ya murla tangonun mü terek sa anakları bozmak öyle dursun ancak çok uzak ve imkansız eylerin hasretinden sonra gelen bir kayıtsızlık dalgası gibi üzerlerinden geçiyordu. Bununla beraber dükkanın tek mü terisi de ildi. Yukarıda musandra gibi bir yerde arkalarını kapıya vermiş bir çift konu uyordu. Ya mur sesinin ve çalınan parçanın arasında, ömrün hangi ucundan geldiği belli olmayan; fakat bir uçta ya andığını, talihle bir yerde, haz veya ümitsizlikte sahibinin başba kaldığını gösteren, bir kadın sesi yükseliyor, arkasından daha pes, bir homurtuya benzeyen bir erkek sesi ona cevap veriyordu. Bunlar her gün tesadüf edilen yüzlerce çiftten biri olmalıydı. Fakat Mümtaz'ın bozuk sınırları bu gülümsemeye benzeyen hıçkırıkları birdenbire merak etmişti. Çinde çok mühim, son derecede mühim bir şeyi bekleyen bir insanın hali vardı. Denebilir ki, demin her şeyi i renç bir pelte haline getiren, kainatı yutmaya hazır dönüştürmüş, Suat'ın çehresi veya adı etrafında her şeyin baş döndürücü bir süratle o sığırda doğru gidişine bile yavaşlamıştı." (Huzur, 2009, 227-228).

"Ne yapmalı? Ya rabbim, nasıl kurtulmalı?" Birdenbire küçük bir güneş ışığı parladı. Bir acının tepesi çok yumuşak, çocuk saçları gibi parlak bir ışıkla renklendi. Mümtaz oldu u yerde durdu. Çinde birdenbire garip bir de işlik olmuştu. Ne o deminki işlenme, ne de etrafının tazyiki kalmıştı. (Uzun, çok uzun bir uykudan uyanmış gibi etrafına bakıyordu. Tanımadığı bir saadet duygusu ve çok keskin bir hasretle Nuran'ı hatırladı. Gözleri hep o acının tepesindeki aydınlıkta, sanki bu ıslak ışık Nuran'a sınımsız başlanmış, onun ya adını ülkelerden geliyormuş gibi ona baka baka sevgilisini özlüyordu. Hayatında Nuran da vardı ve o mevcut oldu u için öbürleri hayat madalyasının öbür yüzünü dolduran bütün karışık çehreler silinmişti." (Huzur, 2009, 232).

"Bir gün hastahane, çok acıladığı, bir yılın ölümünün makasından bir arada geçtiği bir gün, pencereyi bu masmavi davete açık bulmuş, oradan düğünceyi arıya, sonsuzluğa doğru kanatlanmıştı. O gündün beri bir tarafı hep orada sanki büyük mavilik tabakalarından birinden öbürüne atlayarak geçiyordu. Bazen bir ışık külçesinin dibinde yorulmuş bir çöl yolcusu gibi dinlendiği olurdu. Hiç kimse aydınlığı, onun hiçbir realiteye sınımayan duruluğunu Macide kadar tanıyamazdı. İmdi de yarısından fazlası bu aydınlık gökteydi. Hısan'la beraber bir aydınlık acının dibinde oturmuş konuuyorlardı." (Huzur, 2009, 243).

"Kapı tekrar çalındı. Mümtaz:

-Emin Bey'dir, muhakkak. Diye yerinden fırladı. Hemen hepsi arkasından koştu. Nuran, koltuğunda doğru rulan dayısının önünden geçerken ona gülümsedi. Senelerdir Emin Bey'i görmediğini biliyordu. "Bu kıstanbul'da oturursak, sık sık gider, görürüm..." diye birkaç gün evvel sevinmişti. Ressam Cemil bir elinde kılıfları üstünden sardı, iki ney, öbür eliyle Emin Bey'in arabadan inmesine yardım ediyordu.

Emin Bey, Hısan'ı elini uzatırken: Tevfik de geldi mi? diye sordu. Her ikisiyle de çok eskiden dosttu. Tevfik Bey'i ilk gençliğinde Yenikapı Mevlevihanesi'nde tanışmıştı. Hısan'ı ise Harb-i Umumi içinde Tamburi Cemil kendisine tanıtmıştı. Hısan, Emin Bey'i tanıyana kadar neyi sevmemi, Türk musikisinin tek aleti olarak tamburu, onun getirdiği coşkunluk havasını tercih etmişti. Fakat bir gece Tamburi Cemil'in kızkardeşinin Kadıköyü'ndeki evinde onu asıl kudretli tarafıyla dinledikten sonra fikri değişmişti. Bu Emin Bey'le, Tamburi Cemil'in Hilaliahmer menfaatine ehzadebağ'daki Ferah tiyatrosunda verdikleri konserden sonra olmuştu. Konser bitince Tamburi Cemil bir türlü neyzen dedeyi bırakmamış ve Hısan'ı da zorla alıp götürmüştü. İki gün iki gece orada mezesi kıt, fakat içki itibarıyla çok zengin bir rakı masasının başında kalmışlardı. Hısan bu iki gün içinde, her iki sanatkarın nasıl seçkin insanlar olduğunu anlamıştı." (Huzur, 2009, 256-257).

"Emin Dede makamların arasında çok kısa bir gezinti yaptı ve sonra Dede'nin Devrikebir Peşrevi'ne girdi. Mümtaz bu peşrevi Cemil'den birkaç defa dinlemişti. Fakat şimdi o büsbütün başka bir eser olarak karşısına çıkıyordu. Daha ilk notalardan itibaren garip bir hasret duygusu binlerce ölümün arasından güneş hasrete benzeyen bir özleme içlerini kapladı, sonra bu hasret duygusu hiç daılmadan "Mümtaz karışındaki Nuran'ı hep bu duygunun arasından görüyordu;" garip ve sonsuz bir sonbaharda yaprak yaprak daıldılar." (Huzur, 2009, 264).

"Ve ney üflüyordu. Ney yapıcı ve yıkıcı hilkatin sırrı olmuştu. Her şey bütün kainat onun nefesinde ekilsiz bir oluş içinde deşiyordu ve kendisi külçelendiği yerden bel kemiğininde olan bu ameliyeyi büyük bir tevekkülle seyrediyordu. Orada bir umman kabarıyor, burada bir orman kül oluyor, yıldızlar birbirleriyle öpüyorlar. Mümtaz'ın elleri erimiş baldan imişler gibi dizinden ağırlağıyordu. Mümtaz silkindi. Dördüncü selamda idiler. Şeyh Galib şimdi neredeyse abasının göşüne yakın bir yerini tutarak ayine katılacaktı. Onun da şems-i Tebrizi'nin güneşinde, ebedi ağırlıkta bir an için

kül olması lazımdı! Son ç ılıklarda Nuran Mümtaz'ı omuzlarından yakalayarak "beraber ölelim" diye yalvardı." (Huzur, 2009, 272).

"Suat birinci selamın ortasına do ru gelmi ti. Kapıdan oldukça ne eli bir çehre ile girmi , fakat musikiyi ve etraftaki hareketsizli i görünce canı sıkılmı gibi bir tavırla hsan'ın yanına hiç ses çıkarmadan oturmu tu. Ancak etrafta bakı larıyla Nuran'la Mümtaz'ı aramı , onlarla selamla mı tı. Mümtaz onun kendisine adeta dostça ve biraz alayla güldü ünü, Nuran'a hemen hemen mahçup ve ümitsiz baktı mını "musikinin kendisini ta ıdı ı dönülmesi güç ufuktan gördü. Sonra etrafıyla alakasını kesmi , bütün dikkatini musikiye vermi ti. O kadar ki, genç adam "ne yazık, ba taki ferahfezaları kaçırıldı..." diye dü ünmü tü. İkinci selamın ortalarına do ru Suat'ın dikkati daha fazlala tı. Dirse ini dizine dayadı ı sa eline ba mını koydu, adeta kendinden geçmi gibi dinleme e ba ladı. Fakat biraz sonra -sanki aradı ı eyi bulamamı , sanki musikinin uzattı ı kadehlerin hepsi bo mu , neyin ve Tevfik Bey'in sesinin beraberce yokladıkları iklimler sadece aldatıcı bir serapmı gibi ba mını isyanla kaldırdı. Mümtaz bir an için onun gözlerinde çok keskin bir hor görme ve isyanın, hatta hiddetin parladı mını gördü. Genç adam bu sefer de onun bakı larını yakalamı , fakat demin Nuran'ı selamlarken oldu u gibi sadece müphem bir kıskançlıkla içi burkulmamı , adeta korkmu tu. Sonradan bugüne ait hatıralarını toplamaya çalı rken o anda Suat'ın yüzünün fırtına altında bir orman gibi karı tı mını dü ünmü tü. Ve Mümtaz bu alt üst olmu ormanı, Suat'ın bakı larındaki isyan ve korku im eklerinin kendisi için aydınlattı mını dü ünmü tü. Evet, Suat'ın yüzündeki istihfafın altında, bu duyguların bulundu una emindi." (Huzur, 2009, 273).

"Belki de bir eyler yapmak için yerinden kalktı, muslu a gitti, yüzünü yıkadı. Döndü ü zaman Emin Dede me hur taksimlerinden birini daha yapıyordu. Fakat yine hep ferahfeza idiler. "Musiki, a k için iyi vasıta de il..." diye dü ündü. Çünkü musiki zamanın üzerinde çalı ıyordu. Musiki zamanın nizamı idi; hali yok ediyordu. Saadet ise bu gündedir. Mesut olmadıktan sonra niye sevmeliydi?" (Huzur, 2009, 279).

"Emin Bey taksimini bitirir bitirmez izin aldı. Cemil'i, çok yormamak artıyla, onlara bırakıyordu. Mümtaz misafirini yoku un ba ma kadar u urladı. Ve isteksiz isteksiz eve döndü. Suat'ın orada bulunu u ona ev sahibi vazifelerini bile unutturmu tu. Hayatının hiçbir devrinde bu kadar kaçmak, kurtulmak için kaçmak arzusunu duymamı tı. Kaçmak, bir yerlere gizlenmek istiyordu. Kapının önünde kendi kendine: "Bir, iki, üç... bir, iki, üç..." diye saydı. Suat'ı görmekten korkuyordu.

çeriye girince rakı masasını hazır bulmu tu. Fakat daha kimse içmeye ba lamamı tı. Herkes ayakta birbiriyle konu uyordu. Kristal kadehlerin elektrik ı ı mın altında içlerindeki alkolle büyük aydınlık kütleleri yaptı ı masanın ba nda Suat'la hsan'ı buldu." (Huzur, 2009, 279-280).

"-Lütfen, bir kadeh daha... Tren yakında kalkıyor. in fenası nedir biliyor musunuz? Tam hareket zamanını bilmemek; hep bu gün, yarın diye dü ünmek. Ve böylece bu havadan gelen zamanı en manasız ekilde harcamak! Durdu, üst üste iki yudum içti, yarı bo kadehi önüne koydu. Mümtaz sade dikkat dikilmi onu dinliyordu: -Macide benim için üzümlüyor, merak ediyor. Biraz sonra o, belki hepiniz bana nasihat verme e kalkacaksınız. Bütün ömrümce nasihat dinledim. Dü ünmüyorlar ki ben gara erken gelmi insanım; tabiatıyla hayatım büfenin önünde geçecek... Ba ka ne yapabilirim sanıyorsunuz? Sizin gibi evimde, gündelik i lerimin arasında de ilim ki...

Nuran Mümtaz'a baktı; elinde i e, kadehleri dolduruyordu. En sonunda kendisinininkini doldurdu, fakat içmedi." (Huzur, 2009, 281).

"Suat yorulmu gibi kö eye oturdu. Rakı kadehini sıkı sıkıya elinde tutuyordu. Mümtaz sadece ona bakıyordu. "Acayip bir gece geçiriyoruz..." Suat'a eskisi gibi kızmıyordu; mustarip oldu u belliydi. Fakat ona tam acıyamıyordu da. Suat'ın hüviyetinde acıma duygularını reddeden bir taraf vardı. Suat çok söyleyebilir, veya ondan nefret edilirdi. Fakat ona acınamazdı. Huzursuzlu u insan kalbini ona kapamı tı. imdi bile sofada elektrik ı ı ı altında, herkese ve hepsine kar ı yabancı, bir muamma gibi ayrı duruyordu.

-Hayır, mesele bu de il... Siz meseleyi ters anlıyorsunuz. Ben ferdi bir vakıadan bahsediyorum. Ben fakirden de il, zengin do mu bir insandan bahsediyorum. Siz herkesin disiplinini ona tatbik e kalkıyorsunuz. Halbuki o bunların üstünde. Söze nasıl ba ladı mını hatırlayın. Bütün kıymetleri kendisine hazır bulan adam, dedim." (Huzur, 2009, 289).

"-Hayır ya amıyorsun; yani benim gibi de il. Sen bir noktaya çekilmi orada ya ıyorsun. Geni ve parlak hayallerin var. Zamana hükmede im diyorsun. Kendine yarayacak hiçbir eyi kaybetmemek

için çırpınıyorsun. Bu bana yarar, bu yaramaz, diye ayırıyorsun. stedi ine bakıyor, istedi ine bakmıyorsun. Adeta kendi kendine konu uyordu. kide bir öksürüyor, her öksürükten sonra aldırmanın geçer... der gibi ba mı sallıyordu. - Senin behemehal kendinin olmasını istedi in bir dünyanın var. Yapmacık da olsa onda kalıyorsun. Ben senin gibi miyim? Ben sefil, maddi, aya , vazifesinden kaçan bir adamım. Benim ömrüm biçare bir israftır. Su gibi akıyorum. Hastayım, içki içiyorum; evlat babasıyım, yüzlerini görmek istemiyorum. Kendi hayatımı bir tarafa bırakmı m, her an ba ka bir insanın derisinde ya ıyorum. Bir hırsız, bir katil, baca mı sürükleyerek yürüyen bir zavallı, hepsi, her gördü üm canlı mahluk, benim için ayrı ayrı davetler oluyor. Beni ça ırıyorlar. Hepsinin pe lerinden ko uyorum. Bana kabuklarını açıyorlar, yahut ben onlara vücudumu açıyor, fark etmeden içime yerle iyorlar, elimi, kolumu, dü üncemi zapt ediyorlar, korkuları, vehimleri, benim korkularım, vehimlerim oluyor, geceleyin onların rüyasını görüyorum. Onların azabıyla uyanıyorum. Sade bu mu? Bütün inkar edilenlerin azabını içimde ya ıyorum. Her dü ü ü tecrübe etmek istiyorum. Bizim bankanın kasasını, bana emanet edilen kasayı kaç defa soydum biliyor musun?" (Huzur, 2009, 291-292).

"Mümtaz karanlıkta geni bir nefes aldı. Kendisini daha fazlasına tahammül edemeyecek kadar yorgun buluyordu. Rutubetli gecede birkaç saat evvel büsbütün ba ka gözlerle baktı ı bir yı n gölgenin arasından yürüdüler. Sonbahar gecesi Emirgan sırtlarını o imkansız yalnızlık vehmiyle kaplamı tı. Kar ı kıyının fenerleri bu yalnızlık içinde ümitsiz imdat i aretlerine benziyorlardı. Suat karanlıkta önüne bakamıyormu gibi sa a sola çarpa çarpa yürüyordu. Yoku un ortasına kadar böyle yürüdüler." (Huzur, 2009, 296).

"-Güle güle... Suat acele adımlarla yoku u iniyordu. Mümtaz oldu u yerde onun gece içinde daha tok gelen ayak seslerini ve iç yırtıcı öksürü ünü bir müddet dinledi. Sonra yava yava eve dönme e ba ladı. Elinin bu iri, kemikli ve ter içinde avuçların mengenesinden kurtuldu una memnundu. Nedense bu acayip gecede kendi elini onun avuçları içinde görmek Mümtaz'ı korkutmu tu. Bu yapı kan cendere ona adeta ruhuna kadar giden bir tasarrufun vehmini vermi ti; belki gözlerini ondan kaçırması da bu yüzdendi. Bunu hatırlayınca kendisine kızdı; bir hastadan korkmu tu. Fakat kurtulu hissi o kadar ciddiydi ki elini havaya kaldırıp karanlıkta, tekrar kavu tu u bir ey gibi seyretmesine mani olmadı. Hummanın ve terin yapı kan sıcaklı ıyla Suat'ın elleri sanki avucunun derisinden ve parmaklarının ucundan, çok kuvvetli, kendisi için çok lazım, çok hayati bir unsuru sömürmü , beraberinde götürmü gibiydi." (Huzur, 2009, 298).

"Evdekiler masanın ba nda, Suat'tan bahsediyorlardı. Nuran o girince "nerede kaldın böyle?" der gibi baktı. Mümtaz içindeki peri anlı ı örtmek için gizli bir öpü i aretiyle gülümsedi ve Nuran'ın, herkes arasında bu laubalili e kızmamasından sevindi." (Huzur, 2009, 300)

"Hicaz makamı birdenbire bütün bir bahar olmu tu. Mümtaz'ın bu gecedden hatırladı ı son hayal Nuran'ın bu gül tufanı içinden ve onların üst üste akislerini ta ıyan, yorgun, süzölmü , birkaç türlü dü üncede parça parça, fakat sakın tebessümünde birle en yüzüydü. Hayır. bütün o üpheler, azapla birer vehimdi. Nuran'ı seviyordu." (Huzur, 2009, 304).

"Mümtaz'ın günleri garip ve zalim bir bekleyi içinde geçiyordu. Taksim'deki apartman küçük ve güzeldi. Mümtaz bu ikinci ikametgaha kitaplarının bir kısmını ta ımı tı. stanbul'a inmedi i geceler orada kalıyordu. Böylece Nuran'a göre Mümtaz, çalı abilece i bir yerde, kendi evinde idi. Onu gelip gördü ü zamanlar, i inin arasında gelip görmü oluyordu.

Nuran böyle dü ünmele Mümtaz'ı neye mahkum etti ini dü ünmüyordu. Dü ünse bile bir ey yapamazdı. Kendince güç gördü ü eyin kar ısında bütün hamlesi kırılan kadın ruhu çoktan beri bu münasebeti Mümtaz'ın hatırı için devam ettirdi i dü üncesini ona vermi ti.

Bu yüzden Mümtaz'ın günleri iki oda ile bir holün arasında tek ba ına beklemekle geçiyordu. Nuran çok defa ya vaktinde gelemez, gelse bile bu geli kısa bir u rayı tan ibaret kalırdı. Ve Mümtaz onu kaçırmamak için bazen bütün gün, bazen da Nuran'ın gelmesi ihtimali olmayan saatler hariç, üç dört gün üst üste evinde beklerdi." (Huzur, 2009, 307).

"Bu esnada, apartmanda ziller çalınır, kom u kapıların önünde konu malar olur, yan katta, yemek masasının hazırlıkları ba lar; çatal, bıçak gürültüleri, radyo sesleri birbirine kar ır; sonra merdivenlerden acele çıkı ve ini ler peydahlanır, nihayet bütün apartman, sessizle e gömüldü. O zaman Mümtaz'ın bütün dikkati ister istemez soka a açılırdı.

Saat üç buçukta, en üst kattaki Rum ailesinin sepeti a a ıdaki sebzeziye uzanır, kar ık bir dille yukarıdan a a ıya ve a a ıdan yukarıya bir konu ma ba lar, kar ı berber dükkanındaki manikürcü

kadın, evlerde çalı ma saati geldi i için soka a ko ar, fakat mahalle hakkında tam bir tekmil haberi almadan sokaktan ayrılmak istemezmi gibi, kolacı kadınla, bitmez tükenmez, "onun tarafından sadece hayret, kolacının madaması tarafından yalnız sır tevdii eklinde" konu masına ba lar, yanı ba nda apartmanda piyano dersinin akisleri Mümtaz'ın yalnızlı na her perdeden Do'ların Mi'lerin kapalı i aretlerini atardı. Bu sadece kula nda ve biraz da gözünde ya amaktı. Çok defa Nuran'ın geli i bu üzüntülere nihayet verirdi. Fakat gelmedi i günler, geceyi, onu görmeden geçirmek azabıyla korkunç olurdu. Mümtaz böyle zamanlarda sevgilisinin evine ko ar, onu evde bulamazsa, Tevfik Bey'le, annesiyle biraz konu ur, bekleme e çalı ırdı. Bazen de, her eye küskün, evinde kalırdı." (Huzur, 2009, 308-309).

"Mümtaz daha fazlasını dinlemedi. Bu budala sine in ve bedava e lence dü kününün yakasını bir türlü bırakmayan elini adeta zorla iterek uzakla tı. Birkaç dakika daha kalsa adamı orada dövme e mecbur olaca nını biliyordu. çinde Nuran'a kar ı acayip bir hiddet peydahlanmı tı. O cuma gününü Mümtaz, evde Nuran'ı beklemeyle geçirmi ti. Genç kadın bir gün evvel telefonda, gelece ini o kadar kat'ı vadetmi ti ki... Sonra, fazla ümitten, ısraptan yorgun, hiçbir tarafa çıkmadan yatmı tı. Üstelik bütün geceyi, bu kat'ı vaad yüzünden, genç kadın için herhangi bir üzüntü korkusuyla geçirmi ti. kide bir uyanıyor, cigara içiyor, odasında dola ıyor, pencereyi açarak soka nın sessizli ini dinliyordu. imdi ise, kendisi için o kadar azaplı olan bu geceyi sevgilisinin nerede geçirdi ini, sırtında henüz görmedi i yeni elbisesi ve saçlarının tuvaletine kadar haber vermi lerci.

Bu havadisten sonra Mümtaz'ın eve gitmesi çok güçtü. O yalnızlık, sükut, ümitsizlik hissi, içinde zehirli bıçaklar gibi çalı an hiddet ve kin... Bunları o kadar iyi tanıyordu ki... Acele acele, Beyo lu'na do ru yürüdü. kide bir duruyor; demin i itti i cümleyi kendi kendine tekrarlıyordu:

"-Galiba Suat Bey'in metresi olacak!"

Fakat niçin olmasın? Birdenbire küçük bir teferruatı hatırladı. Nuran, bir gün beraber çıkarlarken, "Mavi boyunba nını niye takmıyorsun?" diye sormu ve Suat'ın üç gün evvel boynunda gördü ü bir boyunba nını tarif etmi ti. Bu alelade dalgınlık veya kar ı tırma imdi onu çıldırtıyordu. Bu daima böyle olurdu. Mümtaz, hariçten gelen tesirlerin altında bütün konu tuklarını yeni ba tan hatırlar, genç kadının her sözünde, her jestinde ihanet delilleri arardı.

Sevdi i bir airin, "canilerin dostu" diye anlattı ı trajik ak am yava yava karanlık ve sisli bir geceye yerini bırakıyordu. Mümtaz, dükkanların, bu kömür ve sis kokusu içinde daha de ik görünen aydınlık vitrinlerine baka baka caddede yürüdü. Nereye gitmeliydi? Vakia içindeki sefaleti beraberinde ta ıdıktan sonra her yer birdi. Sonra, bir yere gitmek, insanlarla temas etmektir. Halbuki Mümtaz, insanlardan kaçıyor. Onların anlamamazlı ndan haraptı. Onlar meselesiz ya ıyorlardı. Yahut da... "Yahut da ben çok biçareyim..." diye dü ündü. "Ne yapmalı? Nereye gitmeli, Ya rabbim?.." Birkaç dakikada kıskançlık etrafında ve içinde vehimden, azaptan, o çılgın ve muazzam makinesini kurmu tu. Sanki bir örümcek durmadan çalı ıyor, çelik a larını örüyordu. (Huzur, 2009, 310-311).

"Yeni çiseleme e ba layan ya murun altında ve keskin so ukta acele acele yürüyor, ikide bir durup kendisiyle konu uyor, hareketlerini kontrol edememek acziyle çıldırtıyordu. Fakat ne bu acele ve sa a sola çarpma, yürüyü , ne ikide bir "hiç tanımadı ı cinsten mahluklar gibi" kar ıla tı ı insanlar, görmeden baktı ı ma aza vitrinleri, içinde gittikçe artan rahatsızlı ı, o gürültülü hiddeti ve kendisini yapayalnız ve biçare bulma hissini, biraz daha derinle tirmekten, her an daha ço almaktan, daha tahammül edilmez ekilde kesik ve öldürücü olmaktan menetmiyordu. Ah, bir tarafa kapanıp a lamak ne kadar iyi olacaktı. "Ne kadar sefilim, sefil ve biçare..." Hiç duymadı ı ekilde bedbahttı. (Huzur, 2009, 311-312).

"Yava yava Talimhane'ye do ru tekrar yürüme e ba ladı. Taksi sesleri, kornalar, çok rutubetli havada keskinliklerini kaybetmi ler, yüksek bir yerden atılan bir ilte gibi yayılıyorlardı. Bir adam, kolundan tutarak, bir otomobilin hemen hemen altından onu çekti. Mümtaz o kadar dalgındı ki, adama te ekkür edemedi. Ancak be on adım ötede i i anlayabildi; ve dönerek: " Niçin yaptın bu i i? Neden bırakmadın? Her ey bu anda bitebilirdi.- diye baktı. Fakat adam, gece içinde kaybolmu tu. (Huzur, 2009, 312).

Sabih'lerin evi; salon, yemek odası, küçük büro, hulasa caddeye bakan bütün cephe aydınlıktı. "Muhakkak burada..." diye tekrarladı ve kapıya do ru yürüdü. Fakat kapının önünde birdenbire durdu. "Ya hakikaten oradaysalar, ya onları beraber görürsem?" Cesareti, hatta deminki hiddeti birdenbire kırılmı tı. imdi sade, haftalardır u ramadı ı bu eve, bu kadar peri an bir yüzle ve sırf kendisini aramak için, böyle birdenbire girmesinin, Nuran üzerinde yapaca ı tesiri dü ünüyordu. Onun böyle

zamanlarında, Nuran'ın yüzü o kadar de i ir, o kadar mahzun ve serzeni le dolu gözlerle bakardı ki... Yava ça evin kapısından uzakla tı. Sanki gecikmi misafirlerin kimler oldu unu görmemek için yolda hiç kimseye bakmadan, adeta etrafını görmeme e çalı arak yürüyordu. İlk katlardan birinde, bir radyo açıldı. Ve birdenbire Mustafa Çavu 'nın türküsü bu kı gecesi, soka ı kapladı: " ahane gözler ahane..." Mümtaz'ın içi burkuldu. Bu, Nuran'ın en sevdi i arkılardan biriydi. Tekrar acele acele yürüme e ba ladı. Fakat musiki, zalim bir melek olmu , onu pe inden kovalıyor, sarsıyor. altına alıyordu. "Niçin, niçin böyle olsun?" kide bir elini alınına götürüyor, çok kötü bir dü ünneyi kendinden uzakla tırma a çalı ıyordu." (Huzur, 2009, 312-313).

Biraz ötede, üç erkek tek ba larına oturmula r, konu uyorlardı. Birinin elleri masanın üstünde. mütemadiyen tempo tutuyordu. Ortadaki, hayatının zafer anlarından birini ya adı ı muhakkak olan bir zavallı, "ellilik bir adam" yava ve ahenkli olmasına çalı tı ı bir sesle kelimele r üstünde durarak. dinlenerek bir eyler söylüyor, bazen iki eli birden meze tabaklarının üstüne uzanıyor, onlara dokunmadan planlar çiziyor, her sözün nihayetinde öbürlerinin yüzüne bakıyor; kendi ehemmiyetinin idraki içinde kim bilir hangi hayali binayı, o hiç tahakkuk edemeyecek hulya saraylarından birini kurma a çalı ıyordu. Bu, fikri bulan adamdı. Yarın sabah unutursa ne çıkar? Ak amleyin tekrar burada, bu veya buna benzer bir masanın ba nda onu daha zengin bulacaktı.

Mümtaz, elleriyle durmadan tempo tutan gencin yüzüne baktı. Mümkün mertebe bu hakikatler oca ndan uzak kalma a çalı ır gibi bir hali vardı. Onun, fikrin sahibini kıskandı ı, dü ünçesinin onunla dövü memesinden mustarip oldu u muhakkaktı. Bununla beraber, dalgınlı ın arasından onu dinliyordu. Ötekenden, asıl hayran görünenden ziyade sahte dalgınlı ı içinde ne bir kelimeyi ne de bir jesti kaybediyordu. Nefretle, kıskançlıkla, her kelimeye içinden ayrı ayrı itirazlar ederek dinliyordu. Yarın bu kelimeler aynı a zından çıkacak, bu jestler tekrarlanacaktı; ba ka türlü olmasına da imkan yoktu. Mümtaz bir daha bütün bir üphe içinde gencin yüzüne baktı. Daha ziyade, kapanmı bir avuca, a lama a, saklama a mahsus eylerden birine benziyordu. O kadar sert ve haris bir ho lu u çerçevesiyordu. Onların yanba larında geçkin, fazla düzgünlü bir kadın, ba mı genç bir erke in omuzuna dayamı , söyledi i eyleri dinliyordu. Arada sırada, çok nazlı olmasını istedi i muhakkak olan bir sesle yava ça gülüyor, sonra kadehini yakalıyor, birkaç yudum içiyor, tekrar erke in omuzlarına yaslanıyordu. Uzaktan bir garson, kim bilir kaç senenin tecrübesi arasından onların haline gülüyordu." (Huzur, 2009, 314-315).

Mümtaz, bu ikisinden hangisi, acayip ve mantıksız hayat mı, yoksa zaruretlerin efendisi ölüm mü girecek diye kapıya bakıyordu. Kapı açıldı. Genç bir kadınla, üç erkek içeriye girdiler, yanındaki masaya oturdular. Mümtaz bu masanın ne vakit bo aldı nı, bir türlü hatırlayamadı. Ve o zaman dikkatlerinin ne kadar satıhta dola tı nı anladı. Belki de gördü ünü sandı ı eylerin hiçbiri yoktu. O, çamura dü mü mısır koçanına benzeyen kızca ızı, o garsonu, ve bir azap gibi kendisine musallat olan tebessümünü, kollarının bilezikleri bir eski zaman devesinin çanları gibi ıkırdayan orta ya lı, düzgün kadını, hep muhayyilesi uydurmu olabilirdi. Bu dü ünçe ile korka korka etrafına baktı. Garson son derecede yılı ık bir tebessümle, yeni gelenlerle me guldü. Nazik ve maharetli olmasını istedi i bir el i aretiyle genç kadına zeytinya lı fasulye, tur u, lakerda ve i kebabı tavsiye ediyordu. Fakat elin hareketleri hiç de i miyor, bütün bu ba ka yerlerde bulunması imkansız nimetler genç kadının burnu dibinde hava bo lu una birle tirilmi iki parma ın üst üste çizdi i ufki çizgilerden do uyorlardı. Küçük kız, hala arkısını söylüyordu. Fakat bu sefer gözlerinde bir ya damlası vardı. Orta ya lı yosma, a ı mın omzundan, bir gözü kör mandolinciye türkü ısmarlıyordu.

Genç adam, burada ne i im var? diye dü ündü. Alkol kendisine hiçbir teselli getiremezdi. Onda unutmanın cennetini bulanlardan de ildi. "Bu kalabalı a gelince..." bir gün hiç istemeden Nuran'ı kaybederse nasıl olsa buna benzer yerlerde yemek yiyecek, bu kalabalıktaki insanların itiyatlarına benzeyecek itiyatlar alacak, bu kadınlara benzeyen kadınları isteyecekti: Ve sadece bu ihtimalle yarı çılgın yerinden fırladı. (Huzur, 2009, 316-317).

"Eve geldi i zaman saat on bire yakla ıyordu. Kapının önünde bu gecenin münasebetsizli ini dü üne dü üne anahtarını ararken kapı açıldı. Kar ısında Nuran vardı. İlk önce, Tevfik Bey'e, annesine veya Fatma'ya ait bir fena havadis i ite ce im zannıyla korktu. Fakat Nuran'ın sırtında, bir hafta evvel, onun için Kütahyalı bir kadından satın aldı ı eski zaman elbiselerini görünce bunun sade beklenmedik bir saadet oldu unu anladı.

Genç kadın, per embe günü, söz verdi i saatte Mümtaz'a gelmek için yola çıkmı , fakat tam kapının önünde Suat'a rast geldi i için girme e cesaret edememi ti. Suat'a iki haftadır bu sokakta rastlıyordu. Fakat bu sefer Mümtaz'ın akrabası muhasarayı ilerletmi , tam kapının önünde bir boyacıya ayakkabılarını boyatıyordu. ster istemez, dönmü , Sabih'lere gitmi , oradan da Arnavutköyü'ne

gitme e karar vermi lerdı. Mümtaz'a, arkada ı tarafından o kadar mübala a ile anlatılan gece, buydu." (Huzur, 2009, 317-318).

"Mümtaz tembel tembel kapıya do ru yürüdü. Fakat Suat'ın dü üncesi kafasından çıkmadı. "Niçin Nuran'ın bu kadar pe inde? Sevmedi inden eminim. Nedir? Ne istiyor?" Bu bir talihe benziyordu. Ve onun için korkuyordu. Mutfak masasının üstünde ekmek içlerini avucunda ufalarken hep bu sualleri soruyordu.." (Huzur, 2009, 326-327).

"Mümtaz a kın a kın ona baktı. O da Suat'ı rüyasında görmü tü. Hem çok sıkıntılı bir rüyaydı. Babasının billur lambasını elinden almı , sonra o çocuklu undaki köylü kıızıyla bir kayı a binmi lerdı. Mümtaz, rıhtımdan "fakat neresi oldu unu bilmiyordu;" ha battılar, ha batacaklar! diye helecanlar içinde çırpırırken uyanmı tı. Pek az rüya bu kadar korkunç ekilde vazih olabilirdi. Katran renginde mavunamsı kayı ı, Suat'ın uzun kemikli yüzünü, kızın çehresini, lambanın deniz çalkantısında alabildi ine karararı ı ını hala bile; bu vapur kanepesinde oldu u gibi görüyordu." (Huzur, 2009, 328).

"-Sümbül Hanım aceleden lambayı söndürme i unutmı tur... diye onu teskin etti. Fakat kapıyı açtıkları zaman bu tahmini yaptı mı bile unuttu. Gördükleri ey, ikisinin de bütün ömürleri boyunca unutamayacakları cinstendi. Holde çok keskin bir ı ını altında tavana asılmı bir insan vücudu, kapıya do ru sallanıyordu. Mümtaz da, Nuran da ilk bakı ta Suat'ı tanıdılar. ri kemikli yüzü garip ve zalim bir istihzada kısılmı tı. Sarkan ellerinde kurumu kan parçaları vardı. Mümtaz biraz dikkat edince kanın holün serami i üzerinde de bulundu unu gördü. kisi de kısa bir an bir ey anlamamı gibi baktılar. Sonra Mümtaz belki de bir daha bütün ömrünce gösteremeyece i bir so ukkanlılıkla bayılmak üzere olan Nuran'ı evden çıkardı. Ne yaptıklarını bilmeden merdivenleri indiler. Bütün bunlar o kadar çabuk olmu tu ki, kendilerini getiren taksiyi hala kapının önünde buldular. Mümtaz, yine rüyada gibi hareketlerinin manasından adeta habersiz; Nuran'ı otomobile bindirdi. Kendisi de yanına oturdu. hsan evdeydi. Her vakit yaptı ı gibi evde kim varsa hepsini odasına toplamı tı. Ne o, ne Macide hiç beklemedikleri bu ziyarete a ırmak fırsatını buldular." (Huzur, 2009, 330).

"O zaman stanbul'da Mümtaz için korkunç bir hayat ba ladı. Adım adım Nuran'ı takip eder gibi ya ıyor, fakat onun bulundu u yere yakla amıyordu. Ömürleri, adeta muvazi geçiyordu. Nadir kar ıla malarında ise Nuran'ın rahat dostlu una cevap veremiyor, a kın ve asabi, bazen delice kıskanç, bazen ölesiye hayran bir ruh haleti içinde genç kadını rahatsız ediyordu." (Huzur, 2009, 331).

"Bu bir nisan günüydü. Mümtaz Emirgan'da kendini bo acak gibi dört tarafından kucaklayan hatıralardan kurtulmak için stanbul'a gelmi ti. hsan'ın çalı ma odasında konu uyorlardı. Kar ıda bütün çocuklu unun ahidi olan Elagöz Mehmet Efendi Camii'nin kur unsuz kubbesi üstünde tesadüfün bir cilvesi olarak biten bir servi dalı, adeta bu Müslüman mabedin mazisi üstünden ölüme ve hayata beraberce gülüyordu. Ve bahar her taraftan taarruz halindeydi. Her taraftan gülüyor, ça ırıyor, budalalar! diyor, kendisini arzuda tüketmeyen her eye kızıyor, göklerin geni orkestrasıyla durmadan a k türküleri söylüyordu." (Huzur, 2009, 332).

"Sabahtan beri bu rüyanın tazyiki altında oldu unu imdi hatırlıyordu. Fakat rüyanın kendisini bir türlü bulamamı tı. Yalnız bütün gece Suat'la u ra tı ını biliyordu. -Çok büyük bir evde idim. Evet, çok büyük bir ev. Bir yı ın, koridor, sofa ve oda. Nuran'ı arıyordum. Her kapıyı açıp bakıyordum. Fakat hepsinde Suat'ı görüyordum. Ona özür diliyor, rahatsız ettim, diyordum. O bana gülüyor ve ba ını sallıyordu." (Tanpınar, 2009, 341-342).

"Kendisinde hiç tanımadı ı bir katiyetle konu uyordu. Kar ı kahvelerden birisinde bir radyo veya gramofon, ak am saatine ba ka bir sarsıntı getirdi. Eyyubi Bekir A a'nın Mahur Bestesi ak amın içinde yüzdü. Mümtaz oldu u yerde sarsıldı. Dinledi i bestenin arasından, Nuran'ın dedesinin Mahur Bestesi, a kın ve ölümün o muzlim iiri içine doluyordu. Kendi kendine "Yarın gidecek ve benden dargın olarak..." Birdenbire içinde garip, tahammül edilemeyecek kadar büyük bir hiddet kabardı. "Neden böyle oldu; niçin herkes bana böyle yükleniyor? Huzurdan bahsediyordu. Peki benim huzurum nerede kaldı? Ben yok muydum? Bu kadar yalnız ne yapaca ım?" Hemen hemen genç kadının kelimeleriyle konu mu tu." (Huzur, 2009, 353).

"Fakat doktor evde de ildi. Sanki saat sekizde kendisine; "Emrinize her zaman hazırım, vazifemdir!" diyen adam ortadan kaybolmu . Sade kendisi de il, bütün ev halkı... Uzun uzun zile basıyor; kapıyı yumruklarıyla dövüyordu. Fakat çıt bile i itilmiyordu. Evcek ölüm uykusuna mı yattılar acaba? Nihayet kapı aralandı, pejmürde kıyafetli bir hizmetçi, doktor beyle hanımın geç vakit gece yatısına gitme e karar verdiklerini söyledi." (Huzur, 2009, 361).

"Gece içinde bu ı klla, onun kırdı ı karanlı a, parlayan çehre ve elbiselere ve karanlı a yava yava modele ilerledikçe daha fazla gömülen gölgelere baka baka yürüdü. I ık, her hareketi ayrı ayrı geceye nak ediyor ve çok saltanatlı bir gölge içinde yava yava ve emin ekilde, formları tamamlıyordu. Böylece alelade bir i çok kesif surette canlı oluyordu." (Huzur, 2009, 362).

"Bayezit'ta nahiye merkezi, bu cins resmi binalara mahsus o acayip ve dolu çıplaklık içinde, iki elektrik lambasının ı ında sanki tetikte uyuyordu. Fakat çabucak uyandı. İlk önce nöbetçi bir polis, bilinmeyen bir yerden açık yakası ve elinde tuttu u kasketiyle çıktı; sonra bir hademe bir aralıkta üstünde uyudu u iskemle ile görünme e razı oldu. skemle ve misafiri beraberce uyandılar. Birisi Mümtaz'a do ru ilerledi, öbürü bir adım geri çekildi." (Huzur, 2009, 362).

"Doktor gülümseyerek duvarda asılı duran ceketini giydi. Kasketini eline aldı, dü melerin hiçbirini iliklemeden kapıya do ru yürüdü. Genç adam içinden;
- Ne acayip gece, Ya rabbim, diyordu. Ne bitmez tükenmez gece. Sanki dipsiz bir kabı dolduruyorum. Soka a çıkar çıkmaz i man doktor soluma a ba ladı. Mümtaz kısaca hastanın vaziyetini, gece ani olarak gelen hecmeyi, yapılan enjeksiyonu anlattı." (Huzur, 2009, 367).

"-Yava ... yava . Beni ko turmakla kazanaca ınız zamanı merdivenin ilk basama ında oturarak size kaybettirebilirim. Fena adam de ilimdir ama, cüsseme ra men küçük kaprislerim vardır. Bir müddet sustu. Elini Mümtaz'ın kolundan çıkardı ve Mümtaz bu yükten kurtulunca hayatı biraz daha çekilir buldu. Doktor ceplerini ara tırdı, sonra renkli ve çok geni bir mendilin katlarını iyice açtı. Terlerini sildi. Nefes aldı." (Huzur, 2009, 368).

"-Küçükken bize bir deli hafız gelirdi. Huddam sahibi oldu unu söyleyen bir adam. Babam define arama a koyulmu tu. Hafız bizim selamlıkta yatar kalkardı... Erkenden kalkarlar, bilmem nerelere giderlerdi. Ben selamlı a girip çıktıkça onun define yerini aramasını bazen görürdüm. Gaiple konu urdu. Duvara yüzünü döndürür, orada tıpkı telefonla konu uyormu gibi mevcut olmayanla, kendi ruhunun sakatlı ıyla konu urdu. Cevaplardan, suallerin eklinden konu mayı anlardım. Bir deli, görünü te zararsız bir deliydi. Fakat delinin zararsızı yoktur. Delikanlı, deli daima zararlıdır. Cezbe korkunç bir eydir.

Bir gün babam yokken yine duvarla konu mu . Definenin bulunması için küçük Arap ahretli in biti ik arsada bo azlanması lazım geldi ini ö renmi . Evde birdenbire bir kıyamettir koptu. Deli hafız mutfa a girmi , bütün et bıçaklarını acayip dualarla okuyarak bileme e ba lamı . A çı evvela gözlerindeki parıldan üphelenmi , sonra da huddamı ile konu urken söyledi i sözlerden... çünkü hem bıçakları biliyor, hem konu uyormu ...

Bereket versin vaktinde yakalandı. Babam Topta ı'na kapattırana kadar, neler çekmedi. Orada da rahat oturmadı; her gün babamın aleyhinde saraya bir jurnal yazardı." (Huzur, 2009, 376-377).

"Nöbetçi eczanenin kepenkleri hala kapalıydı. Bir kadın hem elleriyle kepenkleri vuruyor, hem de ikide bir küçük delikten içeriye bakabilmek için ayaklarının üzerinde dikiliyordu. Elinde yolda gelirken buru turdu u belli olan bir reçete ka ıdı vardı. Yorgun ve fakirdi." (Huzur, 2009, 384).

"- stersen al. Tekrar tecrübeye girmek istersen al ve el tekrar çenesinin hizasında açıldı, fakat Mümtaz'ın gözleri bu sefer de elin kendi parıltısında kaldı. Mümtaz, yanı ba ındaki adamın Suat oldu unu, böyle bir eyin bütün imkansızlı ına ra men biliyordu. "Ölüler böyle sokakta dola ırlarsa hayatın tadı kalır mı?" diye dü ündü ve yan gözle, "hakikaten o mu?" der gibi yava ça baktı. Evet, Suat'tı. Fakat ne kadar de i mi ti? Oldu undan çok büyük, çok güzel, adeta muhte em bir Suat'tı bu. Hatta birkaç saat evvel rüyasında gördü ü Suat'tan daha güzel, daha muhte emdi. O gün apartman holünde, yüzünde seyretti i o her eyi, bütün hayatı kötileyen sırtma bile imdi derinlerden gelen ve sanki bilinmeyen tabakaları aydınlatan zengin bir tebessüm olmu tu. Elllerinde, boynunda ve yüzündeki yaralar da böyle parıldıyordu.

Dün ak amüstü o yoku ta seni gördüm. Bu gece de rüyamda. Fakat ne garipti biliyor musun? Bu geceki rüyamdan bahsediyorum. Bir ak am seyrediyordum. Daha do rusu ak am olacağımı da onun

hazırlı mını yapıyorlardı. Mor, kırmızı, eflatun, pembe, tahtalar, kalaslar getirdiler. Ufka yı dılar. Sonra iple güne i çektiler. Fakat biliyor musun, bu güne de ildi, senin yüzün imdiki gibi güzeldi, hatta daha mahzun oldu un için daha güzeldin. Sonra seni oraya bir sa gibi gerdiler... Birdenbire kahkahalarla gülmeye ba ladı. Ne kadar tuhaftı bilsen, senin öyle mahzun olman; ve sa gibi çarmıha çekilmen... Sen hiçbir eye inanmayan, her eyle alay eden insan... Tekrar uzun uzun güldü." (Huzur, 2009, 386- 387).

"Suat kollarını açtı ve onun yüzüne iddetle vurdu. Genç adam sendeleyerek yere dü tü.

Kalktı ı zaman yüzü, gözü kan içindeydi. laç i eleri avucunda kırılmı tı. Bununla beraber yüzünde garip, çok ince bir tebessüm vardı. Yan pencerelerden birinde bir radyo Hitler'in o gece verdi i hücum emrini tekrarlıyordu. Bütün macerayı unutmı tu.

-Harp ba lamı ... dedi. Ve hala kırık i e parçalarını tuttu u avuçlarını açarak yaralarına baktı. Sonra yava yava eve do ru yürüdü. Yoldan geçenler, bu erken saatte kanlar içindeki bu yüzde dudakların garip tebessümüne hayretle bakıyorlardı.

Kapıyı cebindeki anahtarla açtı. Ta lıktaki ayna, sabahla tabii halini bulmu tu. Bir lahza kendi yüzünü seyretti. Sonra yava yava merdiveni çıktı.

Macide doktorla sofada oturma radyo dinliyordu. (Huzur, 2009, 390-391).

"Fakat Mümtaz dinlemiyordu. O, bir kö eye çekilmi avuçlarına bakıyordu. Sonra birdenbire yerinden fırladı, merdivene do ru yürüdü.

Fakat merdiveni çıkmadı. Orada ilk basamakta elleri ba mın arasında oturdu. Doktor, "artık benimsin, sade benim!" der gibi ona bakıyordu. Macide gözlerini silerek, ona do ru yakla tı. Radyo evin sessizli i içinde tek ba ma, hadiselerin gür sesiyle, herkes için konu uyordu." (Huzur, 2009, 391).

SONSÖZ

"Huzur" romanını yoğun ve karmaşık ifadelerin kullanıldığı, onu ilk defa okuyanların anlamakta güçlük çektiği eser diye nitelendirebiliriz. Nitekim yazar, üslup kaygısıyla eserlerini yazdığı için yazarın eserlerinde uzun ve karmaşık cümlelerle karşılaşırız. Bu sebeple Ahmet Hamdi Tanpınar'ın üslûbu hiçbir zaman bir döneme hâkim olmamıştır. Ancak ölümünden sonraki yıllarda edebiyatseverleri etkilemiştir.

Tanpınar, "Huzur" romanında dünyayı daha çok görme ve hissetme duygusuyla bizlere aktarır. Ancak o dünyayı nesnel bir biçimde değil de öznel bir şekilde bizlere anlatır. Yazar genelde tasvirlerle duygusunu katmıştır. Görme ve hissetme duygusu Tanpınar'da ön plana çıkar. Sesler için de yazar, kahramanların sesini çeşitli varlıklara benzeterek anlatmıştır.

Orhan Okay, Ahmet Hamdi Tanpınar için, "O üslupçu bir yazardır. Üslupçu yazar dediğimiz zaman kullanıldığı her kelime, bu kelimenin kontekstindeki diğer kelimelerle ilişkisi, ibareler, cümleler, paragraflar, itibari bölümlerle metnin bütün yapısını bir hesaba göre kurar ve bu kurulumun hesabını da tenkitçilerle beraber dikkatli okuyuculara verebilen sanatkârı kastediyorum." demektedir. (Okay, 2002, 7).

Mehmet Kaplan ise Tanpınar hakkında şöyle demektedir. " O hayatı, derinliğine ele alan, onu bir masal kadar esrarlı ve güzel hale getiren yazardır. Onun eserleri ancak yazarın sahip olduğu dikkat ve kültür ile okudukları zaman anlaşılabilir ve zevkine varılabilir." demektedir. (Kaplan, 1999, 5).

Huzur romanında aslında iç içe geçmiş üç zaman dilimi bulunmaktadır. Romanın birinci ve üçüncü bölümü, ikinci ve dördüncü bölümü birbirinin devamı niteliindedir. Roman aslında bir günlük bir zaman dilimini ele alsa da geriye dönüşlerle beraber toplam bir yıllık zamandan bahseder.

Tanpınar, Huzur'da musikiyi, resmi ve sanatı bizlere ayrıntılı bir şekilde öne çıkardığı için betimleyici anlatım biçimine yer vermesini zorunlu hale getirmiştir. Tanpınar özellikle, rüyalara anılara ve hayallere yer vermiştir.

Huzur romanında üçüncü kişisel anlatımı mevcuttur. Romanda çok uzun cümleler ve gördüklerini anlatmaya uygun yapısı ve bol bol tasvirlerin yapılmasıyla roman özgünlüğünü korumaktadır.

Romanın ismi her ne kadar "Huzur" ismini taşısa da asıl romanda hakim olan konu, tedirginlik, huzursuzluk, korku, karamsarlık, bunalımlar okuyucuya hissettirilmektedir. Bu hissiyatlar romanda iç monolog ve tasvirlerle yansıtılmıştır.

Çalışmamızda; Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Huzur" romanında anlatım biçimlerinden öyküleyici ve betimleyici anlatım örneklerini yorumlarla destekleyip aktarmaya çalıştık. Nesir alanında çok önemli olan Tanpınar, bizlere eserindeki görselliği, sesi, rengi hissettirmesiyle özgün bir yazardır. Tanpınar, "Huzur" romanında yer alan Mümtaz ve Hsran karakterleriyle Türk aydınlarının durumunu anlatmaya çalışmıştır. Konusu İkinci Dünya Savaşı arifesinde geçen Huzur'da Mümtaz'ın savaş ortamından psikolojik olarak etkilenmesi anlatılmıştır. Mümtaz üzerindeki psikolojik etkiler anne ve babasını erken yaşta kaybetmesi ve bu ölümün ağır etkisini onda yoğun bir şekilde görürüz.

KAYNAKÇA

- Akta , . (1991). Roman Sanatı ve Roman ncelemesine Giri . Ankara: Akça Yayınları.
- Akyüz, K. (1986). Batı Tesirinde Türk iiri Antolojisi. stanbul: nkılâp Kitabevi.
- Bilgin, M. (2002). Anlamdan Anlatıma Türkçemiz. Ankara: Kültür Bakanlı 1.
- Çoban, A. (2004). Edebiyatta Üslup Üzerine. Ankara: Akça Yayınları.
- Enginün, . (Mayıs 2005). Tanpınar ve Semboller. Türk Dili Dergisi.
- Enginün, . (2008). Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı. stanbul: Dergâh Yayınları.
- Kaplan, M. (1995). Türk Edebiyatı Üzerine Ara tırmalar. stanbul: Dergâh Yayınları.
- Kaplan, M. (1998). Kültür ve Dil. stanbul: Dergâh Yayınları.
- Okay, O. (2000). Ahmet Hamdi Tanpınar. stanbul: üle Yayınları.
- Özdemir, E. (2005). Sözlü-Yazılı Anlatım Sanatı. stanbul: Remzi Kitabevi.
- Tanpınar, Ahmet H. (2009). Huzur. stanbul: Dergâh Yayınları.
- Tanpınar, Ahmet H. (1995). Edebiyat Üzerine Makaleler. stanbul: Dergâh Yayınları.
- Tuncer, H. (2001). Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı I Ders Kitapları. stanbul. Dergâh Yayınları.